

BİR YEREL KALKINMA ÖRNEĞİ OLARAK

SAKİN ŞEHİR MODELİ

Suna YILDIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İKTİSAT ANABİLİM DALI

DOÇ. DR. Veli SIRIM

2024

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİR YEREL KALKINMA ÖRNEĞİ OLARAK
SAKİN ŞEHİR MODELİ

Suna YILDIZ

İKTİSAT ANABİLİM DALI
DANIŞMAN: Doç. Dr. Veli SIRIM

TEKİRDAĞ-2024

Her hakkı saklıdır.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tez çalışmasının bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda enstitü yazım kılavuzuna uygun davranıldığını taahhüt ederim.

06 /06 / 2024

Suna YILDIZ

ÖZET

Kurum, Enstitü : Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ABD : İktisat Anabilim Dalı

Tez Başlığı : Bir Yerel Kalkınma Örneği Olarak Sakin Şehir Modeli

Tez Yazarı : Suna YILDIZ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Veli SIRIM

Tez Türü, Yılı : Yüksek Lisans Tezi, 2024

Sayfa Sayısı : 143

Hızlı yaşamın önüne geçerek büyük şehirlerdeki iş hareketliliği nedeniyle meydana gelen koşuşturmacanın yerine, daha sakin ve yaşam kalitesi yüksek, bu sayede daha huzurlu bir yerel çevre ve şehir yaşantısı oluşturulabilir. Bu doğrultuda, İtalya’da 1999 yılında, bir yerel kalkınma örneği olarak kendini gösteren Cittaslow-“Sakin Şehir” modeli, Cittaslow kriterlerini yerine getirerek salyangoz logosunu kullanmaya hak kazanan şehirleri daha yaşanır hale getirmek istemektedir.

Bu unvanı alabilecek olan nüfusu 50.000’in altında olan kentler, gerçek anlamda bir kalkınmanın sağlanabilmesi için siyasal, kültürel ve iktisadî anlamda belli potansiyellere sahip olması ve Cittaslow kriterlerini yerine getirmiş bulunması gerekir. Ülkemizde İzmir’in Seferihisar ilçesi, bu kriterleri yerine getirerek ilk Sakin Şehir unvanını alan ilçe olmuştur ve bu unvanı 2009 yılından beri taşımaktadır. Türkiye’de 22 kent bu unvanı almış durumdadır.

Yerel yönetimde etkin rol oynayan belediyelerin alt yapı ve üst yapı çalışmalarında faaliyetlerini daha da artırarak, bu sorumluluğu üzerlerine almış olması yerel kalkınmanın da sağlanmasına imkân sağlamaktadır. Yerel kalkınmada en büyük amaç kaynak üretmek, var olan ancak atıl vaziyette bulunan kaynakları kullanılabilir ve verim alınabilir hale getirmektir.

Doğal kaynaklar korunmak suretiyle,Sakin Şehirlerde sürdürülebilir üretim anlayışıyla hareket edilmektedir. Bölgede yaşayan halka daha kaliteli bir yaşam tarzı sunabilmek ve sahip olunan bütün değerleri sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda koruyarak geleceğe aktarmak, bunu yaparken yerel dokuyu korumak en temel ilkelerdendir.

Tek tip ve hızlı bir yaşam biçimine son verilerek, yöresel kültür ve değerlerin korunması, sağlıklı bir yaşam için bozulmamış doğal çevre içinde doğal beslenme ortamının sağlanmasına ilave olarak yerel üreticileri desteklemek suretiyle yerel kalkınmanın sağlanması amaçlanmaktadır. Bu amaçlara ulaşılırken toplumun her kesiminin, özellikle çocukların ve gençlerin bu harekete dahil edilmesi öngörülmektedir.

Uluslararası bir birlik olan Sakin Şehir modeli, bir tüzük ile belirlenerek Sakin Şehir hareketini kabul eden kentlerde bağlayıcı olma özelliği taşımaktadır. Hazırlanan bu tüzükte Sakin Şehir hareketinin çalışma sistemi, çalışma organları, birliğe katılma sürecinde neler yapılması gerektiği gibi önemli hususlar yer almaktadır.

Bu tez konusunu belirlememizin en büyük amacı, halkın kendi kimliğini kaybetmeden, var olan kültürel değerlerini koruyarak, bu değerler ışığında sağlıklı ve mutlu bir yaşam standardı oluşturmayı hedefleyen Sakin Şehir uygulamasının, yerel kalkınma için bir modeli olabileceğini ortaya koyabilmektir.

Hem ülkemizde hem dünyada önemli bir ölçüde artış gösteren Sakin Şehir hareketinin ortaya koyduğu şehirleşme modelini ortaya koyarken, bu yöndeki uygulamaların şehrin ve içinde bulunduğu bölgeninekonomisine, gelişme ve kalkınmasına yapacağı pozitif katkıları farklı örneklerle ele almaya çalışacağız.

Yerel kimlikler ve özgünlükleri kaybetmeden, bu değerlerden en üst düzeyde faydalanılarak, yerel kaynakları kullanmanın önü açılmış olacaktır. Yerel kaynakların kullanılması yeni iş kolları açarak yerelde yaşayanlara çok önemli iş imkânları sunacaktır. Bu imkânlar ve iş alanları ile bölge halkının istihdamına önemli katkılar sağlanacak,moral motivasyonu yüksek, tüketen değil üreten bir toplum haline gelecektir.

Kültür zenginliğinin ön plana çıkarıldığı Sakin Şehir modelinin tarihçesine bakıldığında,şu ana kadar dünyadaki Sakin Şehirlerdeki uygulamaların halk üzerinde meydana getirdiği olumlu etkiler net bir şekilde görülmektedir. Sakin Şehir unvanı alan şehir sayısının her geçen gün artması,Sakin Şehir olmak için gerekli kriterleri tamamlamaya çalışan çok sayıda şehrin oluşu bu şehir modelinin başarısını açıkça göstermektedir.

Sakin Şehir uygulamaları o şehrin ekonomisine çok büyük katkılar sağladığı gibi ülke kalkınmasına da çok önemli etkisi bulunmakta, kişi başına düşen milli gelir düzeyinin yükselmesine katkı sağlamaktadır.Bu tezde Sakin Şehir modelinin yerel kalkınmayla birlikte ülke kalkınmasına olan katkılarına da temas edilecektir.

Sürdürülebilir kalkınmanın desteklediği Sakin Şehir uygulamaları ile bölgede coğrafi işaret almış her türlü ürünün üretim aşamaları da yerel kalkınmaya katkı sağlamaktadır. Coğrafi işaret alınan ürünlerin üretimi yeni istihdam alanları oluştururken, aynı zamanda o şehrin turizm ekonomisini de harekete geçirmektedir. Çünkü bu yöndeki çalışmalar ve faaliyetler o şehrin ve bölgenin tanıtımına çok önemli bir katkı sağlamaktadır.

Antitez bir bakışla, küreselleşme, hızlı yaşam ve teknolojiye karşı gibi gözükse de elbette teknolojiyi kullanmak hızlı hareket etmek güzel ve olumlu gibi düşünülse de yerel kaynakların kullanılması ve değerlendirilmesi teknoloji ile birleştirdiğimiz zaman yerel kalkınma için çok önemli sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Özet bir ifadeyle Sakin Şehir modeli,yerelde yaşayan halkın kendi kimliklerini kaybetmeden, öz kaynaklarını kullanarak kalkınmayı sağlayacak bir modeldir. Bu kalkınmanın temelinde istihdam artışından artan turizm gelirlerine, tanıtımdan pazarlamaya, şehir mimarisinden değişen yaşam tercihlerine kadar pek çok unsur bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sakin Şehir, Yerel Kalkınma, Şehir Mimarisi, Turizm Ekonomisi, İstihdam, Yaşam Tercihleri.

ABSTRACT

Institution, Institute : Tekirdağ Namık Kemal University, Institute of
SocialSciences
Department : Department of economy
ThesisTitle : Slow City Model as an Example of Local Development
Thesis Author : Suna YILDIZ
Thesis Adviser : Assoc Prof. Veli SIRIM
Type of TreatiseYear : MS Thesis, 2024
Total Number of Pages : 143

By preventing fast life, a quieter local environment and city life with a higher quality of life and thus a more peaceful local environment and city life can be created, instead of the hustle and bustle that occurs due to business activity in big cities. In this regard, the Cittaslow - "Slow City" model, which emerged in Italy in 1999 as an example of local development, aims to make cities that are entitled to use the snail logo by meeting the Cittaslow criteria more livable.

Cities with a population of less than 50,000 that can receive this title must have certain political, cultural and economic potentials and meet the Cittaslow criteria in order to achieve real development. The first place in our country to meet these criteria and receive the title of Slow City was Izmir's Seferihisar district, and it has held this title since 2009. 22 cities in Turkey have received this title.

The fact that municipalities, which play an active role in local government, have taken on this responsibility by increasing their activities in infrastructure and superstructure works enables local development to be achieved. The biggest goal in local development is to produce resources and to make existing but idle resources usable and productive.

By protecting natural resources, Slow Cities act with a sustainable production approach. One of the most basic principles is to offer a better quality of life to the people living in the region and to transfer all the existing values to the

future by preserving them in line with the principles of sustainability, and to preserve the local texture while doing this.

It is aimed to put an end to a monotonous and fast lifestyle, to protect local culture and values, to provide a natural nutrition environment in a pristine natural environment for a healthy life, as well as to ensure local development by supporting local producers. While achieving these goals, it is envisaged that every segment of society, especially children and young people, will be included in this movement.

The Slow City model, which is an international union, is determined by a statute and is binding on cities that accept the Slow City movement. This charter includes important issues such as the working system of the Slow City movement, its working bodies, and what should be done in the process of joining the union.

The main purpose of determining this thesis topic is to reveal that the Slow City application, which aims to create a healthy and happy standard of living in the light of these values by preserving the existing cultural values of the people without losing their own identity, can also be a local development model.

While presenting the urbanization model put forward by the Slow City movement, which has increased significantly both in our country and in the world, we will try to discuss with different examples the positive contributions that applications in this direction will make to the economy, development and development of the city and the region in which it is located.

The way will be paved for the use of local resources by making the most of these values, without losing local identities and originalities. Using local resources will open new business lines and provide very important job opportunities to local residents. With these opportunities and business areas, significant contributions will be made to the employment of the people of the region, and it will become a society with high moral motivation and a society that produces rather than consumes.

When we look at the history of the Slow City model, where cultural richness is highlighted, the positive effects that the practices in the Slow Cities around the world have had on the people can be clearly seen. The increasing number of cities receiving the title of Slow City and the fact that there are many cities trying to

complete the criteria to become a Slow City clearly show the success of this city model.

Slow City practices not only contribute greatly to the economy of that city, but also have a significant impact on the development of the country and contribute to the increase of national income per capita. In this thesis, the contributions of the Slow City model to local development as well as to national development will be touched upon.

With Slow City practices that support sustainable development, the production stages of all kinds of products that have received geographical indications in the region also contribute to local development. While the production of products with geographical indication creates new employment areas, it also activates the tourism economy of that city. Because studies and activities in this direction make a very important contribution to the promotion of that city and region.

From an antithetical point of view, globalization seems to be against fast life and technology, and in our thesis, although it is considered nice and positive to act quickly by using them, when we combine the use and evaluation of local resources with technology, very important results emerge for local development.

In short, the Slow City model is a model that will enable local people to develop by using their own resources without losing their own identity. There are many factors underlying this development, from increased employment to increasing tourism revenues, from promotion to marketing, from city architecture to changing life preferences.

Keywords: Slow City, Local Development, City Architecture, Tourism Economy, Employment, Life Choices.

ÖNSÖZ

Ülkemizde ve tüm dünyada hızla yayılan Sakin Şehir hareketinin yerel kalkınmaya etkilerini araştırmak amacıyla gerçekleştirilen bu tez çalışması, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Bölümü bünyesinde, tez çalışması olarak hazırlanmıştır.

Beni sevgi ve saygı kelimelerinin hakiki manalarını bilecek şekilde yetiştirip bu günlere getiren ve hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen sevgili aileme, nişanlım Orhan AVCI'ya ve bu tez çalışmasının gerçekleştirilmesinde kıymetli bilgilerini benimle çekinmeden paylaşan, hayatımın her alanında desteklerini her zaman gördüğüm ve her açıdan örnek aldığım gazeteci, televizyon programı yapımcısı ve sunucusu olan Nurbay USTA Beye, danışmanım olan sayın Doç. Dr. Veli SIRIM hocama teşekkürü borç bilirim.

Suna YILDIZ

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
TEZ ONAY SAYFASI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vii
ÖNSÖZ	x
İÇİNDEKİLER	xi
RESİMLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1
1. KAVRAMSAL AÇIDANYEREL KALKINMA	5
1.1. Kalkınma.....	5
1.2. Kalkınma ve Büyüme Modelleri.....	6
1.2.1. Klasik Ekonomi Teorisi.....	6
1.2.2. Keynesyen Ekonomi Teorisi	8
1.2.3. Yeni Ekonomik Büyüme Teorisi.....	10
1.2.4. Endüstriyel Organizasyon Teorisi	12
1.2.5. Yapısal Büyüme Teorileri	13
1.2.6. Yeniden Dağılım ve Adalet Teorileri	15
1.2.7. Sürdürülebilir Büyüme Teorileri	18
1.2.8. Neo-Klasik Büyüme Teorileri (Solow Büyüme Modelleri).....	20
1.3. Yerel Kalkınma Nedir?	22
1.4. Yerel Kalkınma Amaçları	24
2. SAKİN ŞEHİR HAREKETİ VE DÜNYADA GELİŞME SEYRİ.....	27
2.1. Sakin Şehir Hareketi ve Özellikleri	31
2.2. Sakin Şehir Hareketinin Tarihçesi	39
2.3. Sakin Şehir Kriterleri ve Sakin Şehir Olma Süreci.....	43
2.3.1. Başvuru Mektubunun Sunulması:	47
2.3.2. Başvuru Mektubunun Değerlendirilmesi	47
2.3.3. Sakin Şehir Adaylık Değerlendirme Ziyareti ve Raporu	47
2.3.4. Sakin Şehir Adaylık Süreci ve Hazırlık Raporu.....	48
2.3.5. Üyelik Değerlendirmesi ve Başvuru Dosyası	48
2.4. Dünyada Sakin Şehir Hareketine Üye Olan Ülkeler	49

3. TÜRKİYE’DE SAKİN ŞEHİR UYGULAMALARI	67
4. LİTERATÜR	92
5. SAKİN ŞEHİR MODELİNİN ÜLKE EKONOMİSİNE MUHTEMEL KATKILARI.....	101
6. SAKİN ŞEHİR MODELİNİN YEREL KALKINMAYA ETKİLERİ.....	108
6.1. Coğrafi İşaret Almış Ürünlerin Tanıtımına Katkısı.....	115
6.2. Geçmişte Üretilen ve Günümüzde Üretimi Yapılmayan Ürünlerin Yeniden Üretime Kazandırılması.....	118
6.3. Sakin Şehir Modelinin Turizm Ekonomisine Katkıları	126
6.4. Sakin Şehir Uygulamalarının Yaşam Tercihlerine Etkisi.....	128
SONUÇ	132
7.KAYNAKÇA.....	137

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1	51
Resim 2.2	52
Resim 2.3	53
Resim 2.4	53
Resim 2.5	54
Resim 2.6	54
Resim 2.7	55
Resim 2.8	55
Resim 2.9	56
Resim 2.10	57
Resim 2.11	58
Resim 2.12	59
Resim 2.13	59
Resim 2.14	60
Resim 2.15	60
Resim 2.16	61
Resim 2.17	61
Resim 2.18	62
Resim 2.19	63
Resim 2.20	64
Resim 2.21	65
Resim 2.22	65
Resim 2.23	66
Resim 3.1	69
Resim 3.2	70
Resim 3.3	71
Resim 3.4	72
Resim 3.5	73
Resim 3.6	74
Resim 3.7	75
Resim 3.8	76
Resim 3.9	77
Resim 3.10	78
Resim 3.11	79
Resim 3.12	80
Resim 3.13	81
Resim 3.14	82
Resim 3.15	83
Resim 3.16	84
Resim 3.17	85
Resim 3.18	86
Resim 3.19	86

Resim 3.20	87
Resim 3.21	88
Resim 3.22	89
Resim 6.1	120
Resim 6.2	120

GİRİŞ

Yaşadığımız dünyada yaşam koşulları her geçen gün zorlaşmakta, ekonomik ve sosyal şartlar büyük çaplı olarak insan hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. Aslında zor olan yaşam koşullarını kolaylaştırmak yine insanların elindedir.

Kendi elimizle ürettiğimiz zorlukları kolaylaştırma adına atılan kitlesel arayış ve çözüm çarelerinden birisi Sakin Şehir hareketidir. Yavaş hareket etmeyi, alabildiğine hızlı olan şehir yaşamını yavaşlatmayı, kendi özüne ve değerlerine dönmeyi, bunlara ilave olarak da yerel kalkınmayı hedefleyen Sakin Şehir hareketi, uygulandığı şehirlere çok önemli katkılar sunmaktadır.

Küreselleşmenin getirdiği yoğun, sıkıcı ve yorucu şehir yaşamından bıkan insanlara rahat nefes alacakları bir hayat vaat etmemekte, aynı zamanda bölge halkının istihdamını artırıcı bir işlev görerek yerel kalkınmaya katkı sağlamayı da hedeflemektedir.

Bütün dünyada küreselleşen ve sıkışan ekonomi için yerelden ulusala, modern hayatın ve küreselleşmenin etkilerini kırma adına hızlı yaşamın karşısında olarak yaygınlaşan Sakin Şehir hareketi, farklı ve çok önemli bir ekonomik model olarak ortaya çıkmıştır.

Dünya genelinde ve ülkemizde sayıları her geçen yıl artmakta olan Sakin Şehirlerin ilk halkası, 1999 yılında İtalya'da dört belediyenin bir araya gelmesiyle ortaya çıkmış, bu ilk örnek şehrin ardından günümüze kadar sayıları hızla artmıştır. Hâlihazırda ülkemizde 22 şehir bu unvanı almıştır.

Sakin Şehir olmanın en önemli amaçlarından birisi de kentlerdeki yaşam kalitesini yükselterek yaşam alanlarındaki homojenleşmeye engel olabilmektir. Bunun yanında kentsel alanlardaki ortak kullanım alanlarını herkes için en güzel bir şekilde kullanılabilir hale getirerek sağlıklı bir yaşam biçimleri oluşturmaktır.

Sakin Şehir uygulamalarıyla değişecek olan çevre politikaları, alt yapı politikaları, yerel üretimin korunması, kentsel yaşam kalitesinin artırılması, misafirperverlik ve farkındalık gibi çok önemli değerlere kavuşmak da amaç edilmektedir.

Yerel değerlerin korunması ile yereldeki kaynakların kullanılması, aynı zamanda bölge halkına istihdam kaynakları ortaya çıkarmıştır. Doğal dengenin korunması ve yereldeki mimarî yapıdan folklorik yapıya, eski yemek kültüründen beslenme alışkanlıklarına kadar pek çok uygulama bu şehir modeliyle ön plana çıkarılmıştır. Sakin Şehir hareketine dünya genelinde 287 kent katılırken, ülkemizdeki ilk örneği 2009 yılında Sakin Şehir unvanı alan İzmir'in Seferihisar ilçesi olmuştur.

Kaynakların en iyi şekilde kullanılması, rekabet gücünü artıracak, yeni yatırımcıların ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Yeni iş kollarının açılması, yeni mesleklerin öğrenilmesi ve bu mesleklerin en iyi şekilde kullanılması büyümeyi beraberinde getirecektir. Sakin Şehir hareketi, kendi kendine yetebilme anlayışı ile yerelde üretilen ürünlere iyi bir pazar alanı oluşturmaktadır. Böylece bu şehirlere dışarıdan ekonomik kaynak girişi sağlanmış olacaktır.

Sakin Şehir halkasına dahil olan bir şehirde gerçekleştirilen alt yapı ve üst yapı çalışmalarıyla kültürel değerlerimize geçmişten geleceğe uzanan bir köprü olarak kabul edip korumak, yaşam kalitesini ve standartlarını yükseltmek, mevcut kaynakları en etkin ve en verimli bir çerçevede kullanmak, yeni politikalar üretmek faaliyetlerini bu doğrultuda sürdürmek gibi bir dizi faaliyet yerine getirilmektedir.

Yereldeki tarihî değerler korunurken, geçmişte üretilen fakat zaman içinde çeşitli nedenlerden dolayı üretimi durdurulmuş ürünlerin yeniden üretilmeye başlanması, yerel halkın kalkınması ve bu kalkınma ile "Kendi kendine yetebilme" seviyesine gelebilmesi hedeflenmektedir.

Bir kentin bu unvanı alabilmesi için, kentsel hayat kalitesi, enerji ve çevre politikaları, esnaf politikaları, altyapı, tarım, turizm ve misafirperverlik ve farkındalık açılımlarını hayata geçiren Sakin Şehir kriterleri, her şeyden önce tüketim odaklı insan hayatını üretime yöneltme noktasında çok önemli bir misyonu üstlenmiştir.

Sakin Şehir anlam olarak İtalyanca olan Citta (Şehir) ile İngilizce olan Slow (Yavaş) kelimelerinden meydana gelmektedir. "Kendi kendine yetebilme" şiarını benimseyen ve hızlı modern yaşam yerine sakin ve yavaş yaşam tercih edilmektedir. "Salyangoz" görseliyle sembolize eden Sakin Şehir hareketi, bireyi ve

toplumu “Kendine dönmeyi ve kendi olmayı” öğütlemektedir. Kendi kimliklerini ve bütün değerlerini koruma ve son zamanlarda gelişen teknolojinin yıkıcı etkisini azaltmak için yerel kalkınmayı amaçlayan örnek bir vizyon oluşturan, doğal değerlerin, gelenek ve göreneklerin, yerelin kendine özgü mimarî yapısının, müziğinin, yöresel yemeklerinin korunması bu modelin başlıca öncelikleri arasındadır. Yeni ve önemli bir model olarak ortaya çıkması aynı zamanda gelecek açısından, kendine özgü dokuların korunmasında ve geleceğe aktarılmasında, kaybolan değerlerin geri dönüşümlerinin sağlanmasında önemli bir misyon üstlenecektir.

Sakin Şehir olmanın kapsamı tezimizin genelinde olmasına rağmen birkaç cümle ile; yavaş şehir kavramı ortaya atıldıktan sonra kapsam olarak neler olacağı, neler yapılacağı ve nelerin yapılmayacağı kriterlerle belirlenmiştir. Bireylerin sosyalleşerek birbirleriyle daha önemli iletişim kurması kalkınma ve büyüme yolunda adımların atılmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Sorunları çözülmüş bir kent ve yavaş yaşam yerel kalkınmayı olumlu yönde etkileyecektir. Devamlı değişen şehir yaşamının birçok dinamikleri kaybettirebilecek etkilerinden kurtarabilmekte sakin şehir uygulamaları kapsamında yer almaktadır.

Bu tez başlığını yerel kalkınmanın öneminden hareketle hem ülkemiz hemde yaşamış olduğumuz yerele çok önemli katma değer katacağına inandığımız için belirlenmiştir. Bu tez çalışmasıyla Sakin Şehir uygulamalarının yerele katacağı ekonomik değerlerin önemini çok net bir şekilde ortaya koymaya çalıştık.

Tez hazırlarken metot ve materyal olarak; bölgede var olan değerleri kaybetmemenin yanı sıra insanların ezilmeden, yıpranmadan nasıl bir hayat oluşturulabilecekleri dikkate alınmıştır.

Bu çalışmada küreselleşme ve sanayileşme sonucunda bozulan çevre ve insan yaşamının daha yalın ve daha sağlıklı bir çerçevede gerçekleşebileceğine dair teoriler ortaya konulmuştur. Bununla birlikte Türkiye’de yalın şehir hareketleri ile ilgili yapılan çalışmaların azlığı ülkemizdeki yaşam kalitesinin yükselmesi noktasında dünya sıralamasında 193 ülke arasında ülkemizin 32. sırada olduğu görülmüştür. Economist Intelligence Unit’in Ülkelerin yaşam kalitesi ile ilgili hazırlamış olduğu

endeksi görünce, yaşam kalitesini artırma noktasında bir tez hazırlamam düşüncesine ulaşmamda ve böyle bir çalışma ortaya koymamda bu istatistik önemli bir rol oynadı.

Tezimizi kapsamlı bir şekilde araştırarak hazırlamak suretiyle, daha geniş çevrelere ve sakin şehir modelini uygulamak isteyen kentlere akademik bir başucu kaynağı teşkil edebilmeyi hedefledik.

Yapmış olduğumuz bu tez çalışmasıyla, kendi kendine yetebilecek değerlerin yerelde mevcut olduğunu ortaya koyarak, yeni ve yöresel birikimi harekete geçirecek tarzda bir üretim faaliyetinin ortaya çıkacağı, bu faaliyetlerle yeni istihdam alanlarının açılacağı, öz değerlerle çalışan, üreten ve yine öz değerler çerçevesinde tüketen bir şehir insanının ulaşacağı mutluluk ve yaşam kalitesini günyüzüne çıkarmaya gayret ettik. Bu konuda daha önce yapılan çok önemli çalışmaları, kişisel örnek uygulamaları, birinci ağızdan görüş ve değerlendirmeleri paylaştık. Bu tez çalışmasının Sakin Şehir için belirlenen 72 kriterin tüm kamuoyu tarafından daha yakından ve detaylı bir şekilde öğrenilmesi, tanıtılması ve aksiyona geçilmesi noktasında bir işlev görmesi en büyük dileğimizdir. Bu noktada gerek bireysel gayretlerin, gerekse istenen özelliklere sahip şehirlerimizi idare eden yerel yöneticilerin bu yönde atacakları adımlara vesile olmak bu tez için en önemli başarı göstergesi olacaktır.

Bu amaçlar çerçevesinde hazırladığımız bu tez çalışmasında Sakin Şehir modelinin tanıtımından önce kavramsal açıdan yerel kalkınma konusu ele alınmıştır. Ardından Sakin Şehir modeli ve tarihçesi, çıkış süreci, Sakin Şehir hareketinin kriterleri ve Sakin Şehir olma süreci aktarılmıştır. Dünya genelinde Sakin Şehir hareketine katılan ülkeler, Türkiye'deki Sakin Şehir uygulamaları, Sakin Şehir modelinin ülke ekonomisine muhtemel katkıları ile bu modelinin yerel kalkınmaya etkileri, coğrafi işaret alınmış ürünlerin katkısı, geçmişte üretilen ve günümüzde üretimi yapılmayan ürünlerin yeniden üretime kazandırılması, Sakin Şehir modelinin turizm ekonomisine olan katkıları ve bu modelin yaşam tercihlerine etkileri üzerinde ayrıntılı olarak durulmuştur.

1. KAVRAMSAL AÇIDAN YEREL KALKINMA

1.1. Kalkınma

Toplumların ve ülkelerin diğer gelişmiş ülkeler seviyesine çıkma hedefini kalkınma yönünde attığı adımlara ve uyguladığı kalkınma modellerine bağlıdır

Hayat devam ettiği sürece bu yaşamı sürdürebilmek ve yaşam standartlarını en üst seviyeye çıkarmak için yıllarca çeşitli modeller denenerek hayata geçirilmiştir. Kalkınma hedefi eğer ülkesel anlamda gerçekleştirilmesi planlanıyorsa, bu konuda çeşitli yöntemlerin denenmesini de beraberinde getirmektedir. Nüfus ve ihtiyaçlar arttıkça, dünya devletleri ilerlemelerini sürdürdükçe o seviyeye gelebilmek için gelir seviyelerini artırmak için kültürel ve sosyal anlamda, ayrıca ekonomik anlamda gelir seviyelerini yükseltme mecburiyetlerivardır (Erkiş, 2021a: 1).

Yaşamın devamı ile birlikte kalkınma ihtiyacı ve arayışı toplumlarda yerini almış, bununla birlikte büyümenin ve gelişmenin hangi şekillerde olacağı düşünüülerek çeşitli modeller ortaya atılmış, bir kısmı uygulamaya konulmuştur. Bu uygulamalar ortaya konulurken yaşanan coğrafi durum, yaşanan yerler, toplumların kendi karakteristik özellikleri, ekonomik değerleri, doğal çevre ve birçok değerler her zaman önemini hissettirmiştir. Bunların hepsi yerel kalkınmanın temellerini oluştururken, genel kalkınmanın da ana damarlarını şekillendirmiştir (Erkiş, 2021b: 1).

Kalkınma ifadesi sadece son yıllarda ortaya atılmış kavram değildir. Her ne kadar II. Dünya savaşı sonrası ortaya atılmış veya daha çok konuşulan bir kavram olduğu görülse de, yaşamın var oluşundan beri bu terim insanların ve toplumların sürekli gündeminde yer almıştır (Erkiş, 2021c: 1).

Bir ülkede veya şehirde, ya da bölgesel anlamda bir kalkınma planlanıyorsa bölgenin yaşam şeklinden coğrafi ve ekonomik durumuna, sosyal ve kültürel farklılıkları ön planda yer almaktadır.

Kalkınma sadece ekonomik bir anlam taşıyor gibi görülse de, bu ifade sadece ekonomi ile sınırlı değildir (Omak, 2021a: 1).

Kalkınma, sadece ekonominin ilgi alanına girdiği düşünülse de, eğitimden sağlığa, aslında kültürel, sosyal durum ve yaşam biçimleri ile paralel ele alınmadığı takdirde, gelecek zamanlarda çeşitli sorunları beraberinde getirecektir (Omak, 2021b: 1).

II. Dünya savaşı sonrası oldukça fazla konuşulan kalkınma kavramı, o bölgedeki iş imkânları ve sanayi gelişimini, istihdam veya işsizlik düzeyini, bunlarla birlikte yatırımların ve üretimin artmasını, kültürel varlıkların ve bütün bunlara ek olarak çevre bilincinin arttı olduğu bir toplumu ortaya çıkarma hedefini içinde barındırır (Omak, 2021c: 1).

1.2. Kalkınma ve Büyüme Modelleri

1.2.1. Klasik Ekonomi Teorisi

Klasik iktisadi sistem genel çerçevede “evrensel” olma gibi bir iddiaya sahip olup bu sistemle liberal ekonomik rejim gelişmiştir. Bu sistem geliştirmekte olan bütün ülkeler için geçerli kabul edilmektedir (Gencer ve Birol, 2014b:260).

Yoğun devlet müdahaleciliğine karşı çıkan klasik sistem, sömürgeciliğin şekillendirdiği “merkantilist sisteme” karşı bir tepki olarak ortaya çıktığı söylenmektedir.

Klasik iktisatçılar, ekonomik faaliyetlere devletin müdahale etmemesi gerektiğini vurgularlar. Liberal ekonomik rejimde konjonktür dalgalanmaları ve işsizliğin asıl sebebi tam olarak anlaşılammıştır. Bu durumun asıl nedeninin ne olduğu anlaşılmadığı için çözüm getirilememiştir. Bu durumlara karşın Avrupa kıtası iktisatçıları bu dalgalanmaların nedenlerinin açıklanması ile ilgili daha farklı etkenlerin önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir(Gencer ve Birol, 2014c:260).

1.2.1.1 Adam Smith'in İktisat Anlayışı

Adam Smith'in iş bölümü konusunda en büyük katkısı ‘Mutlak Üstünlük’ teorisini ortaya çıkarması olmuştur. Bu teoride, ülkede hangi ürün daha ucuza üretimi yapılıyorsa var olan kaynaklar omal için tahsis edilerek o ürünün daha çok üretimi yapılabilir. Bu teoride, ülkede hangi ürün daha ucuza üretimi yapılıyorsa var olan kaynaklar omal için tahsis edilerek o ürünün daha çok üretimi yapılabilir.

Modern ekonomiler genellikle krizlerle çok fazla karşılaşmaktadır. Bu krizlerde büyümenin devamlılığı açısından büyük bir engel teşkil etmektedir (Aytekin, 2017a:28).

Bu noktada Adam Smith'in ortaya koyduğu düşüncelerin ve özellikle büyüme konusundaki yaklaşımı tekrar gözden geçirilmelidir. Bu bağlamda büyümeyle ilgili olarak Adam Smith'in teknolojik yenilik ve gelişmeleri dikkate almadığından kaynaklandığı söylenebilir (Aytekin, 2017b:28).

Teknolojik yenilikler büyümeye çok önemli katkı sağlamasına karşılık özellikle finansal kapitalizmin ön plana çıkması, sermayenin üretime katılımı noktasında önemli bir iktisadi faktör olma konumunun azalmasına yol açmıştır (Aytekin, 2017c:28).

Özellikle sanayileşme akımının başladığı yıllarda Avrupa ülkelerinin dünya ekonomisini bir durumda olmadığı gibi bu süreçte Avrupa ülkelerinin kar oranları düşük olduğu için sermaye birikimi de oldukça az olmaktadır. Adam Smith, diğer ülkelere göre Avrupa'nın geride kaldığını gören bir sosyal teorisyendi. Smith'e göre sermaye birikiminin, iktisadi büyüme amacı üzerinde çok büyük bir etkisi öne çıkmaktadır (Aytekin, 2017d:29).

Tek başına iktisadi büyümenin yeterli olmayacağı dikkate alınmalı, diğer etkenlerle birlikte değerlendirilmelidir.

1.2.1.2 David Ricardo'nun Karşılaştırmalı Üstünlük Teorisi

David Ricardo'nun ortaya koyduğu bu teoriye göre Adam Smith'in iktisat anlayışı ile örtüşen bir düşünceye sahip olarak, hangi ürünler daha düşük maliyetle üretiliyorsa o ürünün üretilmesi konusunda uzmanlaşılmalıdır. Farklı olarak pahalı üretilen ürünler ithal, ucuz üretilen ürünler ise ihraç edilmelidir. Bu şekilde alım ve satım işlemlerinin yapıldığı iki ülke arasında dış ticaret daha da gelişecek ve ayrıca var olan kaynaklar boşa harcanmayacaktır.

Teknolojinin ilerlemesi ile yapılan bilimsel gelişmeler, üretime katkı sunmakla birlikte ticaretin çok önemli bir etkisi haline gelmiştir. Daha yalın bir dil ile anlatmak gerekirse, karşılaştırmalı olarak çok üretilen ürünleri ihraç edip, az üretilen ürünler ise ithal edilmelidir (Topuz ve Coşkun, 2018: 673).

1.2.1.3 Keynesyen Ekonomi Teorisi

Keynes ve Keynesçi iktisatçılar istihdam ve fiyat istikrarında kamu politikalarında devletin önemini ve etkisini savunmuştur. Keynes'e göre, talebi artırmak ve küresel ekonomiyi sıkıntıdan çıkarmak için harcamaların azaltılarak düşük vergiler uygulanması görüşü savunulmaktadır.

Keynesyen yaklaşıma göre istihdamı şekillendiren üretim hacmidir. Üretim hacmi de efektif talep ve satın alma gücüyle desteklenmektedir. Harcamalar, toplamdaki satışlar farkı ile aynı anlama gelmektedir. Satışlar üretime eşittir (Fisunoğlu ve Tan, a:36).

Keynes, efektif talebi, tüketim ve yatırım şekli olarak ikiye ayırmıştır. Keynes'in tüketim malları arzı gelire, yatırım malları arzı ise bu konudaki karlılığa bağlıdır. Bundan dolayı toplumda tüketme gücü ile üretme gücü ve sahip olunan mal varlığı arasındaki fark ile gelir arttıkça büyüme olacaktır. Keynes, tüketimin gerçek gelirin istikrar için önemli olduğu üzerinde durmuştur. Tüketimin gerçek gelire göre gerçekleştiğini ilk ortaya koyan Keynes'tir (Fisunoğlu ve Tan, b:36).

Keynes'e göre yatırımlar çok önemli yer tutmaktadır. Ayrıca büyük krizlerde zamanında para basarak ekonomi canlı tutulabilecektir (Fisunoğlu ve Tan, c:37).

John Maynard Keynes'in genel istihdam teorisinin ülkemize girişi ve anlaşılması başka iktisatçılara göre oldukça geç olmuştur. Bu iddiaları destekleyen bazı Türk iktisatçılarda vardır.

Ayrıca *Genel Teori* isimliyle anılan *İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi* isimli kitap önce 1936'da İngilizce olarak yayınlanmasının ardından 23 yıl sonra Türkçeye çevrilmiştir. Ancak buhaliyle yayınlandığında tam bir çeviri olmadığı görülmüştür. Yapılan hatalı çeviriler kitabın bizim dilimizde okunmasını adeta imkânsız kıldığı gibi Keynes'in düşüncelerinin yanlış anlaşılmasına neden olmuştur (Vural, 2023:6).

Genel Teori Türk iktisadî düşünce tarihine katkıda bulunmuş ve yeni kitapların düzgün yapılan çevirileri ile daha da önem kazanmıştır.

Yapılan bu çalışmalarda John Maynard Keynes'in en önemli eseri olan *Genel Teori*'nin Türkçe çeviri hikâyesi incelenerek Keynes'in düşüncelerinin ülkemize girişi ile ilgili önemli ipuçları vermektedir.

Keynesyen ekonomistler, talebin değişken ve istikrarsız olduğunda piyasa ekonomisi verimsiz, makroekonomik sonuçlarla talep düşük olduğunda ise genelde büyük bir durgunluk ayrıca enflasyon olabileceğini savunmuşlardır. Vergi teorisine müdahale, çok eski yıllarda sıkıntı ve krizler oluşturmuştur. Bu şekilde alınan vergiler genelde sosyal amaçlı kullanılmıştır.

Maliye politikası, meydana gelen krizlerde devletin ekonomiye müdahale yapması için kullandığı bir iktisat politikasıdır. Yaklaşık yarım asır öncesinden başlanılarak liberalleşme ve küreselleşme konusundaki devletin iktisadi faaliyetlere etkisinin azaltılması ile maliye politikasının temelini meydana getiren Keynesyen iktisadını önemsizleştirmiştir (Şen, Tabar ve Tokatlıoğlu:1).

Keynesyen maliye politikaları devlet müdahalelerini ön plana çıkarmıştır. Bunun ardından genişletici maliye politikalarından büyük ölçüde vazgeçilmiştir. Kapitalizmin istikrarı için Keynesyen devlet anlayışı ve bu çerçevede uygulanacak maliye politikalarına gereksinim duyulmuştur.

Kamu ile ilgili olarak kamu güvenliği, kamu esenliği, kamu sağlığı gibi çeşitli kavramlar kabul edilmiş, kamu düzeni, ekonomik kamu düzeni ve sosyal kamu düzeni gibi kavramların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Orer, a:363).

Devletler bu kavramların doğrudan ve dolaylı olarak içerisinde olmuştur. Devleti idare eden mekanizma, özellikle ekonomik anlamda müdahaleleri çok önemli ve kesin belirleyici olduğu görülmektedir. İstihdam ve diğer ekonomik durumlarda devletin müdahalelerde bulunması gerekmektedir. Devletin ekonomiye müdahaleler yaparken her zaman doğru bir müdahale yapıldığı söylenemez. Devletin yapmış olduğu yanlış ekonomik politikalar ve yapılan yanlış müdahalelerde, ülkelerde sıkıntılar yaşandığı gibi çeşitli krizlerin yaşanmasına da neden olmuştur (Orer, b:363).

Toplu bir yaşamı gerektiren devletin, ihtiyaç duyulan eksikleri tamamlama noktasında doğru ekonomik politikalar ortaya koymaması durumunda, halkın büyük sıkıntılar ile karşılaştığı görülmüştür. Toplu yaşamda kurallara uyulmaması her

zaman çeşitli yaptırımları da beraberinde getirmektedir. Aksi durumda kuralsız bir toplumda düzeni sağlamak oldukça zor olduğu gibi toplumun tamamına yansıyan sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Kısaca anarşi, terör ve daha değişik olumsuzlukların çıkışı hem halkı hem de devleti sıkıntıya düşürmektedir(Orer, c:364).

Sosyal refahın sağlanması, devletin ekonomiye doğru müdahaleleri ve ortaya koyacağı ekonomik tedbir ve politikalarla olmaktadır. Bankaların, finans borsaları gibi ekonomik politikalarını hatalı uygulamaları, toplumun tamamına yakınına zarar veren yapıların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Orer, d:364).

Ayrıca ülkemizde bu ve buna benzer ekonomik sıkıntıların oluşması durumunda, oluşabilecek birçok sorunla ilgili yaptırımlarda anayasa da çeşitli kurallara bağlanarak bağlayıcı maddeler olarak belirlenmiştir.

Anayasanın 5. maddesi ve bunun açıklamaları ile belirlenen bu maddeler görev ekseninde, ekonomik faktörlerin kişiler üzerindeki çok büyük etkilerini gözeterek Anayasa, devlete temel hak ve özgürlüklere ilgili olarak çeşitli kısıtlamalar getirme yetkisini vermiştir (Orer, e:364).

1.2.3Yeni Ekonomik Büyüme Teorisi

Bütün dünya ülkelerinin birinci amacı, gelecek nesiller için daha refah ve sorunları çözülmüş bir yaşam bırakmaktır. Bunun büyüme ile olabileceğini düşündükleri için büyüme konusunda çeşitli kurallar koymuşlardır. Bunlar içinde, çeşitli reformlar ve politik uygulamalar ortaya koymaktadırlar. Bu durumlar büyüme için çeşitli projelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Büyümenin tarihsel kökenleri incelendiğinde büyüme konusunda, nasıl bir yol izlendiği ve nelerin hedeflendiği ortaya konulmuştur (Doğan, 2014: 365).

Değişen dünyada çalışma sistemleri çeşitli büyüme modelleri oluşturarak bu noktada yerel kaynakları ön plana çıkarmıştır.

Ülkede oluşan yenilikler kapitalizmi değiştirerek oluşan krizlerin daralmasına neden olduğu gibi kaybolan bazı sektörlerin yerine başka sektörlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Klasik iktisadi büyümede oldukça farklı bir bakış açısı bulunan Schumpeter'e göre, öncelikle iktisadi büyümenin bir malın mevcut kalitesini artırma, yeni üretim yöntemi veya yöntemleri oluşturarak yeni hammaddeler ve pazar alanları oluşturma gibi sonuçları vardır.

1.2.3.1 Paul Romer'in İnovasyon ve Teknoloji Odaklı Teorisi

Paul Romer'in *İnovasyon ve Teknoloji Odaklı Teorileri*'nde tezimizin konusu da olan, Slow modeli düşünceleri ön plana çıkmaktadır. İçsel büyümede çok önemli iki etkenden birisi Slow modelini bırakmadan bu modeli hayata nasıl geçiririz düşüncesi ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde içsel büyüme teorilerinin ana hedefinin neo-klasik modelin eksikliklerini giderebilme olduğu söylenebilir. Ekonomide oluşan olumlu olmayan rekabet artış gösteren getiriler, teknolojiyi ve sermayeyi bu sistemin içine almaktadır. Bu anlamda Romer modelinde, büyümenin teknolojik odaklı teorileri gündeme gelmiştir.

Romer, teknolojik değişimlerin ve bilgi birikiminin gerçekleştiği bir ekonomide ülkenin, krizlerden ve durgunluk sürecinden etkilenmeden büyüyeceğini ifade eder. Romer'e göre büyüme sadece sermaye ile olmaz. Ülkeler arasındaki gelişmişlik oranlarındaki farklılıklar, ülkelerdeki bilgi birikimleri ile teknolojik değişimlerdir. Romer, Slow modelini oldukça hayalci görmektedir.

Paul M. Romer'in ekonomik büyümede ve teknolojik gelişimde "Charter Cities" modeli, dilimize çevrildiğinde "Kıralık Şehirler/ İmtiyazlı Şehirler" gibi bir model ortaya atarak radikal kararlardan uzak daha değişik bir model ortaya çıkarmıştır (Tunç ve Dik, 2022: 328).

1.2.3.2 Robert Lucas'ın İnsan Sermayesi ve Bilgi Temelli Büyüme Teorisi

Son zamanlarda insan sermayesi ile ekonomik büyüme ilişkilerinin önemi ön plana çıkmaktadır. Yapılan çalışmada, Avrupa ülkelerinde ve Avrupa Birliği ülkelerinde insan sermayesi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiler masaya yatırılıp çeşitli sonuçlar ortaya çıkarılmıştır.

Robert Lucas'ın *İnsan Sermayesi ve Bilgi Temelli Büyüme Teorileri*'nin Avrupa Birliği'ne aday ülkeler ve Avrupa Birliği ülkeleri için uygun olduğu ifade edilmiştir. Yapılan incelemelerde Mankiw, Romer ve Weil tarafından uyarlanan Solow Modeli ile Uzawa-Lucas modelleri birbirleriyle karşılaştırmaları yapılmıştır. Bu karşılaştırmalarda, iki model de çok geniş uygulama alanlarına sahip oldukları için önemli olduğu belirtilmiştir. Bütün bu çalışmalar sonuçlarına göre beşeri sermaye, bilgi temelli ekonomik büyüme üzerinde çok önemli bir etkiye sahiptir. Buradan hareketle AB'ye aday olan ülkelere daha çok uygun olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu iki model arasında ana özellikleri açısından karşılaştırma yapıldığında:

- Lucas Modeli'nde beşeri sermayebirikimi büyümenin belirlenmesinde en temel faktörlerdendir. Genişletilmiş Solow Modeli'nde ise beşeri sermayebüyüme noktasında sürekli olmayan geçici bir etkiye sahipken sadece durgunluk dönemlerinde etkilidir.

- Genişletilmiş Solow Modeli'nde yatırım oranı büyüme üzerinde geçici bir etkiye sahiptir. Buna karşılık Lucas Modeli'nde ise büyüme oranı üzerinde yatırım oranlarının her zaman büyük bir etkisi olmaktadır(Güreşçi, 2018: 1340).

1.2.4 Endüstriyel Organizasyon Teorisi

Endüstriyel Organizasyon Teorisi, oluşturmuş olduğu stratejilerle rekabet üstünlüğü ve dışsal analize odaklanmış rekabet stratejisidir.

Endüstriyel organizasyon teorisinde üstünlüğü belirleyicinin endüstri yapı olduğu ve aynı endüstride, çalışma yapan işletmelerin homojen oldukları zihniyeti ile yola çıkılmaktadır.

Bu teori piyasada yer alan firmaların sayısı ile ulusal ve uluslararası dağılım ile rekabet olanaklarını incelerken, firmalar ise temel analiz birimidir.

İşletmeler arasındaki üretim noktasındaki performanslar o işletmelere ait birbirine benzemeyen kaynaklar ve bu kaynakların kullanılmasındaki yetenekler, Pazar alanındaki gelişmeleri olumlu etkilediği görülmektedir. Çok sayıda firma üzerinde bu konularla ilgili olarak bir ölçek kullanılarak yapılan araştırmalar

sonucunda, imalat sektöründe daha fazla açıklayıcılığa sahip bulunmaktadır (Kamaşak ve Yozgat, 2013a:114).

1.2.5 Yapısal Büyüme Teorileri

Bilgi ekonomisi devam ettiği sürece yapısal dönüşüm ve yeni büyüme modelleri ortaya çıkmaktadır.

Sosyo-ekonomik şartlarda son 50 yılda gözlemlenen gelişmeler ve yaşananların birer yapısal dönüşümü işaret ederek bu dönüşümle birlikte sanayi devriminin ortaya çıkarmış olduğu eski endüstriyel ekonomi ile sanayi toplumunun yerini, bilgi ekonomisinin aldığı anlaşılmıştır. Ülkelerin sosyo-ekonomik ve kurumsal çerçevesi arasında olumlu yönde bir bağ kurulmuştur. Bu gelişmeler, büyümenin ölçülmesinde yer almaktadır (Milani, 2009: 3).

1.2.5.1 Arthur Lewis'in Çift Sektörlü Modeli

Arthur Lewis tarafından ortaya konulan büyüme modeli, iki sektörlü olarak hem emek sınırsızlığı hem de ekonomik büyümenin devamlılığı üzerine kurulmuş bir modeldir. Bu modelde bahsedilen sınırsız emek arzı, kırsal alan ve netice itibarıyla tarım sektöründe yaşanan gizli işsizlik üzerine kurulmuştur (Nişancı, Sarı, Doker, Çelik ve Emsen, 2017a: 339).

Arthur Lewis'in iki sektörlü büyüme modeline göre kırsalda var olan gizli işsizlik, şehirlerde kurulu olan sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu işgücünü temin etme potansiyelini barındırmaktadır. Bu şekilde işleyen bir durum sonucunda çeşitli olumsuzlukların ortaya çıkması muhtemeldir (Nişancı, Sarı, Doker, Çelik ve Emsen, 2017b: 339).

Lewis'e göre kırsaldan diğer bölgelere kontrollü nüfus akışı ile kentlerde yatırımlar artarak iş gücü talebinin artmasına bağlı olması ya bilinç düzeyi yüksek bir toplumda ya da otoriter sistemin hakim olduğu bir toplumda söz konusu olabilir. Lewis Modeli'ndeki devlet anlayışı için Çin örneği verilebilir. Bilindiği üzere Çin Halk Cumhuriyeti, Mao Zedung ile başlayan komünist yönetim yapısını 1979'dan sonraki dönemlerde, özellikle dış ekonomik ilişkilerde yerini liberalizme devretmiş gibi olsa da şu an dahiotokratik bir devlet olma özelliğini taşımaktadır. Çocuk sahibi olmaktan eğitim planlamasına, turistik seyahatlerden ikametgâhlarının değişmesine

kadar olabildiğince kontrolcü devlet uygulamaları söz konusudur. Lewis Modeli'nin mantığı ile kırsaldan kente göçün durdurulabilirliği çok büyük bir önem taşır. Bu durum Çin'deki otokratik uygulamalar ile mümkün olmaktadır (Nişancı, Sarı, Doker, Çelik ve Emsen, 2017c: 339).

Arthur Lewis'in emeğe dayalı büyüme modelinde, Çin gibi bir ülkede yaşanan gelişmelerde durması muhtemel olan noktaların belirlenmesi hedeflenmektedir.

Sanayi sektöründe, yüksek marjinal emek artışı söz konusudur. Bu sektörde faaliyet gösteren kapitalistin, yani sermayedarın yüksek tasarruf oranını yakalaması mümkündür. Girişimciler kârlarını tüketime değil, tasarruf ederek yatırıma yönlendirirler. Böylece yeni yatırımlar, sermaye artışı sağlayabileceği gibi iş imkânları da yaratmaktadır. Bu yatırımların ihtiyaç duyduğu işgücü ise geleneksel sektörden sağlanır (Nişancı, Sarı, Doker, Çelik ve Emsen, 2017d: 340).

1.2.5.2 Walt Rostow'un Modernleşme Teorisi

Walt Rostow'un açıklamış olduğu ekonomik ve sosyal gelişme, tarihî süreç dikkate alınarak beş aşamada ele alınmıştır (Yıldırım ve Örnek, 2012a:4).

Rostow'un açıkladığı aşamalar:

1. Geleneksel Toplum
2. "Kalkış"a Hazırlık Aşamasındaki Toplum
3. Kalkış Aşamasında Bulunan Toplum
4. Olgunlaşma Yolunda İlerleyen Toplum
5. Kitlesele Tüketim Çağına Ulaşan Toplum'dur.

Birçok devletlerin iktisadi tarihlerindeki ortak noktalarını ve farklı yönlerini ele alan Rostow, fakir ziraat toplumundan yaygın bir tüketim ekonomisine uzanan bütün gelişme aşamalarını içine alan meşhur teorisinde, ülkelerin gelişme ve kalkınma derecelerini değerlendirmiştir.

Marka şehir olma adına sürekli gelişim ve değişimin yaşandığı şehirlerin ekonomisindeki gelişmişlik, beraberinde kültür, eğitim ve inovasyona yönelik yatırımların artması ile gelişme aşamasına girebileceklerdir.

Rostow, Marksist düşünceye bir alternatif getirerek çok sayıda ülkenin 1700'lü yıllardan sonra bu ülkelerin iktisadi tarihlerindeki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyma eğiliminde olmuştur. Rostow'un Kalkınma Modeli 1960-1970'li yılları arasında, siyasal bir teori olarak da değerlendirilmiştir(Yıldırım ve Örnek, 2012b:4).

1.2.6 Yeniden Dağılım ve Adalet Teorileri

20.yy'ın çok önemli siyaset felsefesi kuramcılarında birisi olan John Rawls'a göre toplumların bir arada, adalet kuralları çerçevesinde yaşarken kişilerin özgürlük ve eşitlik ilkelerini kaybetmemeleri çok önemlidir. Özgürlük ve eşitlik kavramlarının çıkışı, adalet kavramı ile bir arada görülmektedir.

Yeniden dağılım gelir ve servet arasındaki eşitsizlikleri azaltmak amacı ile oluşturulan tedbirler sürecidir. Gelirin ve servetin kullanılması, tedbirler ile sosyal politikalar çerçevesinde değiştirilme sürecidir.

Servetin adaletli dağıtılmaması yoksulluğu ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca toplumda kamu harcamalarının hangi ölçüde olması gerektiği dikkate alınmaktadır.

Yeniden gelir dağılımı serbest piyasada gerçekleşen gelir dağılımını değiştirerek kişiler kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar gelir elde edemediği için piyasada dağılımda eşitsizlikler ve yoksulluklar ortaya çıkarmaktadır.

Gelirin yeniden dağılımı hem dikey hem de yatay olarak gerçekleşmektedir. Ülkemizde gelir dağılımında adaletin nasıl olduğuna yönelik yapılan araştırmalarda katsayısı rakamları dikkate alınmaktadır. Gelir dağılımında kamu harcamalarının en önemli bölümünü sosyal güvenlik harcamaları almaktadır. Katsayısı arttıkça gelir dağılımında iyileştirme politikaları devreye girmektedir. Bu da gösteriyor ki sosyal güvenlik harcamaları arttıkça kamu harcamaları da artmaktadır (Hazman, 2011a: 205).

Devlet maliye politika araçlarını kullanırken gelirin yeniden dağılımına müdahalesi maliye politikaları içerisinde bulunmaktadır. Devlet, vergi sistemi ile

gelir dağılımını direk olarak etkileyerek ikincil gelir dağılımını ortaya koyarken az da olsa bir iyileşme olduğu görülür (Hazman, 2011b: 206).

Devletin gelir dağılımında adaleti gerçekleştirmek için ortaya koyduğu politikaların yeterli olmadığı zamanlarda adaleti sağlama noktasındaki göstermiş olduğu başarı çok önemlidir.

Devlet adaleti sağlamak için elindeki mevcut araçları kullanarak yeni hedefler belirler ve ortaya koyar. Ülkemizde gelir dağılımının durumu Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan araştırmalar ile yapılmaktadır (Hazman, 2011c: 206).

1.2.6.1 Karl Marx'ın Kapitalizm Eleştirisi

Karl Marx'a göre kapitalizm üretici güçler, üretim ilişkilerinin belirli zamanlarda üretim şeklini ve biçimini belirler. Kapitalist sistemde sermaye sahipleri bütün üretim araçlarına sahip olur ve burjuva sınıfının çıkarlarını ön planda tutar.

Özel mülkiyetin büyük bir çoğunluğuna sahip olanlar burjuva sınıfı için emek ve emekçinin haklarından daha çok, kendilerinin daha fazla kazanabileceği bir yol izlemektedirler. Marx, tarihsel süreçte emeği göz önüne alarak bunu da toplumsal bir emek biçimi olarak değerlendirmiştir (Doğan, 2019a: 75).

Ekonomik bir sistem olarak bilinen kapitalizm; emek, sermaye, doğal kaynaklar ve girişim gücü olarak kabul edilir. Parlamenter demokrasinin yaygın olduğu kapitalizmde burjuva sınıfı yönetici proletarya ise ezilen, işçi sınıfıdır. Piyasa ekonomisini elinde tutan burjuva sınıfı üretim araçlarına ve özel mülkiyete sahiptir (Doğan, 2019b: 75).

Marx'ın kapitalizm eleştirisinde yönetici durumunda olan burjuva sınıfı ile ezilen ve çalışan işçi sınıfında olan proletarya arasında üretim ve tüketim ilişkileri ve mülkiyet kavramı vardır. Ekonomik ve teknolojik değişim ve gelişmeler toplumun yapısını değiştirdiği görülmektedir.

1.2.6.2 Amartya Sen'in Kalkınma ve Özgürlük Teorisi

Kalkınma ve özgürlük teorisinde Amartya Sen'e göre amaçlar ve araçların birbirinden ayrı olmaları çok önemli olmuştur. Bu durumda temel özgürlükler daha

da genişletilmektedir. Özgür bir toplumun önünü açabilmek için tüm baskıların, hoşgörüsüz uygulamaların ve sosyal yoksunlukların ortadan kaldırılması lazımdır.

Az gelişmiş ülkelerin geri kalmışlığı iktisadi ve sosyal gelişme ile temel haklar arasındaki ilişkiler yönünde bakıldığında gelişmekte olan ülkelerin kalkınması, sosyal bilimlerin tartışmalı konularından biri haline gelmiştir. Bu durumlar globalleşme noktasında da tartışılır duruma gelmiştir (Kardaş, 2008a: 177).

Dünya ekonomisinin her geçen gün daha da genişlemesi, bununla birlikte Batı daha da gelişmiş olup az gelişmiş ülkelerin Batı ile mücadele edebilme kaygısını ortaya çıkarmıştır (Kardaş, 2008b: 177).

Gelişmekte olan ülkelerin ortaya koymuş oldukları kalkınma projelerinin altında yatan temel felsefe bizzat gelişme literatürü akademik tartışmaların yapıldığı bir alan olmuş günlük siyasetin içinde konuşularak tartışılmaktadır (Kardaş, 2008c: 177).

Amartya Sen, kalkınma ekonomisinde yeni bir felsefi anlayış getirmekle kalmamış, ortaya koyduğu kişilere yönelik yeni gelişen bir akım olmuştur (Kardaş, 2008d: 177).

Nobel ödülü sahibi Amartya Sen'in en büyük endişesi, gelişme kavramının kişi başına düşen milli hasıla göstergeleri ile insan hayatının farklı yönlerini de kapsamlı bir şekilde kalkınma politikalarının içine koymaktır (Kardaş, 2008e: 178).

Bu durum bireylerin kendileri tarafından önemli gördükleri yaşam biçimini sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları her şeyi genişletilmesi noktasında çalışmalarına neden olacaktır. Kişilerin mutluluğunu hedef olarak ortaya koyan Sen, kalkınma ve özgürlük teorilerini özgürlüklerin genişletilmesi olarak görerek özgürlükleri, gelişmenin gerçek sebebi olarak görmektedir. Özgürlüklerin insan hayatını zenginleştirmede önemli olduğu noktasından yola çıkar. Kişilerin mutluluğu için sosyal, ekonomik ve siyasi imkânların yeniden düzenlenmesini sağlar.

Amartya Sen ise bu konuyu daha da ileri götürerek maddi imkânların bireysel mutluluğa ve özgürlüklere etkisinin ne olduğu noktasında mal, kişilerin maddi özgürlüklere ulaşmasına yardımcı olabilecek bir kavram olarak ortaya çıkar.

1.2.7 Sürdürülebilir Büyüme Teorileri

Sürdürülebilir büyüme teorileri İktisat literatüründe değişik anlamlarda kullanılmıştır.

Sürdürülebilir büyüme, kısa dönemli değil çok uzun süreli bir büyümedir. Buda iki ana temele dayanır. Birincisi, üretim kaynaklarının artması ikicisi ise bu kaynakların verimliliklerinin ve kalitelerinin artmasıdır (Bal, 2017a: 348).

Çevresel ekonomi ve sürdürülebilirlik ile insan ekonomisi ve doğal kaynakların sürdürülebilir olması çok önemlidir.

Sürdürülebilir kalkınma için şunlar gereklidir:Daha adil toplumlar inşa edilmesi, fırsat eşitliği sağlanması, kaynakların verimli kullanımı, israfın önlenmesi ve tasarruf yapılması. Ayrıca insan ve doğa arasında denge kurulması, atık yönetiminin geliştirilmesi,çevresel etkinin azaltılması, ekonomik gelişmenin sürdürülmesi.

Sürdürülebilir büyüme için şunlar gereklidir:Tüketirken diğer canlıların ihtiyaçlarını da hesaba kat.Geri dönüşüme katılabilen ürünleri kullan,yalnızca gerektiği kadar satın al ve tüket.Enerjiyi verimli kullan ve yenilenebilir enerji kaynaklarını tercih et. Eylemlerinin sonuçlarını hesaba katarak ilerle.

Sürdürülebilir ekonomik büyüme çok önemli ve sağlıklı bir büyümedir. Milli gelirin dağılımında ekonomik büyüme her zaman gözler önünde olmalıdır. Büyüme devam ettiği sürece milli gelir de beraberinde artacaktır. Devletlerin gelişmesi ve rahat edebilmeleri tamamen ekonomik büyümeye bağlıdır. Ekonomik büyüme için sürekli bir artış olmalıdır (Bal, 2017b: 348).

Nüfusa bağlı olan kişi başına düşen milli gelir seviyesi ne kadar yüksek düzeyde gerçekleşirse kalkınma hedefi o ölçüde gerçekleşir.

1.2.7.1 Çevresel Ekonomi ve Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilir kalkınma, 1970’li yıllarda mevcut ekonomik politikalarının bütün dünyada adalet sağlayan olmadığı gibi sosyal adalet için yeterli görülmemesi üzerine ortaya çıkmış bir kavramdır (Gedik, 2020a:196).

Sürdürülebilir kalkınma sosyal adaleti sağlama açısından birçok ekolojik kaygıları bitirme çabasında olduğu söylenebilir (Gedik, 2020b:196).

Sürdürülebilir kalkınma konusunda birçok uzmanlar farklı görüşler ortaya atmış olsa da temel iki kavram bulunmaktadır. Bu kavramların her ikisine de farklı yazarlar değişik cevaplar vermektedirler (Gedik, 2020c:196).

Dünya Ekonomik Kalkınma Komisyonu tarafından 1987’de ortaya konulan “Our Common Future”(Ortak Geleceğimiz) başlıklı raporunda sürdürülebilir kalkınma kavramını çok önemli bir hale getirmiştir (Gedik, 2020d:197).

Dünya Ekonomik Kalkınma Komisyonu’nca hazırlanan rapora göre sürdürülebilir kalkınma, günümüz ihtiyaçlarından ödün vermeden gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri noktasında önemli kılınmıştır. Sürdürülebilir kalkınmada çevresel, ekonomik ve eşitlik ilkeleri aynı zamanda benimsenmektedir (Gedik, 2020e:197).

Dünya Ekonomik Kalkınma Komisyonu, sürdürülebilir kalkınma tanımı uluslararası politika geliştirmede hızla yayılmış olması devletleri idare eden hükümetlerin temel ekonomik politikaları arasında yer almıştır.

Kalkınmanın bir parçası olan sürdürülebilir kalkınmada ihtiyaçlar ile istekleri eşitleyerek ekonomik büyüme sağlanırken doğa ve çevreye verilen olumsuz etkiler önemsenmez.

Sürdürülebilir kalkınmanın çok önemli üç yönü vardır. Bunlar ekonomik, çevresel ve sosyal etkenlerdir(Gedik, 2020f:197).

Sürdürülebilir kalkınma teorisini, kalkınma teorisi ile birlikte düşünmek gerekir ve şu şekilde bir denklem kurmakta mümkündür:

Sürdürülebilir kalkınma=Kalkınma+Sürdürülebilirlik(Gedik, 2020g:197).

1.2.7.2 İnsan Ekonomisi ve Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı

Sanayileşme ile birlikte hızlı büyüme, dünyanın her türlü şekilde doğal dengesini bozduğu gibi dünyayı felakete sürükleyecek bir küreselleşmeye neden olmaktadır (Şahinöz, 2019a:77).

1970’li yılların başında dünya, çevreci bir hareketten yoksun olduğu için sürdürülebilir kalkınma anlayışına bağlı olarak ilk kez yapılmış ve kendine özgü bir niteliği olan çevre ekonomisi hareketinin filizlenmesine şahit olmuştur. Sürdürülebilir kalkınmanın dünyada tam olarak tanınması 1990’lı yıllarda olmaktadır (Şahinöz, 2019b:77).

Sürdürülebilir kalkınma anlayışında çevre sorunları önemsenmekte, ekonomik büyümede doğal çevre anlayışına özellikle vurgu yapılmaktadır.

Ekonomik büyümeyi çevreye daha duyarlı bir hale getirerek büyümenin oluşmasını sağlamak sürdürülebilir kalkınma anlayışını benimsemektedir. Sürdürülebilir kalkınmada doğal kaynaklar sadece o anki kullanım şeklinde değil gelecek nesillere de doğal çevre sorunları olmayan bir dünya bırakma anlayışını ifade etmektedir. Doğal çevre ve doğal kaynakların sadece bizim değil gelecek nesillerinde hakkı olduğu için sürdürülebilir ekonominin temel ilkelerini oluşturmaktadır (Şahinöz, 2019c:79).

Çevre ve ekonomik kalkınma birbirlerine alternatif değil tamamen birlikte düşünülebilecek faktörlerdir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı küresel düzeyde, her açıdan önemli ekonomik politikalar oluşturmaktadır.

1.2.8 Neo-Klasik Büyüme Teorileri (Solow Büyüme Modelleri)

Neo-klasik büyüme teorileri rekabet ve istihdam varsayımlarını kapsamaktadır.

1980’li yılların ikinci yarısından itibaren Neo-klasik Büyüme Modeli birçok eleştirilere maruz kalmıştır. 1990’lı yılların başlarından günümüze kadar ise araştırmacıların çoğu ülkelerin aralarında ki kişi başına düşen gelirlerin farkları ile değerlendirilmiştir. Bu model ile tam gelişmiş ülkelere oranla az gelişmiş ülkeler daha hızlı büyüme içerisinde olmaktadır (Turan, 2001: 129).

Modern ve ekonomik büyümenin öncüsü olarak bilinen Hassod-Domar Büyüme Modeli’nden sonra Neo-klasik büyümenin önemi üzerinde oldukça fazla durmuştur.

Bu çalışmalarda 10 yıldan fazla süren tartışmalar sonucunda bu modelin diğer modellere göre daha önemli bir ölçüde işlev gördüğü sonucuna varılmıştır.

Toplumsal huzurun ve gelişmenin sağlanmasında çok önemli bir faktör olarak değerlendirilen ekonomik büyüme, az gelişmiş ile gelişmekte olan ülkelerin ana hedefleri arasında yer almaktadır (Alper, 2019a: 203).

Uzun vadede bir ülkenin ekonomik büyümesini etkileyen ve büyüme teorilerini şekillendiren faktörler, demografik ve ekonomik faktörler, doğal kaynaklar, coğrafya, iklim, teknolojik gelişme, siyasi, sosyal ve kültürel yapı şeklinde sıralanabilir. Bu faktörlerin her birisi ekonomik büyümenin sağlanmasına ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlamaktadır (Alper, 2019b: 203).

1.2.8.1 Ekonomik Büyümenin Temel Faktörleri

Ekonomik büyümenin temel faktörleri gelişmişlik düzeyi, ülke için oldukça önemlidir (Özel, 2012a: 63).

Ekonomik büyüme teorileri beşeri sermayeye ve teknolojik gelişmeye ayrı ayrı önem vermektedir. Hem beşeri sermaye hem de teknolojik gelişme ekonomik büyümede belirleyici olarak dışsal ekonomik büyüme modeli olmaktadır. Teknolojik gelişmenin eksik kaldığı zamanlarda içsel büyüme teorileri ile giderilmeye çalışılmaktadır (Özel, 2012b: 63).

Ekonomik büyüme temelde, ekonomide üretim hacminin artması ile meydana gelen artış olarak ifade edilmektedir. Ülkedeki üretim hacmindeki yükseliş göstergelerinde Gayri Safi Milli Hasıla önem taşımaktadır (Özel, 2012c: 63).

Gelişmiş ülkeler için çok önemli bir konuma sahip olan ekonomik büyüme gelişmekte olan ülkeler için de çok büyük öneme sahiptir. Gelişmiş ülkeler ekonomik büyüme konusunda GSMH'ye önem verirken, gelişmekte olan ülkeler daha ziyade ekonomik kalkınma kavramını yoğunlaştırmaktadır (Özel, 2012d: 64).

Ekonomik kalkınma, sadece ekonomik büyümeyi değil, toplumda var olan gelir dengesizliğinin ve işsizliğin azaltılmasını, sosyal ve ekonomik kurumların modernleştirilmelerini de kapsamaktadır.

Ekonomik Büyüme Teorileri, dışsal ekonomik büyüme teorileri ve içsel ekonomik büyüme teorileri şeklinde iki gruba ayrılmaktadır. Buna göre ekonomik gelişme dışsal bir etken kabul edilmektedir. Dışsal etkenlerde GSMH üzerinde önemli etkisi olmakta, fakat teknolojik gelişmelerin ekonomik faktörlerden etkilenmediği kabul edilmektedir. Son zamanlarda yapılan çalışmalar ise teknolojik gelişme ve ekonomide fiyat, kar gibi ekonomik sinyalleri olarak ortaya çıktığı söylenmektedir (Özel, 2012e: 64).

Büyümenin kaynağı en başta tasarruflar ve buna bağlı olarak gerçekleştirilen yatırımlar ile sermaye birikimleridir. Rekabet piyasası koşullarında sermaye daha verimli olmakta bu süreçte meydana gelen maliyetlerin azalması ise kar oranının artmasını sağlamaktadır. Karın artması ekonomik olarak büyümenin de artmasını sağlamaktadır.

1929 yılında meydana gelen Dünya Ekonomik Krizi sonrası Keynes öncülüğünde ekonomik durgunluğun giderilerek ekonomik büyümenin sağlanması için para politikaları ve maliye politikaları kullanılmaya başlanmıştır.

Keynes ile başlayan bu ekonomik teorik çalışmalarına Harrod ve Domar'ın da ekonomik boyutta katkı sağlamaları ile devam edilmiştir (Özel, 2012f: 64).

1.3. Yerel Kalkınma Nedir?

Yerel kalkınma bir bölgeye özgü bir ekonomik durum olurken yereldeki toplulukların eğitim sağlık veya daha değişik birimlerde yaşam kalitesinin artırılması yönündeki yapılan çalışma ve yöntemlerin geliştirilmesidir. Yerel kalkınmada toplumun neyi istediği de önemli olmuştur. Yerel kalkınmada en önemli şey kalkınma stratejilerinin belirlenmesidir.

Küreselleşme dünya genelinde birçok devlet ve toplulukları sıkıntıya sokarken bu devletlerin yeni modeller arayışına girmesi gerektiği anlayışının oluşmasına diğer devletler seviyesine çıkmak için farklı modeller denemeye başlamıştır (Pazarcı, 2022a: 17).

Yaşanılan ekonomik kırıma sonucunda yapılan yatırımların talebi karşılamaması çeşitli yeni krizleri ortaya çıkarması söz konusu olacaktır. Gelişmiş

Ülkelerin az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarını sağlamak için önemli anlaşmalar yapılmış, uygulamaya konularak bu devletlerinde yaşam standartlarını üst seviyelere çıkarmaları hedeflenmiştir.

Bütün bu durumlar şunu ortaya çıkarmıştır yerel kaynakları her zaman en üst seviyede tutmak, bunları kullanmak ve kalkınma modellerinde her zaman yerel kaynaklara yer vermek gerektiğini önümüze koymuştur.

Gerçek anlamda bir kalkınmanın sağlanabilmesi için Siyasal kültürel ve iktisadi anlamda gelişmenin tamamlanmış olması gerekmektedir. Bunların tamamı gerçekleşmemiş ise yerel kalkınmadan söz etmemiz söz konusu değildir (Pazarcı, 2022b: 19).

Yerel kalkınma bir şehir bir il veya bir bölge olarak düşündüğümüzde yerel kalkınmanın temel taşı olduğunu göstermektedir.

Yerel kalkınmanın olmadığı sürece siyasal anlamda bir kalkınmadan söz edemeyiz. Buradan da anlaşılacağı gibi topyekn bir kalkınma da olamayacaktır.

Bütün yönleriyle kalkınmanın yolu yerel kalkınmadan geçmektedir.

Yerel kalkınma ortaya atılıp bu konuda genel kalkınma düşünüldüğünde her zaman yereldeki değerlerin önemi ortaya çıkmaktadır.

İdari yönetim ile yerel yönetimin veya yereldeki halkın burada bulunan sivil toplum kuruluşları bir bütün olarak düşünülerek hareket edilmelidir.

Ülkemizde bu yerel kalkınma ile ilgili olarak çok çeşitli gelişmeler olduğu dikkat çekmektedir. Büyük kentlerde ki kalkınma modelleri ile Anadolu'nun kk illerindeki kalkınma şekilleri birbirlerinden kopuk olarak olmaması gerekir. Bu kk il ve ilçelerde ki sanayi imalatlar büyük şehirlerdekilerle birbirini tamamlaması gerekir (Pazarcı, 2022c: 20).

Bunlar birbirini tamamlamadığı zaman ülkemizde olduğu gibi sık sık krizler meydana gelir buda genel kalkınmayı zora sokar. Yaşanan krizler gelir dağılımında etkilediği için kitleler arasında uçurumlar meydana gelmektedir.

1980-2000'li yıllar arasında krizlerin yaşanması sonucunda genel kalkınma ile halkın huzur ve refahı sağlanmak istenmiştir. İstihdamın sağlanması işsizliği

azaltarak yerel kalkınmanın önemi olduğu fikri kesinlik kazanmıştır (Pazarcı, 2022d: 21).

Rekabetin daha çok arttığı küreselleşme sürecinde yerelde bulunan insan gücü ve birçok kaynakların bilgi ve bununla birlikte teknoloji seviyesi ile birlikte hareket edilmesi gereken nedenler olarak ortaya çıkmaktadır (Çelebi, 2022a: 51).

Yerel yönetimde etkin rol oynayan Belediyelerin alt yapı ve üst yapı çalışmalarında faaliyetlerini daha da artırarak sorumluluk yüklenmişlerdir. Belediyelerin bu sorumluluğu üzerlerine almış olması yerel kalkınmayı da beraberinde getirmektedir. Yerel kalkınmada kaynak üretmek çok önemlidir. Onun için yerel yönetimlerin alternatif yatırım projeleri hayata geçirmek zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Yerel kalkınma ulusal ve bölgesel kalkınmanın vazgeçilmezidir. Ulusal kalkınmayı besleyecek olan yerel kalkınma yeni stratejiler belirlemesi gerekmektedir. Bütün bu durumlar yerel kalkınma politikaları ve modelleri yerelin kalkınmasına da katkı sağlayacaktır (Çelebi, 2022b: 51).

1980'li yıllarda küreselleşen bir dünya ekonomisi ile yerel kalkınmayı ortaya çıkararak değişim ve dönüşüm süreçlerini başlatmıştır (Akca, 2021a: 48).

Merkezi sistemin yerel kalkınma için değişim sürecinde yereldeki belediyeler üniversiteler Sivil Toplum kuruluşlarını da ön planda tutmak ve bunların üretecekleri projelere açık olması gerekir. Yerel dinamikleri harekete geçirmesi zorunluluğu vardır. Yerelde istihdamı sağlamak için yerelin her zaman desteklenerek rekabet gücünü artırma zorunluluğu vardır. Böylece yerel kalkınma bölgesel kalkınmaya destek sağlayacaktır (Akca, 2021b: 48).

1.4. Yerel Kalkınma Amaçları

Küreselleşme sürecinde yerel kalkınma modeli olarak Cittaslow uygulaması çok önemli bir açığı kapatabilir olabilir. Sürdürülebilir kalkınma şartlarına göre gerçekleştirilen yerel kalkınma toplumun sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasi anlamda ileri atılımları olabileceği anlamına gelir.

İyi bir plan yapılarak yereldeki iş gücünün kullanılması sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecektir. Kamu ve özel sektör işbirliği ile insan kaynaklarının iyi

kullanılması altyapı çalışmalarının merkezi yönetim tarafından desteklenmesi ve eğitim seviyesinin yükseltilmesi, her zaman yaşam kalitesini artırmaktadır (Karakaya, 2021a: 9).

Şehirlerin ekonomik refahının sağlanması bölgesel ve ülke kalkınmasını da beraberinde getirir.

Şehirlerde dışarıdan yeni yatırımları çekebilmek için özel girişimcileri oluşturarak istihdamın sağlanması anlamına gelir.

Kendine yetebilen bir kalkınma dışa bağımlılığı azaltarak yerelde yeni alanları oluşturarak, meydana gelebilecek değişim ve krizler karşısında etkilenmeyi en aza indirecektir (Karakaya, 2021b: 10).

Yerelde doğal kaynakların işlenmemiş ve değerlendirilememiş olmasının önüne geçilerek bu doğal kaynakların kullanılması ile yeni sektörler oluşmasına yeni iş kollarının açılmasına neden olacaktır.

Bu kaynakların en iyi şekilde kullanılması rekabet gücünü artırarak yeni yatırımcıların ortaya çıkması sağlanacaktır. Yeni iş kollarının açılması yeni mesleklerin öğrenilmesi ve bu mesleklerin en iyi şekilde kullanılması büyümeyi beraberinde getirerek bazı kişilere kariyer yapma imkânını doğurur (Karakaya, 2021c: 10).

Yerelde üretilen ürünlerin iyi bir Pazar alanı oluşturulması dışarıdan kaynak girişi sağlayacaktır (Karakaya,2021d: 10).

Oluşan bilgi ve beceriler, doğal kaynakların iyi kullanılması, ihtiyaçların giderilmesi bölge halkının eşit bir şekilde kalkınmasını sağlamak, bilgi ve becerilerini artırarak girişimcilik ruhu oluşturulabilir.

Büyük veya küçük işletmeler desteklenerek teşvikleri artırarak yatırımcılarözendirilebilir, sektörler arasında işbirliği geliştirilebilir (Karakaya,2021e: 11).

Yerel kalkınmanın en önemli amaçları arasında yaşam kalitesinin artırılarak, toplumun huzurunun en üst seviyeye çıkarılması, sosyal dayanışmanın artırılması, halkın refahının sağlanmasıdır (Uzan, 2021a: 53).

Yerelde alt yapı ve üst yapı çalışmalarının yatırımları alınarak halkın hizmetine sunulması,

Yereldeki girişimciler desteklenerek çeşitli teşvikler verilerek, yabancı yatırımcıların yerele kaymasını sağlamak yeni pazar alanları ile iş imkânları yaratmak (Uzan,2021b: 53).

Büyükşehirlerdeki yükü azaltmak ve hızlı yaşamın önüne geçebilmek için Sakin Şehir modeli uygulamaları ile halkı yerele kaydırabilmek amaç edinilmiştir.

2. SAKIN ŞEHİR HAREKETİ VE DÜNYADA GELİŞME SEYRİ

Sakin Şehir ifadesi suç oranlarının az olan bir ilçe gibi algılanmakta olsa gerçekte bu durum böyle değildir. İtalya’da dört belediyenin bir araya gelerek doğal güzelliklerin, tarihi değerlerin ve kültürünün korunması anlamına gelmektedir.

Sakin Şehir hareketinin dünyada ki gelişme seyri olarak bazı dünya devletleri tarafından oluşturulan icra kurulu da çok önemlidir. Sakin Şehir hareketini 33 ülke kabul etmiştir. Sakin Şehir hareketini yönlendiren ve kriterler konusunda devamlılığı sağlayan icra kurulunda, ülkemiz dışında Avusturya,İtalya, Polonya,Portekiz, Belçika,Avustralya, ve ABD’den Sakin Şehir kentlerinin Belediye başkanlarının yer almaktadır. Bu icra kurulu dünya da Sakin Şehir modelini kabul eden veya etmek için müracaatı olan kentleri belirleme ve onlara yön verme noktasında oluşturulmuş bir denetim ve kabul etme konumundadır (Sırım, 2012: 126).

Sakin Şehir olabilmek için 7 ana kriter ve bunlara bağlı olarak 70 de alt kriterleri mevcuttur. Bu 7 ana kriter içerisinde şehrin kültürü, al yapısı, doğası, misafirperverliği, kentsel yaşamı, sosyal uyumu ve ortaklık konularında sürdürülebilir politikalar üretmek ve bu doğrultularda çalışmalar yapmak gerekir. Nüfusu 50.000 den az olan şehirlerde yaşayanların stresli ve hareketli yaşamın aksine geleneksel yapıyı koruyarak o şekilde bir yaşam şekli ortaya konulmaktadır.

Sakin Şehir hareketi 15 Ekim 1999’da,İtalya’nın Orvieto şehrinde hayata geçirilmiştir.Orvieto ile birlikte Bra,Greve in Chiantive Positano kentlerinin belediye başkanlarının bir araya gelerek “Yavaş Yemek Hareketi”nin de kurucusu olanCarlo Petrini tarafından hazırlanan ve imza altına alınan bir sözleşme ile kurulmuştur.

İtalya da Greve in Chianti kentinin belediye başkanlığını yapmış olan Paolo Saturnini tarafında yaşam kalitesini artırmak ve şehrin yerel değerlerini değerlendirerek farklı ve yeni bir kalkınma modeli ortaya konulmuştur.

Sakin Şehirlerin çok önemli ortak özellikleri vardır. Yerel kaynakların değerlendirilmesi, aşırı kentleşme durumundan uzaklaşılması, hızlı tüketimden uzak yerelde üretip yerelde tüketilmesi Cittaslow hareketinin en belirgin ve olmazsa olmaz

özelliklerinden biridir. Hareketli ve hızlı yaşam hayatı olumsuz yönde etkilediği tespit edildiği için de Sakin Şehirlerin hayatı daha kaliteli ve keyifli bir hale getirmektedir.

Dünyada Sakin Şehir hareketine her geçen gün yeni devlet ve kentler girmektedir. 2001 yılında ilk defa 28 Sakin Şehir modelini uygulayan kentlere Cittaslow sertifikaları verilmiştir.İtalya da ki dört belediyenin bir araya gelerek oluşturmuş olduğu Cittaslow modeli sürekli diğer dünya devletleri tarafından da kabul görerek bu akımın genişlemesi uluslararası düzeyde geldiği görülmektedir (Uzun, 2019: 42).

Bu hareketin asıl amaçlarından biride kentlerin kendi öz değerlerine yani kimliklerine sahip çıkarak, küreselleşme ile ortaya çıkan birbirine benzeyen beton yığını aynı görünümlü şehirleşmenin önüne geçilmesidir. Doğası ile tarihi dokuları, kültürü, gelenek ve göreneklerine sahip çıkarak bunları koruyarak küreselleşen dünya içerisinde kendi kimliğini koruma ve yaşayışını sürdürmenin başarılması çok önemli bir yer tutmaktadır.

Çevre dostu olarak ta bilinen bu uygulamalarda yer alan ülkelerin şehirlerinin birçoğu birbiri ile irtibat halinde olacaktır. Öz dinamiklerin korunması, kendinden kendine yetebilme özelliğinde olduğu için çok sayıda ilçe Sakin Şehir olmayı kabul etmiştir.Sakin Şehir olan yerlerin birbiri olan irtibatları dünya genelinde farklı bir gelişme ve hareket seyri ortaya koymuştur.

Orvieto’da Sakin Şehir olduktan sonra kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesiyle ilgili çeşitli örnekler vermek mümkündür (Ak, 2018a: 101). Modern ve hareketli yaşamdan uzak kalan ve bunun güzelliklerini yaşamayı bilen şehirlerde bu insanı ilişkilerde en üst seviyeye gelmektedir. Ayrıca dünyada bu kadar şehrin bu kriterleri kabul etmesi sağlıklı yaşamı beraberinde getirmekte, fabrikalaşma ile birlikte artan kimyasal zehirlere uzak bir yaşam sürmek çok daha önemli hale gelmiştir. Son yıllarda tükettiğimiz ürünlerin birçoğunun zehir saçıyor oluşu, insan sağlığını olumsuz etkilemesi bunun yanında hızlı yaşamla birlikte gelen stres ve sıkıntıların doğurmuş olduğu sorunları gittikçe artırdığı ve bunun olumsuzluklarını yaşayan yeni dünyada görüyor olmak Sakin Şehir uygulamalarının ne kadar önemli

olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte dünya devletlerinin bu konuda bu uygulamalara daha çok önem vermesi de dünya genelindeki Sakin Şehir seyrini artarak devam etmesini sağlamaktadır. Kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ile ilgili alternatif enerji kaynaklarının kullanılması ve bununla ilgili 2007 yılında başlayan çeşitli (toprak, su ve hava) kalitelerinin artırılmasına yönelik çalışmalar Sakin Şehir uygulamalarına örnek gösterilebilir (Ak, 2018b: 103).

Dünyada ki gelişme seyrinin her geçen gün arttığı Sakin Şehir uygulamasında tarihi ve kültürel değerlerin korunması, enerji kaynaklarının verimliliğinin artırılarak kendine yetebilir hale gelmesi, yerel ekonominin güçlenmesi, insan yaşamı için güvenli olması, insanlar arasında ki uyumlu yaşam sayesinde herkes tarafından istenen ve aranan bir uygulama şekli olmuştur.

Dünya da ki seyrinin hızlı olmasını istemek veya bunu sağlama yönünde çaba sarf etmekte Sakin Şehir kriterlerini uymamaktadır. Zaten oldukça yavaş hareket eden bir hayvan “Salyangoz” logo olarak kabul edilmesi de bunu ortaya koymaktadır.

1986 yılında ortaya atılan sakin kent düşüncesi ilk başlarda yavaş yemek hareketi olarak devam edip daha sonra birçok dünya devletlerine kalkınma modeli olarak da ilham kaynağı olması daha çok sakin kentler oluşması noktasında benimsenmektedir. Türkiye, Almanya, Polonya ve güney Kore dünyada en fazla Sakin Şehir modelini kabul eden kentlerin bulunduğu ülkelerdir. Dünyadaki Sakin Şehir uygulamalarının %38’i İtalya’ da yer alırken %72’si ise Avrupa ülkelerinde yer almaktadır (Donat, 2016: 23-29).

Dünyada Sakin Şehir hareketinin gelişme seyrinin hızlı bir şekilde devam ettiğini veya etmesi gerektiğini söylemekte oldukça yanlıştır. Şöyle ki birçok üretici firmalar, zehir saçan kimyasalın kol gezdiği fabrikalar, üretilen bunca sağlıksız ürünler, savaşlar buradan elde ettikleri ekonomik gelirleri olan devlet ve bu devletleri yönetenler bu uygulamaların karşısında olacaklardır. Küreselleşme yanlısı, dünyayı ve şehirleri beton yığınlarına çevirenler ve bunlardan nemalananlar bu uygulamaların her zaman karşılarında duracaklardır. 30 ülkede 278 kentin “Cittaslow” unvanı aldığı göz önüne alındığında da, “Sakin Şehir hareketinin çok önemli ölçüde yayılmasında

insan sağlığına, doğal ve organik beslenme ile doğal yaşam konularında yeni politikalar izlenmesi yatmaktadır"(Güleç, 2021: 43).

Sanayi Devrimi sonucu ortaya çıkan küreselleşme bütün dünyayı olumsuz bir şekilde etkileyen bir durumdur. Hayatı adeta hızlı yaşamdan ibaret kılan küreselleşme birbirine benzeyen kentler oluşmasında nüfusun kentlerde yoğunlaşmasında bununla birlikte birçok sorunları da beraberinde getirmektedir. Bütün bu olumsuzlukların karşısında olan Sakin Şehir modeli olumlu bir yaşam Şekli ortaya koymada çok önemli bir faktör olmuştur. Bütün bu güzelliklerin ortaya çıkması için Türkiye’de Sakin Şehir unvanı alma yolunda müracaatı olan ilk beş Şehir bu kapsama alınmıştır. Bu Şehirlerin tanıtılması ve literatür taramalarının yapılması yönünde birçok önemli çalışmalar yapılmıştır(Yalçın, 2019: 202).

Sakin Şehir uygulamaları ile insanlara sunulan güzel yaşam Şekilleri daha doğal bir hayatın keyfini sürmek isteği küreselleşmenin hırçın ve doğayı tahrip eden insan yaşamını olumsuz etkileyen küreselleşme ve teknolojinin insan ömrünü adeta bitiren hırçın gelişimi karşısında galip gelecektir. Bugün tartışılır hale gelen teknoloji ve beraberinde getirdiği hızlı yaşam ilk bakışta önemli ve değerli gibi gözükse de ortada olup bitenleri, kargaşayı, bir anda daha çok Őeye sahip olma hırısı, değişen coğrafyalar, kaybolan tarih ve doğa, biten insan yaşamınıdüşündükçe bu uygulamaların önemini artırmaktadır.

Dünya genelindeki iktisadi açıdan küreselleşme artık gelişimini tamamlamış ve dünya insanının yeni yaşam Şekilleri arasında Sakin Şehir uygulamalarına yönelmeyi artırmıştır. Bu hızlı yaşamın ve küreselleşmenin çocuğu olarak düşünölen savaşların bitirdiği doğa, insani yaşam, çevre, yerel kaynakları yerel dinamiklerin bitirilmesi hedeflenmektedir. Amaç hiçbir devletin bir devletten toprak elde etme değeril oradaki yerel kaynakları kendisi için bir tehlike olarak görüp onları bitirmektir.

Bütün dünya devletleri yerel kaynakların verimli kullanılarak sürdürölebilir gelişim ortaya koyabilmeleri için Sakin Şehir modelinin küresel kaynaklar üzerindeki etkilerini göz önünde tutarak dünyanın korkulu rüyası olan küreselleşmenin önüne konulabilecek en büyük ve en değerli kalkınma modelidir. Bu durum çok sayıda

dünya devletlerinin birçok kentleri Sakin Şehir olma yolunda adımlar atmaktadırlar (Güral, 2016: 31).

Yerel kaynaklar ve bu kaynakları en iyi şekilde değerlendiren, çevresine sahip çıkan, doğal dengeyi bozmayan, sağlıklı yaşam için doğal ve organik ürünleri tercih eden bir yavaş yaşam şekli önemli bir yerini alacaktır. Hatta küreselleşmenin içinde olan birçok şirketler firmalar bile işleyiş şekillerini bile artık kendileri de sorgulamaya başladılar.

Sakin Şehir hareketi içerisinde yer almak her ne kadar güzel olsa da bu hareket için Sakin Şehir olma yönünde bilgilendirme çalışmaları yapılması ve adaylık dosyasının hazırlanma boyutu bile yavaş ilerlemektedir.

Çevre duyarlılığı en üst düzeyde tutulup doğanın korunması tarımsal faaliyetlerin ve turizmin geliştirilmesi noktasında kabul edilen bir uygulama olan Sakin Şehir modeli, dünyadaki Sakin Şehir kriterlerine sahip kentlerin artmasına ve üyelik kriterleri doğrultusunda gelişmeler sağlanarak bu yönde çok sayıda proje ve uygulamaların hayata geçirilmesine imkan sağlamaktadır.

2.1. Sakin Şehir Hareketi ve Özellikleri

Belediyeler birliği olarak İtalya'nın Milano kentinde kuruldu. 15 Ekim 1999 tarihinde kurulan Cittaslowbirliğiİtalyanca “Şehir” manasına gelen“Citta” ile İngilizce karşılığı “Yavaş” demek” olan “Slow” kelimelerinin birleşmesiyle birebir çevirisi “Yavaş Şehir” anlamına gelen “Sakin Şehir” ifadesi ortaya çıkmaktadır (Oranlı, 2022a: 17).

İtalya'nın Milano Kentinde ortaya atılan Yavaş Yemek (Slowfood) hareketi Cittaslow kavramının ana kaynağı olmuştur.

İtalya'da 4 belediyenin biraraya gelerek oluşturmuş oldukları Belediyeler Birliği adı altında kurulan Cittaslow hareketi, takip eden dönemde benzer özellikteki kentler için uygulanabilir hale getirebilme adına çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Yerel değerlerin ön plana çıkarılması ile küreselleşmenin kentleşme üzerinde oluşturduğu zararların azaltılması amacı ön plana çıkarılmıştır (Oranlı, 2022b: 17).

Bu konuda fikir birliğine varan başkanlar Cittaslow birliğine katılan ülkelerde ki kentler için çeşitli kriterler ve bağlayıcı bir Uluslararası Cittaslow Tüzüğü (UCT) hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tüzükte birçok kişiler tarafından hareketin sembolü “turuncu renkli salyangoz” konulmuştur. Salyangozun bu birliğin sembolü olmasında, kelimenin anlamı veya Salyangozun özellikleri, yavaş oluşu, yavaş hareket edişi sembolize edilmiştir (Oranlı, 2022c: 18).

Cittaslow birliğine Nüfusu 50.000’den az nüfusu olan ve Cittaslow tüzüğündekimaddelerin yerine getirilmesi sonucu şehirlerin Cittaslow birliğine alınmaları karara bağlanmıştır. Bu kriterlerden en az %50’sini yerine getiren şehirler üye olarak katılabilmekte ve turuncu salyangoz sembolünü kullanabilmektedir (Oranlı, 2022d: 18).

İnsan var oluşundan bu zamana kadar yaşam şekilleri olarak sürekli değişime uğramış bu değişimler içerisinde en çokta şehirleşme ve bununla birlikte gelen sorunlar ortaya çıkmaktadır. Kentleşmenin had safhaya ulaştığı bir dönemde yaşam kalitesi ve gelecek endişesi her geçen gün konuşulur ve tartışılır olmuştur. Sakin Şehir uygulamalarının bir yaşam kalitesine dönüşmesi de bu sıkıntıları gördükten sonra ne kadar önemli olduğunu da beraberinde getirmiştir. Yaşadığımız coğrafyanın doğal dengenin bozulması, yerel kaynakların kullanılmayıp sürekli tüketen bir toplum olmak çok büyük sorunları da ortaya çıkarmıştır. Yerel kaynakları kullanmadığınız da sürdürülebilir enerji kaynaklarını değerlendirmediginizde, size her şeyin en iyisini sunan doğayı bozduğunuzda sağlıklı bir yaşamdan söz etmek mümkün olmayacaktır. Ülkemizin dünyadaki Sakin Şehir olma yolunda ilk beşte yer alması ülkemizde de bu hareketin ülkemizde iyi bir şekilde anlaşıldığı anlamına gelmektedir. İlk çağlardan beri insan yaşamıyla paralel bir hareketlilik ve şekillenme izleyen, doğal dengeler, örf adet ve gelenekler, kültürel yapı, mimari yapı, sosyal durum ve siyasi yapılar yerleşimi etkilediği gibi kentlere doğru akan bir nüfus yoğunluğu olmaktadır.

Kentleşmede ve teknolojinin sürekli gelişmesi ile birlikte yaşam kalitesini düşürüyor olması birçok imkânları kendisine sunulan imkanların olumsuz sonuçları da beraberinde getirmiştir. Hepsi bu ve beraberinde ortaya çıkan büyük kentlerdeki

sağlıksız yaşam stres, sıkıntı ve daha birçok nedenler Sakin Şehir hareketinin daha da önemini artırmaktadır.

Ülkemizde ki büyük şehirlere baktığımız zaman birbirine benzeyen kendine özgü yaşam şekilleri mevcuttur. Bu yaşam ve yapımların şekillerini Sakin Şehir modelleri ile değiştirmek mümkün olacaktır. Ankara İstanbul, Bursa ve bunlara nüfus ve yerleşim çokluğu açısından bakıldığında sanki birbirlerinin aynını görmek mümkün olacaktır. Çok katlı binalar, herkeste gözle görülür bir koşturmaca hızlı yaşam, içerisinde barındırdığı insanlarda bir yorgunluk, mutsuzluk beraberinde ki huzursuzluk, güven bunalımı, korku, kaygı ve daha birçok olumsuzlukları hepsinde görmek mümkün olacaktır. Bunların tam aksine Sakin Şehirlerde yerel kaynakların değerlendirilmeye başlaması ile birlikte istihdamın sağlanması ile başlayan insanlarda ki huzur, neşe ve yaşama daha sıkı bağlanmalarını görmek mümkün olmaktadır.

Büyük şehirlerin gelişimleri incelenirken, sadece sektörler anlamında gelişmeler göz önünde bulundurulmuş buralarda sağlıklı yaşam ile başlayan insanı bugününü ve yarınını oldukça etkileyecek olumsuzluklar göz önünde bulundurulmamıştır. Bu büyük şehirlerdeki gelişimin istatistikleri ortaya konulduğunda da bunu sadece sektörler anlamında aynı olduğunu görmek mümkün olacaktır. Bu hızlı yaşamın yaşam kalitesinde ki olumsuzlara bakılmamaktadır. Bu büyük şehirlerde ekonomik faaliyetler yığınla oluşan fabrikalar, yerel kaynaklardan sanki bihaber gibi kendisini göstermektedir. Büyük şehirlerde yaşayan insanlarda ekonomik faaliyetler içerisinde oldukları morfolojik yapıda ki benzerlik sanki insanları da bir makine konumuna sokmuştur. İnsanın fiziksel özellikleri her geçen gün birbirine benzemekte olan bu yapı Sakin Şehir uygulamalarında görmek mümkün olmadığı gibi insanlar üzerinde her konuda olumlu sonuçları ortaya koyduğu bir gerçek vardır.

Sakin Şehir hareketinden söz ederken büyük şehirlerde ki bu olumsuzlukları ortaya koyarak konunun daha da anlaşılır olacağı düşüncesi ile büyük şehir yaşantılarını ve oralarda ki ekonomik hareketliliğin insanlar üzerinde etkisini ortaya koymak ihtiyacı vardır.

Büyük şehirlerde ki bu küresel ekonomik faaliyetler ve hareketlilik bizim ülkemizde nasılsa dünyanın diğer ülkelerinde ki büyük şehirlerindekiyle de benzerlik göstermektedir. Bütün bunların tam aksine Sakin Şehir uygulamalarında ise kendisine özgü dokuların, yerel kaynak ve değerlerin bozulmadan küreselleşmenin önüne geçme yolunda çok önemli bir rol oynamaktadır. Tek tip beton yığını binaların karşısına yöresel mimari yapı ve bunu yapmanın kolaylığı, sağlıksız beslenmenin karşısına, doğal ürünler ile birlikte daha sağlıklı bir yaşam, huzursuz güven ortamının olmadığı bir yaşamın karşısına misafirperverliğin ön planda tutuldu daha dost daha samimi bir toplum, kaybedilen kültürün karşısına yaşatılan kültürel etkinlikler ve kültürel değerler, sanayileşme karşısında yerel kaynakların değerlendirilmesi, hızlı yaşamın yerine yavaş yaşam, tüketen toplum yerine üreten toplum ortaya çıkmaktadır.

Dünyada Avrupa ile Kuzey Amerikakıtalarında yer alan çok az sayıda bulunan Sakin Şehirlerin o devletlerdeki yansımaları takip edilmiş; Sakin Şehir olma hüviyetini kazanmış yerleşim yerlerinin büyümelerini sağlayan ana etkenler ile gerek bu şehirlere gerekse bu şehirlerden dışarıyagerçekleşen nüfus hareketleri incelenmiş, yaşanan sosyo-ekonomik gelişme ve problemlerin nedenleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır(Özür, 2016: 154).

Göçler ile birlikte ortaya çıkan gecekondulaşma, modern şehirleşmede çok büyük bir sorun olmaktadır. Gecekondulaşmayla oluşan çarpık yapılaşma ve kentleşme bunun en önemli göstergesidir. Kırsaldan büyük şehirlere doğru oluşan bu göç ve devamında meydana gelen gecekondulaşma şehirlerin yapısını ve dokusunu bozduğu gibi ciddi bir sorunla yol açtığı ortaya çıkmaktadır.

Sakin Şehirlerin birbirine benzeyen en belirgin özelliği ise yavaş bir yaşamın tercih ediliyor oluşudur. Hızlı tüketimden uzak durularak yerel kaynakların değerlendirilerek üretime geçilmesi, hayatın tadını çıkarma anlamında büyük kentlerden daha iyi oluşu, sağlıksız beslenmeden uzak doğal ürünlerle beslenmenin vermiş olduğu rahatlık, insanların birlik ve beraberlik ile kurdukları çok özel ve güzel iletişimler, dışarıdan gelenlere karşı ki gösterilen en üst düzeyde misafirperverlik çok önemli olmaktadır. Ayrıca kendinden kendine yetebilen enerji kaynakları ve bunların sürdürülebilir oluşu, örf adet ve geleneklerine sahip çıkılarak,

güzel bir birlik beraberlik oluşturulması, alt yapı sorunları olmayan kentler Sakin Şehirlerin en büyük özellikleri arasında yer almaktadır.

Çevreyi koruyan ve bu koruduğu temiz çevreden en üst düzeyde faydalanan insanların yaşam kalitelerini artırmakta ki başarıları, buldukları kentte ki ortak değerlerin birlikte kullanılarak güzel bir ortak yaşamın herkesi en iyi düzeye getirmesi ile birlikte sağlıklı yaşam herkesin arayıp bulamadığı bir güzellik ve özellik olarak ortaya çıkmaktadır.

Yaşanılan alanların daha da yaşanılabilir hale getirmek ve bu yaşam şeklinin sürdürülebilir olması Sakin Şehirlerin olmazsa olmaz özellikleri arasında yer almakta ve bu konuda bireylerin sorumluluk alma ve farkındalık oluşturma noktasında herkes çok önemli adımlar atarak bundan ortak menfaatlere ortak paydalarda faydalanmaktadır.

Sakin Şehir hareketi ile oluşan en önemli ortak özelliklerden birisi de bireylerin birbirleri ile kurmuş oldukları sağlam ve temeli sağlam dostluklar ile sosyalleşmeyi sağlarken geçmişte çok önemli olmasına rağmen günümüzde unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarının yeniden ortaya çıkarılarak bunları üretirken kendi ekonomilerine çok önemli katkılar sağlamalarıdır. Gelenek göreneklerini yaşatmada ve bu yaşayan gelenek görenekler ile toplumda sevgi ve saygı ortamının oluşması bu ortamın ise kalkınmayı gelişmeyi beraberinde getiriyor oluşudur.

Yerel yönetimlerde ki farkındalık kent yönetiminde bulunması gereken özelliklerden biridir. Kentin almış olduğu Cittaslow unvanının devam etmesini sağlayacak eğitimlerin olması kent in bu unvandaki devamlılığını sağlar.

Sakin Şehir ortak özellikleri içerisinde, çevre politikalarının, alt yapı politikalarının, yerli üretimin korunması, misafirperverlik, yaşam kalitesini artıracak teknolojik araç ve gereçler ile ortak amaçların hedef konulmasıdır.

Cittaslow kentlerinde sembolün neden salyangoz kullanıldığı konusunda yazılan çizilenlerden ziyade bu konu ile salyangozun özelliklerinin Cittaslow ile ne kadar örtüşeceğine dikkat çekmek gerekir.

Salyangoz, içerisinde bulunan ince sıvı bir maddeyi koruyan dışında bir kabuk vardır. Cittaslow kentlerinde ise içlerinde bulunan yerel değerler o kent in

yaşaması için çok önemli ve bunu korumak çok önemlidir. Bu korunmadığı sürece o kentler ölür. Salyangozun Cittaslow kentlerin olmazsa olmazlarından olan bir diğer özelliği ise Salyangoz, yavaş hareket eden ve giderken salgıladığı bir sıvı ile iz bırakmaktadır. İşte Cittaslow kentlerinde yaşayan insanlar bir yere gittiklerinde mutlaka iz bırakmalıdırlar. Salyangozun antenleri vardır. Bu antenler ile Salyangoz dış dünya ile haberleşir. Cittaslow kentlerinde ki insanlar eğitim ve öğretim ile üretime yerel kalkınmaya katmış oldukları değerleri ile dış dünya ile irtibat halinde olmalıdır. Salyangoza genelde evlerini sırtında taşıyan canlı olarak adlandırılır. İşte bu evi yani kendisi için hayatı önem taşıyan bu özelliğini asla kaybetmemelidir. Cittaslow kentleri de kendi öz değerleri kaybetmemesi beklenir.

Cittaslow kentlerinde çevreyi adeta insan sağlığı için tehlike oluşturan bazıyenilenemez enerji yerine çevreye daha az zarar veren güneş enerjisi gibi enerji kaynaklarından faydalanmak, ucuz ama sürdürülebilir tarım için çok önemli olan üretim çeşitliliği ve şekli ile AVM gibi dev ticaret merkezleri yerine mahalle ve bölge halkının güçlendirilerek, yerel üretici ve satıcıların, doğal ürünlere yönelmelerini sağlamak gerekmektedir. Bölge halkının üretmiş olduğu ürünler den oluşan halk pazarları desteklenmelidir. İnsanların hızlı ve karmaşık yorucu bir yaşamdan ve bunun etkilerinden kurtulup, çevreye ve kendi kimliklerine dönmeyi hedefleyen Cittaslow, gelecek nesiller için daha sağlıklı ve yaşanabilir kentler oluşmasını sağlamaktadır. Kentlerin teknolojinin esiri olarak zamanın getirdiği gelişmelerden geri kalmadan onları da daha yavaş ve sürdürülebilir ekonomik modeller ile yaşam biçimleri belirlenmesine neden olmaktadır. Doğanın korunması yanı sıra o bölgede ki öz değerlerin örf adet ve geleneklerin, kültüründe korunması gelişirken bu gelişme ile yeni politikaların belirlenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Cittaslow hareketi ile şehirlerin sadece yerel tarihi dokularının ve doğal çevresini korumak değil, sosyo-ekonomik ve kültürel değerlerini hatta tarihini de korumayı amaç edinmektedir (Oranlı, 2022e: 19).

Teknolojinin hızlandırdığı ve karmaşık nereye varacağı belli olmayan yaşam biçimi yerini yavaş bir yaşama bırakması hızlı kentleşme ve bu kentleşmenin ortaya çıkaracağı sorunlarından uzaklaşmak anlamına gelmektedir.

İtalyanca “Citta” ile İngilizce “Slow” kelimesinden meydana gelen,“Yavaş Şehir” anlamına gelen Cittaslow,literatürde “Sakin Şehir”olarak kullanılmaktadır. Yavaş kelimesi kalkınma ile örtüşmediği için bazı bölgelerde ve ülkemizde Sakin Şehir ifadeleri ile adlandırılmaktadır. Burada tuhaf gibi duran yavaş şehir ifadesi Cittaslow kriterleri ve bu kriterler doğrultusunda oluşturulan kentlerdeki olumlu gelişmelere bakıldığında hiçte yavaş ile örtüşmemesi bir tezat gibi durmaktadır. Bu bir yaşam kalitesinin düşmesi değil yaşamın daha kaliteli bir hale gelmesine neden olan bir harekettir. Bu yavaşlık asla teknolojiden uzak durmak bilime kayıtsız kalmak gibi değerlendirilmemeli ve tam aksine bunları bölgedeki değerleri ön plana çıkarma noktasında kullanılabilir kaliteli bir yaşama geçiş kapısı olarak görmek gerekir (Akca, 2021c: 4).

Bu düşünceler teknolojiyle beraber öz değerleri ön planda tutarak daha önemli bir gelişim sağlanması gerçekleştirilmiş olur. Yaşam tarzlarını ve şekillerini iyileştirmek daha sağlıklı hale getirmek bu sayede daha yaşanılabilir bir hale getirmek için savunulur hale getirmektir (Akca, 2021d: 5).

Yerel değerlerin ve yerel kaynakların harekete geçirilmesi bölge halkının huzur ve refahını sağlama noktasında oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Üreten kendine yeten bölge halkı daha huzurlu olacağı gibi ekonominin yerelden ulusala katkı koyması anlamına gelmektedir.

Cittaslow hareketi ilk önce İtalya’da ki bazı şehirleri kapsamaktayken, daha sonra bütün dünyaya yayılarak uluslararası bir hale gelmiştir. Bu hareket adının anlamının tam tersi olarak hızlı bir yayılma ile dünya devletlerinde birçok şehir Cittaslow unvanı almıştır (Akca, 2021e: 5).

Sakin Şehir hareketinin öncülüğünü İtalya yapmasına rağmen çok kısa zamanda dünyanın birçok kentlerinde bu hareket olumlu görülerek bu yavaş yaşam şeklini benimseyerek öz kaynaklarına dönme yolunda çok büyük atılımlar yapmışlardır.

İtalya’nın Milano kentinde yapılan genel kurullarında Cittaslow unvanı alacak şehirlere öncülük yapılarak ortaya konulan tüzükte oluşturulan kriterleri tamamlayan kentlere Cittaslow “Sakin Şehir” unvanı verilmiştir. Cittaslow kelime

anlamı olarak yavaş tarzı gibi algılansa da bunu uyusukluk ve çalışmamak gibi algılamak yanlıştır. Daha temiz bir çevre, daha sağlıklı bir insan, bölgede iş gücüne kaynak oluşturulması, işsizliğin önlenmesi için değişik ve sağlıklı bir yöntem, sorunları yerinde çözülmüş bir yaşam şekli hile huzurun sağlanması daha mutlu bir toplum oluşturulması, öz kaynakların değerlendirilerek oluşacak yerel pazarlar ile Cittaslow kentine gelir kapıları oluşturulacaktır.

Sakin Şehir hareketinin logosunun kullanılması bir mecburiyet oluşturmakta ve Cittaslow genel kurullarında alınan en önemli kararlardan biri olarak dikkat çekmekte bu logoyu kullanmayan şehirlerin Cittaslow unvanlarının elinden alınması ile karşı karşıya kalacaklardır. Bölgede doğaya, çevreye ve insan sağlığına zarar veren özellikle dağ taş delinerek yapılan enerji üretimlerine müdahale edilmemesi coğrafi değerleri yok eden sözde gelişmelere müdahale edilmemesi, doğal dengenin korunmaması Cittaslow unvanını kaybetme anlamına gelmektedir. Cittaslow kriterlerini yerine getiren kentler ağına kabul edilen Cittaslow “Sakin Şehir”, sembolü olarak bilinen “Salyangoz Bayrağını” asma hakkını elde etmektedir.

İnternette yer alan hızlı yemek yeme kültüründen uzak durmak gibi bir şey ile bağdaştırmak 70 civarında kriteri olan bu Cittaslow anlamını basitleştirmekten başka bir şey olmayıp tamamen alakasız bir ifadedir.

Sakin Şehir ifadesi sakin bir yaşam ve olayların suç oranlarının az olduğu bir şehir gibi algılanması da oldukça yanlış olup bu hareket tamamen doğal denge güzel ve bozulmamış bir çevre, öz kaynakların yerinde kullanılması yerinde kazanma ve yerel kalkınmanın devamı ülke kalkınmasına destek olmak, bu kalkınma ile bölge halkının iş ve benzeri sorunlarına yerinde çözüm bulmak, toplumun sağlıklı beslenmesini sağlamak, kültürün ve bu değerlerin bitmesini engellemek gibi çok önemli hedefleri vardır.

Cittaslow kelimesi kavram ve anlam olarak çok farklı şekillerde yorumlanabilir ve yaklaşılabilecek bir konu olması yanı sıra anlatılması ve tanımlanmasında da farklılıklar vardır. Tanımlama, yorumlama ve kavrama anlamlarında bakıldığında konunun oldukça detaylı olmasına rağmen kriterleri bile 70 in üzerinde olmasına rağmen aynı döngülerle kalıplaşmış ifadeler ile kalması ise

bu çok önemli değerin değersizleştirilmesi ya da anlaşılmaması gibi görünmektedir. Bu hareketin anlaşılması ve bu konu hakkında bir şeyler yazabilmenin Cittaslow kentlerinde yaşamak ve sürekli yapılan Cittaslow genel kurullarında alınan kararları ayrıca bir kentin Salyangoz bayraklı unvanı alabilmesi kriterlerini iyi bilmekle ilgilidir. Bazen basit ifadeler yanında kısıtlı bilgilerin önüne geçmenin ve bunu detaylandırmanın tek yolu Cittaslow kentlerindeki yaşamı iyi incelemek ve bölgeye kazandırdıklarını iyi görmek gerekir. Cittaslow; küreselleşmenin ve birçok olumsuzlukların sonuçlarının azaltılması, bu olumsuzlukların önüne geçilerek çözümler bulunması gibi bir ekonomik model veya geleceğe her açıdan sağlam ulaşılabilir bir kalkınma modeli olarak görülmelidir. Kendisine özgü kriterleri olan mimari yapıdan doğal dengeye, tarihi değerlerden kültürüne ve öz kaynaklarına kadar kalkınma hedefli olarak amaçlanmıştır (Karaca, 2021: 67).

2.2. Sakin Şehir Hareketinin Tarihçesi

Yaşamın her alanını olumlu yönde etkileyen, küreselleşmenin kentlerde yaşayan yerel halk üzerinde yaptığı olumsuz etkilerinin azaltılması noktasında ortaya çıkmış bir oluşumdur. Hızlı bir yaşam, tüketim ve teknoloji odaklı yaşam modeline tepki olarak İtalya’da 1986 yılında ortaya çıkan “Slow Food” (Yavaş Yemek) hareketi son zamanlarda hayatın farklı kesimlerine doğru kayarak bu hareketinin sonucunda birçok yavaş şehir kavramları ortaya çıkmıştır (Acar, 2016a: 28).

Ülkemiz genelinde faaliyette olan Sakin Şehirlerdeki yavaş yaşam ve bu kentlerdeki olumlu gelişmeler diğer kentler tarafından da inceleme ve takibe alınarak bu modele geçme yönünde faaliyetler olacaktır.

Sakin Şehir kavramı ve bunun anlatılması direk olarak hangi iki kelimedenden oluştuğu yüzlerce sayfada yazılmasından ziyade Cittaslow kriterleri ve bunu uygulayan şehirlerdeki halkın yaşam tarzı ve yerel kalkınmaya olan olumlu etkileri ile doğru hedeflere varılacak. Bu sonuçlar birçok yerel değerlerini koruma ve bu kaynakları kullanma modeli olacaktır.

Sakin Şehir modeli, İtalya’daki Greve in Chianti şehrinde dört belediye başkanlarının bir araya gelmesi ile 15 Ocak 1999 tarihinde oluşturulan ve belirli

kriterlere bağlanan bir yaşam kalitesini her yönü ile destekleyen bir birlikteliktir (Acar, 2016b: 28).

Greve in Chianti kentinin Belediye Başkanı olan Paolo Saturnini'nin başkanlığında kurulmuş bir belediyeler birliği hareketidir. Bu birliğe üye olabilmek için birliğin kriterlerinin yerine getirilmesi ve bütün Cittaslow kriterlerine uyulması gerekir. İlk zamanlarda oluşturulan 53 kriter daha sonra 2013 yılından sonra Ulusal bilim komitesi tarafından bu kriterler 70'e çıkarılmıştır.

Sakin Şehir modeli ilk kurulduğunda sadece İtalya'nın bazı kentleri arasında yayılmasına rağmen, günümüzde bu sayı önce 28'e daha sonra 182 üyeye 2021 yılı itibariye ise 204 üyeye sahip olmuştur. 2021 Yılında Dünyanın ilk ve tek Cittaslow kenti İzmir Seferihisar olması da çok önemlidir. Ülkemizde ilk Cittaslow kenti de İzmir'in Seferihisar ilçesi olmuştur.

Birliğin merkezi Orvieto kenti olup bu oluşum hareketleri yönetmesi ve gelen talepleri değerlendirmesi için bir başkan, başkan yardımcıları yapılan Genel kurullarda oluşturulmaktadır. Bu genel kurullarda sadece yönetim kadrosunun belirlenmesi değil, yeni Sakin Şehir olmak için talepte bulunan kentlerin talepleri Cittaslow birliğinin icra kurulu tarafından alınarak değerlendirme yapılmaktadır. Cittaslow hareketinin çok önemli salyangoz logolu bayrağını asmayı hak kazanan kentlerin bu kriterlerden uzaklaşıp uzaklaşmadığı gibi olumsuzlukları da Cittaslow genel kurulunda değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeler neticesinde var olan sorunlar, Cittaslow kentin en üst makamlarına ve Belediye Başkanlarına yazılı olarak iletilmektedir.

Kentlerin adeta kendi kimliklerine sahip çıkmaması ve koruması, küreselleşme sonucunda birbirine benzeyen kentlerin sayısının artmasını engellemek bölgede olan öz değerlerini iyi şekilde kullanmak anlamı taşımaktadır.

Sakin Şehir modellerinde yöresel mimariden, yemeklere, el sanatlarına, tarımsal doğal ürünlerine ve bu kısımlarda uğraşanların desteklenmesi gibi iç dinamikleri harekete geçirmek hedeflenmiştir (Acar, 2016c: 29).

Cittaslow "Sakin Şehirler" bölgede yaşayan halka daha kaliteli bir yaşam tarzı sunabilmek ve var olan bütün değerleri sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda

korunmaktadır. Bütün bu değerleri geleceğe aktarma ve taşınması ile kentlerin yerel kalkınmaya bir model olarak oluşturulmasını sağlamayı ortaya koymaktadır.

Kendisini ifade etmek isteyen Sakin Şehirlerde asıl yerleştirilmek istenen uygulamaların en önemlileri; çeşitliliği ön planda tutmak, yöresel kültürün ve bütün değerlerin korunması, sağlıklı bir yaşam için bozulmamış, doğal çevre ve sağlıklı beslenme sağlamak, yerel üreticileri destekleyerek yerel bir kalkınma sağlamak, toplumun her kesiminde özellikle çocuklarda ve gençlerde kaliteli bir yaşam bilinci oluşturmak ve bütün faaliyetleri hem yerel yaşam hem de yerel kalkınma etrafında gerçekleştirmektir (Acar, 2016d: 30).

Oldukça önemli bir model olan Cittaslow “Sakin Şehir” yavaş hareket etmesine rağmen, hedefe varmada oldukça önemli mesafeler kat etmesi ve giderken iz bırakması bölge insanının bu özellikleri sürekli dikkatinde tutması ile önemli olduğu kadar gelecekte ki yaşam noktasında bir ışık olmaktadır (Acar,2016e: 31).

Cittaslow kentlerinde ki en önemli şeylerden biriside yerelde üretilenlerin önce yerelde tüketilmesi ile kendinden kendine yetebilme amacı güdülmektedir. Alternatif bir yaşam biçimi uygulayarak bazı kaynaklarda 15 Ekim 1999, bazı kaynaklarda ise 15 Ocak 1999 tarihinde İtalya’nın GreveinChianti şehrinin belediye başkanı Paolo Saturnini tarafından ortaya konulmuştur. Kısa sürede İtalya’nın her tarafında yayılmış fakat ilk etapta sadece dört kent bu birliğin üyesi olmuştur (Pekin, 2021a: 22).

Cittaslow “Sakin Şehir” hareketi, kısa zamanda farklı şehir yöneticilerince büyük ilgi görmüş, bölge halkı tarafından da önemsenerek bu hareketin amaç ve politikaları bölgeye kazandırdıkları ve bölge halkının kazanımları bu bölgelerde ki yaşayan halk tarafından benimsenerek yayılma hızı artarak devam etmiştir.

Sakin Şehir hareketi, İtalya’da ki 32 şehrin bu harekete katılımı ile kısa sürede uluslararası bir boyuta gelmiştir. Sakin Şehir modelini kabul eden kentler önce “Uluslararası Sakin Şehirler Birliği” adıyla toplanmıştır. Uluslararası Sakin Şehirler Birliği, ilk önce İtalya’nın “Chianti in Greve” kentinde kurulmuş olmasına rağmen oluşturulan birlik tüzüğüünün resmileştirilmesi 17 Mart 2001 tarihinde İtalya’nın “Orvieto” kenti merkez olarak belirtilmiştir (Pekin, 2021b: 23).

Oldukça kısa sürede yaygınlaşan bu birliktelik ulusal ve uluslararası bir birlikteliğe dönüşerek, 33 ülkede 287 kent Sakin Şehir unvanına sahip olmuştur. İtalya ve Polonya dünyada en çok Sakin Şehir unvanına sahip ülkelerin başında gelmektedir. Bu sıralamalarda Türkiye Almanya dan sonra 4. Sırada yer almaktadır (Pekin, 2021c: 23).

Zamanı iyi değerlendirmeyi ve yaşamdan zevk almayı amaç edinerek hedefleyen, Sakin Şehir (Cittaslow) kavramın çıkış noktası “Sakin Yemek” (Slow Food) oluşturmaktır.

1997 yılında, Greve in Chianti şehrinin eski belediye başkanı Paolo Saturnini, Yavaş Yemek hareketinin kurucusu Carlo Petrini'ye bir mektup göndererek; Sakin Yemek Hareketini, kendilerine özgün bir hayat şekli ve kendisine özgü ürünlerin bulunduğu küçük şehirleri kapsamaması önerisinde bulunmuştur (Başar, 2021a: 20).

Bu düşünce değerlendirmeye alınarak 1997 yılında Orvieto'da toplanan Dünya Sakin Yemek Kongresinde Carlo Petrini, sakinliği benimsemiş bütün şehirleri kapsayacak bir birlik olması gerekliliğini açıklamıştır.

Daha sonra yapılan çalışmalar neticesinde Sakin Şehir (Cittaslow) sözleşmesini imzalamışlardır. İmzalana Sakin Şehir tüzüğü 28 madde ve 5 ekten oluşmaktadır. Nüfusu 50 binden az olan şehirlerin katılabildiği belirtilen tüzükte resmi dil olarak İtalyanca ve İngilizce önerilmiştir (Başar, 2021b: 20).

İmzalanan bu tüzükte, birliğin kâr amacı gütmeyeceği özellikle belirtilmiş olup birliğin adı “Cittaslow–ReteInternazionale della città del buonvivere” (Cittaslow- Yaşam kalitesine önem veren şehirlerin uluslararası ağı) olarak karara bağlanmıştır. İmzalanan ve resmileştirilen bu tüzükte, Sakin Şehir Birliği'nin organları, işleyişi, organ yapısı yanı sıra birliğe katılmak isteyen şehirlerin yerine getirmesi gereken şartlarla bu üyelerin bütün sorumlulukları ile logonun nasıl kullanılacağına kadar bütün detaylar belirtilmiştir (Başar, 2021c: 20).

2.3. Sakin Şehir Kriterleri ve Sakin Şehir Olma Süreci

Sakin Şehir modeli çok detaylı bir şekilde hazırlanan bir tüzükle ortaya konulmuş ve resmileştirilmiştir.

Hazırlanan bu tüzükte, Cittaslow birliğinin logosundan bütün kuruluş organlarına çalışma sistemi ve kriterlerine kadar detaylar maddeler halinde ortaya konulmuştur. Hazırlanan tüzükte bu birliğin kesinlikle kâr amacı gütmeyen bir organizasyon olduğu net bir şekilde belirtilmiştir.

Cittaslow hareketi, öncelikle nüfusu 50 binden az olan şehirlere yönelik var olan veya gelecekte doğabilecek her türlü sorunların çözümü için yapılması gerekenler, bölgede yaşayan halka iyi bir gelecek sunabilmek, kentlerin sürdürülebilirliğini sağlamak amaç edinmektedir. Hazırlanan tüzükte, bu birliğe üye olan kentlerin yaptıkları faaliyetlerde hiçbir şehir “Cittaslow” ifadesini kendi ana dillerine çevirerek değil, orijinal dilde hangi manaya geliyorsa o şekilde ifade etme şartı konulmuştur.

Yine bu tüzükte Cittaslow hareketine katılan şehirlerin Cittaslow genel kurulu tarafından 5 yılda bir denetleneceği belirtilmiştir (Akdere, 2021a: 26).

Cittaslow unvanı alabilmek isteyen şehirlerin üyeliği kabul edilince bu şehirlere Cittaslow Genel Kurulu Başkanı imzalı sertifika verilmektedir. Üyeliği kabul gören bu kentlere salyangoz logosunu ve bayrağını kullanma hakkı verilir. Salyangoz logolu bu bayrak şehrin birliğe üye olduğunun kabul edildiği anlamı taşımaktadır.

Üyeliği kabul edilen bu şehirler belirlenen üye aidatını da ödemekle yükümlüdür. Kurulduğundan bu yana dünya devletleri tarafından büyük ilgi gören ve üye sayısında hızlı bir artış yaşanan Sakin Şehir Birliği’nde, bir takım yeni düzenlemeler yapılmış, bazı kriterlerde değişikliğe gidilmiştir (Akdere, 2021b: 27).

Cittaslow üyeliği için başvurmak isteyen şehirlerin, 7 ana madde altında var olan 72 kriterden en az %50’sini yerine getirme mecburiyeti vardır. Bu kriterlerin ana maddeleri, Çevre Politikaları, Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatçılara Dair Politikalar, Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları, Misafirperverlik, Farkındalık ve

Eğitim için Planlar,Sosyal Uyum, Altyapı Politikaları ve Ortaklıklar olarak belirtilmiştir (Akdere, 2021c: 27).

Bu 7 ana madde doğrultusunda belirlenmiş bu politikalarla üye olan her şehir için, bölgede yaşayan halkın yaşam şekline kolaylıklar getirmek, geçmişten geleceğe köprü oluşturularak kültürel değerlerin korunması, mevcut kaynakların daha etkin ve verimli şekilde kullanılması, bu doğrultuda yeni politikalar üretmek faaliyetlerini bu doğrultuda sürdürmeleri istenmiştir (Akdere, 2021d: 27-28).

Bu kriterler içerisinde nüfusu daha sonra 50 bini geçerse bu şehirlerin üyelikten çıkarılması hakkını Cittaslow genel kurulu elinde bulundurmaktadır.

Sakin şehirler, kendi bünyesinde “kendinden kendine” sloganı ile bölgede yaşayan toplumunun yaşam kalitesini arttırmayı her zaman ön planda tutmuştur. 1999 yılında İtalya da ki 4 belediye başkanı tarafından oluşturulan birlik ve oluşturulan idari kadro çok sayıda kriter belirlemişlerdir. Belirlenen bu kriterler içerisinde daha sakin, daha temiz bir evre, yerelde mevcut olan gelenekler, yerel mimari yapı ve el sanatları, yerel mutfağı korumak gibi detayları da içermektedir (Ekincek, 2014a: 32).

Yapılan toplantıdaSakin şehirde yapılması gerekenler belirlenmiştir.Bunların başında daha sağlıklı bir evre oluşturmak, bölge halkına daha güzel bir yaşam imkanı sunabilmek iinSakin şehir unvanlı şehirlerin birbirlerinin deneyimlerinden faydalanmak bu yönde kararlar almak bu kararlarda teknolojiyi doğal denge unsurlarını bozmayacak şekilde en üst limitte kullanmak gibi konular karara bağlamıştır (Ekincek, 2014b: 32).

Cittaslow “Sakin şehir” hareketi ile, ortaya koymuş olduğu ilkelerin gelişimi ve korunmasına yönelik üye olacaklar için çeşitli kriterler belirlenmiştir. Bu kriterlerinbaşında nüfusun 50.000’den az olması gerekmektedir. Sakin şehir birliği tarafından belirlenen 59 kriter içerisinde, birliğe katılmak isteyen bir şehrin bu kriterlerin %50’sinden fazlasınıgerekleştirmiş olması gerekmektedir. Bu hareketin kuralları Sakin şehir sayısının artması üzerine bu kriterlerin az olduğu ve yetersiz kaldığu tespit edilerek bu kriterler 72 ye çıkarılmıştır. Belirlenen son kriterler ile herhangi bir kentin bu birliğe üye olarak kabul edilebilmesi için Sakin şehir kriterleri

kapsamında yapmış olduğu çalışmalar puanlanmakta, yapılan puanlama sonrasında gerekli kriterlerin uygulanması açısından 50’den fazla puan alması gerekmektedir.

Yeni uygulamaya konulan Sakin Şehir kriterleri içerisinde (Ören, 2020: 25-26);

- Bu uygulamalar Çevre Politikaları başlığı altında toplam 12 madde içermektedir. Bu kriterleri içerisinde kentin hava ve suyunun temizliği ile yenilenebilir enerji kaynakları, enerji tasarrufu, her türlü görsel kirliliğin azaltılması, trafik gürültüsünün ortadan kaldırılması ve biyo-çeşitliliğin korunmasıdır.
- Bir diğer başlık ise Altyapı Politikaları’dır: Bu başlığın altında ise 9 madde yer almaktadır. Bu maddelerin en önemlisi kent yaşamının olumsuz etkilerinden uzaklaşp ve bunları en aza indirmek için çeşitli alternatif projeler oluşturulmasıdır. Hem enerji kaynaklarını daha olumlu kullanmak, hem de trafik çilesinin önüne geçerek motorlu araçların kullanımından çok bisiklet gibi motorsuz araçların toplu taşımalarda ise elektrikli araçların kullanılmasını yaygınlaştırmak, toplum içerisinde solunum rahatsızlığı ve dezavantajlı durumda olan kişilere kolaylıklar sağlamaktır.
- Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları başlığı altında ise; 17 madde vardır. Burada asıl amaç kentsel yaşam kalitesini arttırmak, çevre güzelliklerini iyileştirilmesi, mimari yapının korunması, geliştirilmiş yeni internet sistemiyle kamu dairelerine gitme işi azaltılarak evde çalışma sistemlerini oluşturmak vatandaşlar ve bölgeye gelen halkın interaktif bilgi edinmelerini kolaylaştırmaktır.
- O bölgeye ait yöresel ürünlerin ve o bölgeye ait yıllardan beri süre gelen çalışma tekniklerinin korunması ile bütün yöresel değerlerin yaşatılması asıl hedeftir. Bu sebepten dolayı o bölgeye ait gıda ürünleri tüketimi yapılan yerlerde organik ve o bölgenin ürünleri kullanılır. Otel, misafirhane gibi konaklama tesislerinin kapasiteleri artırılır. Bölge halkının bu hizmetlere ulaşabilmesini ve bunlardan faydalanabilmesi gibi içerikler vardır.
- Farkındalık Eğitimleri İçin Planlar, misafirperverlik başlıkları altında 10 madde yer almaktadır. Bu maddeler Sakin Şehir modelinin halka kabul ettirilmesi ve kentin tanıtılması amaçlanarak, bu konu ile ilgili çeşitli eğitimler verilmesi, bu eğitimlere halkın katılımının sağlanması gibi maddeler yer almaktadır.

- Sosyal Uyum başlığı altında, şehirde yaşayanlar için sakin, huzurlu, sosyal dayanışmanın en üst düzeyde olduğu bir yaşam şeklinin oluşturulması toplam 11 başlıktan yer almaktadır. Bu kriterler zorunlu kriterler arasında yer almamakla birlikte, üye olan kente daha önemli değerler katmaktadır.
- Ortaklıklar başlığının altında ise 3 madde bulunmaktadır. Yine bu maddeler zorunlu kategorisinde değildir. Sakin Şehir modelinin temeli sayılan Slowfood hareketi ile bağlantısını göstermek ve desteklemenin yanı sıra, kriterlerinden önemlilerinin zorunlu kriterlere yer verilmesidir.

Daha sonra ise başvuru ücretinin yatırılması söz konusu olduğu gibi, adaylık dosyası Türkiye'ye teslim edildikten sonra Türkiye'deki Sakin Şehir yetkili kurumlarının incelemesinde yeterli puanın alınması gerekmektedir.

Yapılan puanlamada yeterli puanı alan şehrin adaylık başvuru dosyası genel merkeze gönderilir. Genel merkezin yapmış olduğu inceleme sonrası onay verilerek, Sakin Şehir üyeliği onaylanmaktadır (Aslan, 2021: 33-34).

Cittaslow üyeliği başvuru sürecinde Türkiye bu işin sekretaryası ve koordinatörlüğü yürütmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediye eski başkanı ve Cittaslow uluslararası genel başkan yardımcısı Tunç Soyer, Büyükşehirlerde hayatın sakinleşmesi ve kalitenin artırılması için yerel halkın şartlarının iyileştirilmesi için çeşitli çalışmalar yapılması gerektiği noktasında uyarılarda bulundu. Birliğe üye olmak için Cittaslow kriterlerini çeşitli projeler oluşturularak geliştirilmesi gerekmektedir. Uluslararası bilim komitesi tarafından yapılan çalışmalar sonucunda kriterleri yerine getirmiş olan kentlerin Cittaslow üyeliği önce deneme amaçlı bir yıl süreci sonucunda kriterlerin yerine getirilmesi işlemleri tamamlanmışsa kentin üyeliği kabul edilir (Cittaslow Türkiye).

Cittaslow "Sakin Şehir" olmak isteyen kentin nüfusunun 50.000'denaz olması gerekir ve kentin Sakin Şehir ağına katılma sürecinde çeşitli raporlar hazırlanır. Bu süreçte başvuruda bulunan bir şehrin yönetimi tarafından takip edilmesi gereken prosedür vardır (Avcu, 2021: 26-27):

2.3.1. Başvuru Mektubunun Sunulması

Sakin Şehir ağına girmek isteyen kent talebini bir mektup ile belirtmelidir. Bu mektubun Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü'ne sunulması gerekmektedir.

2.3.2. Başvuru Mektubunun Değerlendirilmesi

Gönderilen mektupSakin Şehir modeli ve hareketi kriterleri göz önüne alınarak değerlendirilir. Bu değerlendirmeler Cittaslow (Sakin Şehir) Türkiye Koordinatörlüğü'ncegerçekleştirilir ve değerlendirmelerin ardından İtalya'ya gönderilir. Değerlendirme sonucu, aday olan kente daha sonra bildirilir.

2.3.3. Sakin Şehir Adaylık Değerlendirme Ziyareti ve Raporu

Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü tarafından başvuru metni incelendikten sonra başvuru yapılan kente gidilip bir rapor hazırlanır. Hazırlanan bu rapor olumlu değerlendirilirse, bu şehir Aday Kent olarak duyurulur. Raporunda olumsuzluklar olduğu takdirde adaylık başvurusu reddedilir.

2.3.4. Sakin Şehir Adaylık Süreci ve Hazırlık Raporu

Aday olmak isteyen şehrin Cittaslow modeli kriterlerine uygunluğuyla ilgili hazırlık raporu Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü tarafından düzenlenir. Bu raporda eksiklerin neler olduğu belirtilir. Raporda belirtilen eksiklerin en geç bir yıl içerisinde tamamlanması istenir. Bu süreçte eksiklerin tamamlanmaması halinde adaylık iptal edilir. Cittaslow üyelik adaylığı reddedilen kent bir yıl sonra adaylık başvurusu yapma hakkına sahiptir.

2.3.5. Üyelik Değerlendirmesi ve Başvuru Dosyası

Eksiklerini tamamlayan Cittaslow kriterleri doğrultusunda eksiklerini tamamlayan şehir, Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğüne başvurusunu yapabilir.

Cittaslow üyeliğine girmek isteyen şehir kendi ülkesindeki Cittaslow koordinatörlüğüne mektup yazarak yazılan mektupta kentin tarihi, nüfusu, coğrafi yapısı ve diğer özellikleri yazmalıdır. Türkiye’de bu müracaatların değerlendirilmeleri Cittaslow başkenti İzmir’in Seferihisar ilçesi tarafından yürütülmektedir. Üye aday şehrin başvuru mektubu, Cittaslow kriterleri doğrultusunda değerlendirilir (Aslan, 2019a: 48).

Değerlendirme sonucu, ilgili kente iletilir. Başvuru mektubu olumlu olması durumunda Cittaslow koordinasyonu adaylık başvurusu yapan şehri ziyaret ettikten sonra bir değerlendirme raporu hazırlar. Bu raporun olumlu olmasıyla bu kent Sakin Şehir olarak kabul edilir. Adaylık raporu olumsuz olduğu takdirde başvuru reddedilir (Aslan, 2019b: 48).

Raporda belirtilen eksikliklerin bir yıl içinde tamamlanması durumunda yeniden adaylık başvuru yapılabileceği bildirilerek süreç yeniden başlatılır.

Yeniden yapılan başvuru şartları yerine getirilmiş ve eksikler tamamlanmışsa Türkiye Koordinatörlüğü bu dosyayı Cittaslow Genel Merkezi’ne iletir. Burada yapılan değerlendirmeler neticesinde şehrin Cittaslow’a üyeliği onaylanır.

Bu süreçte kentteki vatandaşlara ve idarecilere bildirilir ve çeşitli bilgilendirme çalışmaları yapılır. Sakin Şehir modelinin ne olduğu, kent üzerindeki olumlu etkileri ilçe halkına ve idarecilere anlatılır.

Cittaslow ağına üyeliği kabul edilen kentlerin izlenmesi ve denetlenmesi ve çeşitli şikâyetler gelmesi durumunda kentin adaylığı iptal edilir.

Cittaslow unvanı alan kentler yerel kaynakların korunması ve bölgede yaşayan halkın yaşam kalitesini artırabilecek uygulamaların hayata geçirilmesi amacı taşımaktadır. Bu amaçlar belediye öncülüğünde yapılır. Ortaklar ile birlikte hareket edilerek kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak bu faaliyetler yürütülür (Aslan, 2019c: 49).

2.4. Dünyada Sakin Şehir Hareketine Üye Olan Ülkeler

Son zamanlarda oldukça önemli ölçüde artış gösteren Sakin Şehir Hareketi'ni benimseyen ülkelerin sayısı 33 ülkede Sakin Şehir sayısı toplam 296 olmuştur. Dünyada en çok Sakin Şehir üyeliği olan devletler arasında İtalya ve Polonya en başta yer alırken, Türkiye 4. Sırada yer almaktadır (Akdere, 2021a: 28).

Gelişmekte olan, az gelişmiş veya gelişmiş ülkelerde önemsenen Sakin Şehir hareketine üye olan devletler ve bu devletlere bağlı ilçelerin sayısı sürekli artmaktadır. Adeta huzur ve yaşamın ayrıca da ekonomik olarak ta bir kurtuluş gibigözükten bu harekete şu ana kadar 33 ülkeden 296 kent bu hareket içerisinde yer almıştır.

Büyük şehirlerde ki hızlı yaşamın tam tersine yaşamı kolaylaştırmak ve insanlar arasında iletişimi artırmak, yerel dinamikler ile daha yaşanılır bir kent ve devamında yaşanılabilir dünya için artık birçok ülkeler ve bu ülkelerde ki kentler Sakin Şehir kriterlerini bir an önce tamamlayıp bu hareketi içerisinde yer almak istiyorlar.

Bu istek ve görünen doğruların içinde yer alan bütün Sakin Şehirlerin ve içerisinde barınan insanların mutlu olduğu bir ortam olarak Sakin Şehirlerde ki yavaş ve kolay ama çok kazanımların dolu olduğu bir yaşamı seçiyorlar.

Elbette bunları seçerken ve Sakin Şehir içerisinde yer alırken büyük şehirlerde yaşamı nasıl yavaşlatacağımız soruları da gündeme gelmektedir. Çünkü insanlar bir yerden bir yere giderken veya işlerine yetişmek için bile hızlı yaşamı tercih etmek zorundalar. Bunun içinde en önemli önlemler yerel kaynaklar değerlendirilerek kurulan işler bölge halkına istihdam sağlayarak uzun yolculuklardan kurtulmuş oluyorlar. Birçok dünya ülkeleri bu uygulamalar ile hem tüketimi azaltıyor hem de huzurlu bir yaşamı iş gücünü kapının önüne getirmiş oluyor.

Aşırı tüketim ve sağlıksız yaşam trafik ve doğanın havanın kirliliği dünya ülkelerini Sakin Şehir hareketi içerisinde yer almaya mecbur kılıyor.

1999 Yılından günümüze kadar oldukça zor gibi gözükse de Sakin Şehir kriterleri içerisinde olan 72 kriteri yerine getiren 33 ülkeden 296 kent bu akıma uyan kentler arasında yer aldılar.

İşte bu 33 ülkeden 296 kentin ortak noktası ise geleneksel yaşamı tercih etmesi, çevrenin korunması güzel ve temiz doğada sağlıklı beslenme ve eskiden günümüze kadar gelen üretim biçimlerini günümüz teknolojisi ile birleştirip insanlığa daha yararlı hale getirmektir.

Sakin Şehir uygulamalarını kabul edip 72 kriteriyerine getiren dünya ülkelerini ve bu ülkelerde Sakin Şehir unvanı almış kent sayısını ise şu şekilde sıralayabiliriz.

İtalya: 88 Kent

İtalya'nın Bra kentinden söz ederken Bre meydanını konu etmek gerekir bu meydan çam ağaçlarıyla dikkat çeken Avrupa'nın önemli meydanlarından biridir bu meydanın kuzey tarafında yer alan Portoni Delbari kemeri muhteşem görüntüsüyle ziyaretçilerini büyülemektedir. Üzüm bağları ve şarabıyla ünlü bir kenttir. Bra İtalya'ya da Torino'ya 50km mesafede bulunmaktadır. 2017 verilerine göre nüfusu 29 604 dür. Bra'da kurulan üniversite çeşitli gastronomi eğitim ve araştırmalarına ev sahipliği yapmıştır. Bra 59 km² yüzölçümüne sahiptir (Özbaş, 2019: 19-20a).

Resim 2.1: Bra

Kaynak: (Özbaş,2019:20).

Dini yapıtların çok olduğu bir kent olan Galeata İtalya'nın tarihi değerlerin en çok olduğu yerleşim yerlerinden biridir. Doğal güzellikleri ve kendi içerisinde bulunan değerleri çok önemli bir şekilde koruyarak Cittaslow unvanı almış bir yerdir. Arkeolojik ve sanatsal yapıların bulunduğu bir müzesi ile sessiz sokakları ve saklı köşeleri ile keşfedilmeyi bekleyen güzel bir kenttir (<https://www.cittaslow.org>,2023a).

Resim 2.2: Galeata

Kaynak:(www.cittaslow.org ,2023)

Positano 3942 nüfusu 8.65 km²'lik yüzölçümü ile sıfır rakımda İtalya'nın Campania bölgesindeki Amalfi sahilinde yer alan Mağribi tarzındaki mimarileriyle ünlü dik yamaçlar üzerine kurulu bir Sakin Şehirdir. Bölgenin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Positano adı bir efsane ile anlatılmaktadır. Edebiyat, bale, müzik ve resim dünyasından gerek İtalyan gereksediğer yabancı ülke sanatçılarının sık sık gittiği bir turizm beldesidir(<https://www.cittaslow.org> ,2023b).

Resim 2.3: Positano

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Trevi kenti Trevi çeşmesi, aşk çeşmesi olarak bilinmekte. Zeytin ağaçlarıyla meşhur gümüş renkli bir denizden doğduğu söylenmekte ismi Latince Tri(3) sokağın kesiştiği yer anlamına gelmektedir (<https://www.cittaslow.org> ,2023c).

Resim 2.4: Trevi

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Polonya: 38 Kent

Bisztynek, 2417 nüfusu 216 hektar alanı ile Polonya'nın kuzeyinde Varmia–Mazurya Voyvodalığındaki Bartoszyce ilçesinde bulunan tarihi değerleri günümüze kadar taşımayı başaran güzel bir Sakin Şehirdir. Cittaslow kriterlerine en çok uyan ve

dini yapıları bölgenin önemli kiliselerine sahip bir kenttir (<https://www.cittaslow.org>,2023d).

Resim 2.5: Bisztynek

Kaynak:(www.cittaslow.org ,2023)

Lidzbark Warminski Polonya'nın 15.697 nüfuslu 14,4 km² yüzölçümü bulunan Varmiya-Mazurya Voyvodalarında bulunan bir kasabadır. Bu şehirde çok sayıda tarihi eser ve tarihi yapılar bulunmaktadır (Özbaş, 2019: 27b).

Resim 2.6: Lidzbark Warminski

Kaynak: (Özbaş, 2019: 28).

Murowana Goslina 10391 nüfuslu 7.18 km²'lik Polonya'nın batısında yer alan Trojanka nehri kentin batı kısmından geçtiği bir yerdir.

Resim 2.7: Murowana Goslina

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Nowe Miasto Lubawskie Polonya'nın kuzeyinde bulunan 10214 nüfuslu 11.4 km²'lik yüzölçüme sahip tarihi bir kasabadır. Oldukça fazla gölleri ile bilinen ormanlık alan ve doğal parkı ile ziyaretçilerine huzurlu bir ortam sunan geleneksel mutfağı, misafirperver halkıyla turistlerin çok sevdiği bir dinlenme yeridir (<https://www.cittaslow.org>,2023e).

Resim 2.8: Nowe Miasto Lubawskie

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Almanya: 24 Kent

Almanya'nın Nördlingen kasabası Bavyera eyaletine bağlı 68.10 km yüzölçümü olan 19.841 nüfuslu bir kasabadır. Bu kent Almanya'nın en önemli ticaret merkezlerinden biri olup Doğunau-ries ilçesine bağlı bir kasabadır. Nördlingerde bulunan platonun 15 milyon yıl önce bir göktaşını etkisiyle oluştuğu bilinmektedir. Nördlinger Kanada'nın Markham, Avustralya'nın Wagga Wagga Fransa'nın Riom ve Çekya'nın Olomouc şehirleriyle de kardeş şehir olmuştur (Özbaş, 2019: 23c).

Resim 2.9: Nördlingen

Kaynak: (Özbaş, 2019: 24).

Türkiye: 22Kent

Seferihisar, Yenipazar, Ahlat, Yalvaç, Akyaka, Mudurnu, Eğirdir, Foça, Arapgir, Halfeti, Gerze, Gökçeada, Kemaliye, Perşembe, Finike, Gündül, Uzundere, Şavşat, Köyceğiz, İznik, Vize, Göynük.

Güney Kore: 17 Kent

Chuncheon City (Sille Village), Yeongyang County (Seokbo-myeon), Cheongsong County (Pacheon-myeon), Sangju City (Hamchang-eup, Gimhae

(Bongha Village & Hwapocheon Wetland Eco Park), Hadong County (Akyang-myeon), Damyang County (Changpyeong-myeon), Yeongwol County (Kimsatgat-myeon), Wando County (Cheongsando Island), Jecheon City (Susan-myeon & Bakdaljae), Seocheon County (Hansan-Myeon), Jangheung County (Yuchi-myeon & Bangchon Culture Village), Taean County (Sowon-myeon), Jeonju City (Jeonju Hanok Village), Mokpo City (Oedal Island/ Dali Island /Modern historical & cultural area), Gonggeom-myeon, Shinan County (jeung-do island), Yesan County (Daeheung & Eungbong-myeon).

Çin: 14 Kent

Songbai (Shennongjia Forest District), Changjia (Gaoqing County), Dongying (Lingao County), Changshan-Zigang, Fuli (Fuchuan Yao Autonomous County), Yanyang (Meizhou city), Yaxi (Gaochun County), Erdaobaihe (Changbai Mountain), Yingpan (Zhashui County), Jingyang (Jingde County), Maolin (Yudong New District), Luzhi (Wuzhong District), Shimenshan (Qufu city), Yuhu (Wencheng County).

Hollanda: 10 Kent

Hollanda'nın Alphen Chaam kentinde 93,63 km² de 9527 kişi yaşamakta olup doğal güzellikleriyle meşhur bir yerdir. Gölleri, ormanları, fundalık alanları ile bilinen Alphen Chaam kenti doğal bir yaşam alanıdır (Aydoğan, 2015: 57a).

Resim 2.10: Alphen-Chaam

Kaynak: (www.cittaslow.org,2023)

Midden-Delfland Hollanda'nın güneyinde Westland bölgesinde 19414 nüfuslu 49,38 km²'lik bir yzlme sahip 2,19km²'lik yeri sularla kaplı Cittaslow nvanı almış bir kenttir. Midden-Delfland Hollanda'nın ilk Cittaslow modelini uygulayan yeridir (<https://www.cittaslow.org>, 2023f).

Resim 2.11: Midden-Delfland

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

İspanya: 11 Kent

Begur İspanya'nın Katalanya bölgesinde 3934 nüfuslu 20,71 km² yzlm olan Girona eyaletinde bir Sakin şehirdir. Muhteşem doğal güzellikleri ılıman iklimiyle her mevsim turizm faaliyetlerinin en üst düzeyde olduğu balıkçılığın oldukça gelişmiş olduğu bir kenttir.

Resim 2.12: Begur

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Mungia kuzey İspanya'nın Bask bölgesinde Biscay ilinde 17554 nüfuslu 52.12 km²'lik yüzölçümü olan 22 rakımda bir kenttir.

Resim 2.13: Mungia

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Rubielos de Mora İspanya'nın Aragon bölgesine bağlı Teruel ilinde 751 nüfuslu 63,72 m² yüzölçüme sahip 629 m rakımda bulunan bir kenttir.

Resim 2.14: Rubielos de Mora

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Fransa: 13 Kent

Segonzac Fransa'nın güney batısında Charente bölümünde Konyak bölgesinde 2107 nüfuslu 35.19 km²'lik yüzölçümü ile üzüm yetiştiriciliğiyle, Konyak ve şampanya üretimiyle meşhur bir Sakin Şehirdir. Dünyanın en ünlü alkollü içeceklerin üretildiği Segonzac sakinlerinin rahat olmalarıyla ünlü Cittaslow unvanlı bir kenttir (<https://www.cittaslow.org>, 2023g).

Resim 2.15: Segonzac

Kaynak:(www.cittaslow.org ,2023)

Fransa'nın güney batısında 700 nüfusla, 32km²'lik etrafı ormanlarla çevrili bir yerdir. Şehirin adıyla aynı isim taşıyan üzüm bağlarının olduğu bu bölge ortaçağ dönemine ait mimarı yapısını koruyarak daha çok emeklilerin yaşadığı bir kent olarak bilinmektedir (Aydoğan, 2015: 57b).

Resim 2.16: Labastide-d'Armagnac

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Belçika: 9 Kent

Maaseik,Beuvechain, Estinnes,Damme, Enghien, Chaudfontaine,Jurbise, Lens,Maaseik, Silly

Enghien Belçika'nın Valon bölgesinde bulunan Hainaut ilinde 13563 nüfuslu 40,59km²'lik yüzölçüme sahip bir kenttir.

Resim 2.17: Enghien.

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Büyük Britanya: 3 Kent

Llangollen, Aylsham, Mold

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: 5 Kent

Lefke, Tatlısu, Yeniboğaziçi, Mehmetçik-Mehmetçik Büyükkonuk, Geçitkale-Geçitkale-Serdarlı.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Gazimağusa ilçesine bağlı olan Tatlısu 1459 nüfuslu, geleneksel adıyla Akatu olarak bilinen Akdeniz sahiline 22 km mesafede 66km²'lik bir yüzölçüme sahiptir. Tatlısu bölgesinde yaşayan yerel halk seracılık, büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık, balıkçılık, keçiboynuzu ve zeytinyağı yetiştiriciliğinin yapıldığı ekoturizmin en iyi uygulandığı yerlerden biridir(<https://www.cittaslow.org>, 2023h).

Resim 2.18: Tatlısu

Kaynak:(www.cittaslow.org ,2023)

Kanada: 4 Kent

Cowichan Bay Kanada'da Dumcan yakınlarındaki güney Vancouver adasının doğusunda ekolojik koruma alanları, yürüyüş parkurları, körfez balıkçılığı ve doğal güzellikleriyle tanınan turizm kentidir.

Resim 2.19: Cowichan Bay

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Portekiz: 4 Kent

Tavira, Viana Do Castelo, Silves, Sao Bras de Alportel.

Tayvan: 5 Kent

Dalin, Sanyi, Nanzhuang, Jhutian, Fonglin.

Avustralya: 3 Kent

Yea, Katoomba, Goolwa.

Avusturya: 3 Kent

Horn, Hartberg, Enns.

Amerika: 2 Kent

Sebastopol, Sonoma

Sebastopol Amerika'nın Kaliforniya eyaletindeki Sonoma ilçesinde bulunan şehirin nüfusu 7448 olup 4,869 km² alana sahip 25 m rakımda yer alan geniş ormanlık alanlarına sahip tarım geleneklerinin bulunduğu bir yerdir (Aydoğan, 2015: 50c).

Resim 2.20: Sebastopol

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Danimarka: 2 Kent

Mariagerfjord, Svendborg

Japonya: 2 Kent

Kesenuma, Maebashi-Akagi

Norveç: 2 Kent

Sokndal kenti Norveçin Güney batısında 3.250 nüfuslu 295 km² yüzölçümü bulunan çok sayıda parkuru ve balıkçılığıyla meşhurdur. Sokndal kenti Norveç'te büyük bir madencilik kenti olduğu bilinmektedir. İskandinavya'da Cittaslowa üye olan ilk belediye olma özelliği taşımaktadır (Özbaş, 2019: 21-23e).

Resim 2.21: Sokndal

Kaynak: (Özbaş, 2019: 22).

Finlandiya: 1,

Kristinestad Finlandiya'nın Ostrobotniya bölgesinde Botniya körfezinin kıyısında 6463 nüfuslu 1.679 km² yüzölçümüne sahip İsveç kraliçesi Christina adına kurulmuş odundan yapılmış evleri ve tarihi değerleri çok korunmuş olan bir kenttir. Yelkenli tekneleri ve ahşap evleriyle ziyaretçilerine muhteşem bir görüntü oluşturan Sakin Şehirdir (<https://www.cittaslow.org>, 2023k).

Resim 2.22: Kristinestad

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

Güney Afrika: 1 Kent

Sedgefield

İrlanda: 1 Kent

Clonakilty

İsveç: 1 Kent

Falköping İsveç'in güneyinde göller yöresinde ormanlık bir alan üzerine kurulu 16350 nüfuslu 8,36 km²'lik yüzölçüme sahip 218 m rakımda demiryolu hattıyla diğer İsveç kentlerine bağlanan bir Sakin Şehir'dir.

Resim 2.23: Falköping

Kaynak: (www.cittaslow.org ,2023)

İzlanda: 1 Kent

Djupavogshreppur - Múlaþing Municipality

Kolombiya: 2 Kent

Marulanda, Pijao

Macaristan: 1 Kent

Hódmezővásárhely

Rusya: 1 Kent

Svetlogorsk

Yeni Zelanda: 1 Kent

Matakana (Rodney District)

3. TÜRKİYE'DE SAKİN ŞEHİR UYGULAMALARI

Dünyada ilk Cittaslow uygulaması ilk önce 15 Ekim 1999 yılında İtalya da 4 kentte başlarken ülkemizde, Sakin Şehir (Cittaslow) ilk hareketi 2009 yılında İzmir'in Seferihisar İlçesinin bu birliğe üye olmasıyla başlamıştır. İzmir'in Seferihisar ilçesinde başlayan bu hareket diğer şehirlere de örnek oluşturmuştur. Seferihisar'ın Cittaslow üyeliği hemen sonrası İzmir'in Foça ilçesi ile birlikte 3 ilçe daha bu unvanı almıştır. Geleceklerine yeni bir şeyler katmak ve bölge halkının ekonomik değerlerini yükseltmeyi düşünen kentler, bu birliğe üye olarak bir unvankazanarak, değişik bir model ile bölge halkının karşısına çıkmayı planladılar. Şu ana kadar birçok kaynaklarda 18 Cittaslow birliğine üye ülke şeklinde yazılmış olmalarına rağmen bilinen gerçekleri de yazmamak olmaz ülkemizden 22 kent üye olmuştur.

Bu kentler: İzmir-Seferihisar, Çanakkale-Gökçeada, Muğla-Akyaka, Ordu-Perşembe, Artvin-Şavşat, Isparta-Eğridir, Şanlıurfa-Halfeti, Bitlis-Ahlat, Sinop-Gerze, Bolu-Göynük, Kırklareli-Vize, Aydın-Yenipazar, Bolu-Mudurnu, Erzurum-Uzundere, Ankara-Güdül, Isparta-Yalvaç, Muğla-Köyceğiz, Sakarya'nın Taraklı, İzmir'in Foça, Malatya'nın Arapgir, Bursa'nın İznik ve Antalya'nın Finike ilçeleridir (Akdere, 2021c: 29).

Cittaslow unvanı alan bu şehirler, Sakin Şehir olmaları ile birlikte kendi öz değerlerini bunun yanında tarihi değerlerini korumak ve tanıtımını yapmak, kendisine özgü mimari özelliklerini ön plana çıkarmak ve bunları korumak, her zaman doğal kaynaklarını kullanırken daha önemle ve dikkatli kullanmak var olan gelenek ve göreneklerini koruyarak gelecek nesillere bozulmadan en doğal haliyle bırakabilmeyi gibi amaç olarak görmektedirler (Akdere, 2021d: 30).

Ülkemizdeki Cittaslow unvanı alan şehirlerin tamamı ilçe olarak bu birliğe üye olmuşlardır. Bunların içerisinde Muğla'nın büyükşehir olmasının ardından Akyaka ilçesi, Ula İlçesi'ne bağlı bir mahalle oldu. Ülkemiz 'de ki Cittaslow, farklı bölgelere ayrılmış ve üye olan her kent o bölgenin özelliklerini içinde barındırmaktadır. Ülkemizde bu birliğe üye olan şehirler Cittaslow Genel Merkezi veya Cittaslow genel kurulu tarafından herhangi bir denetime uğramamışlardır. Cittaslow Birliğinin kriterleri olarak her ülkede 3 kent Cittaslow birliğine katılmıştır.

Bunlar bu bölgede oluşturulan bir ofis ile işlemlerini ve faaliyetlerini yürütmektedirler. Bu ilçelerin denetimleri de Türkiye de ilk Cittaslow unvanı alan Seferihisar ilçe yöneticileri ve Cittaslow temsilcileri tarafından denetimleri yapılmaktadır. Ülkemizde Sakin Şehir üyeliği bulunan bu şehirlerin genel ve ortak özelliği olarak tarihi değerleri, kültürü, doğal güzellikleri ile dikkat çekmektedir. Sakin Şehir Birliğine üye olan bu kentlerde; üretim anlamında kooperatifleşmede büyük artış meydana gelerek, farkındalık oluşturma adına halka çeşitli bilgilendirme faaliyetleri yapılmaktadır. Yapılan bu farkındalık oluşturma faaliyetlerinde bilgilendirme çalışmalarında ve verilen eğitimlerde, turizmin gelişimi konusunda çalışılmalar yapılmış, yerel üreticiler desteklenmiş, doğal kaynakların kullanımlarına alternatif bulunmuş, bölgedeki mimari yapı en üst düzeyde korunarak bu yapının bozulmasının önüne geçilmiştir. Bu sayede Sakin Şehir hareketine üye kentlerde daha güzel bir yaşam standartlarına kavuşmuştur. Güzel bir bozulmamış çevre ve yaşanabilir bir hayat oluşturulmuştur. Bu birlikler sayesinde şehirlerin yaşam şekillerine yönelik farklı bir bakış açısı oluşturularak, bütün yöneticilerin ve bölgede yaşayan halkın kendi çevrelerinin bozulmaması için azamî gayretleri olduğu görülmüştür (Akdere, 2021e: 30).

Cittaslow üyeliği olan bu kentlerde yapılan olumlu faaliyetler, diğer ilçeler tarafından da ilgiyle izlenip o bölgede ki yerel yöneticilerinde Sakin Şehir olma yolunda çalışmaları olmuştur. Ülkemizde kısa sürede Sakin Şehir sayıları artmıştır. Bunun en önemli nedeni de Sakin Şehir unvanı alan kentlerde ki olumlu gelişmelerdir. Hem ülkemizde hem dünyada önemli bir ölçüde artış gösteren Cittaslow hareketi, yerel halka ekonomik anlamda ve yaşayış biçimi olarak büyük katkılar sağlamıştır.

Türkiye’de Cittaslow birliğine üye olan kentlerin özellikleri şunlardır:

2009 yılında Türkiye’de ilk Sakin Şehir unvanı alan İzmir’in Seferihisar ilçesi, il merkezine 45 km uzaklıktadır. Küçük bir sahil şehri olan Seferihisar’ın tarihçesi M.Ö. 2000’li yıllara dayanmaktadır. Kentin başlıca geçim kaynağı %80 ile tarımdır. Yerel halk geçimini enginar, mandalina, zeytin ile sağlamaktadır. Birbirinden keyifli plajları ve birçok yerel ürünler verimli topraklarında yetiştirmekte tarım ve Turizme dayalı bir geçim kaynağı vardır. 50 km ye yakın sahil şeridinde

sahiptir. Seferihisar da sürdürülebilir faaliyetler güneş enerjisi ile yanan sokak lambaları, yine bu enerjiyle oluşan santraller, kompost tesisleri, karbon salınımını hesaplanması ve daha birçok yerel kaynaklar en iyi şekilde değerlendirilmektedir. Yöresel yemekleri ile de gündeme gelen Seferihisar yerel yemekleri keşfedip, bu yemekleri hazırlamada ihtiyaç duyulan ürünlerin tohumlarını koruyarak ve oluşturulan pazarlarda bu ürünlere insanlar yönlendirilerek bölgenin tamamına yakınının bu işi yapması ve üretime geçmesi sağlanmakta oluşan pazarlarda yerel halk çok önemli gelirler elde etmektedirler (Avcu, 2021a: 35).

İzmir'in güneyinde yer almaktadır. 2022 yılı nüfus verilerine göre 54.993'dür. Gezilip görülebilecek çok önemli yerleri bulunan Seferihisar ilçesinde, Kasım Çelebi Medresesi, Beyler Köyü Su Kemerleri, Sığıcak köy pazarı, Sığıcak Kalesi, Ulaş Hamamı, BilimsevÇocuk Müzesi, Teos Antik Kenti, Maya Beach Plajları, Akarca sahili gibi yerlerdir (Akdere, 2021f: 31).

Resim 3.1: İzmir-Seferihisar

Kaynak: (<https://e-belediyeler.net/tr>, 2023)

2011 yılında Cittaslow unvanı alan Muğla'nın Akyaka ilçesi, Gökova Körfezi'nin doğusunda konumlanan iyi bir turizm merkezidir. Muğla'ya bağlı çok önemli bir tatil beldesi olan Akyaka, Güney Batı Anadolu bölgesinde çok sayıda

medeniyetlerin ve bu medeniyetlerin tarihi dokusunu içerisinde bulunduran çok önemli bir merkezdir. Mavi yolculuk turlarının çok önemli durağı olan ilçe çam ormanların içerisinde yer almaktadır. Kendisine has mimarisi ile sırtını 671 metrelik Sakar Geçidine yaslamıştır. Akvaryum görüntüsü oluşturan ilçe farklı uygarlıklarında izlerini taşıyan bir tarihi dokusu vardır. Doğa ile iç içe olan ilçede sazlıklar, göçmen kuşların var oluşu kuş gözlemciliğini de ön plana çıkarmıştır. Bölgeyi ziyarete gelen turistler su sporları yanı sıra doğa yürüyüşleri, kaya tırmanışları yapma imkânı bulacak, yamaç paraşütü, bisiklet turu ve tekne faaliyetleri ile çok önemli bir şekilde eğlenme imkânı bulacaklardır (Avcu, 2021b: 36).

Muğla ilinin Büyükşehir olmasından sonra mahalle olan Akyaka ilçesi 10.454 nüfuslu bir Sakin Şehirdir. Akyaka ilçesinin gezilebilecek en önemli yerleri ise: Akyaka Evleri, Akvaryum Köyü, 72 merdiven koyu, Orman Kampı, Idma Kalesi, Turnalı Boncuk Koyu, Akyaka Kaya Mezarları, Sakar Seyir terası, Akçapınar köyü, Sedir pasajı ve Kleopatra plajı gibi yerlerdir (Akdere, 2021g: 31).

Resim 3.2: Muğla-Akyaka

Kaynak: (<https://cittaslowturkiye.org/tr> ,2023)

2011 yılında Cittaslow unvanı alan Sakarya'nın Taraklı ilçesi Bağdat Yolu üzerinde yer alan Taraklı ilçesi Sakarya iline bağlı, Marmara bölgesinin doğusunda yer almaktadır. 19.Yüzyıldan kalma tarihi ahşap evlerini bünyesinde barındırmaktadır. Taraklı İlçesi, vadi içerisinde ormanlık bir alana kurulmuş olup

yüzölçümü 334 km²'dir. İlçede tarım alanı olarak kullanılan arazi % 10'unu geçmemektedir. İlçede genç nüfusun az oluşu yaşlı bir nüfusa sahip olması ile ekonomik kazanç çeşitliliği vardır. Özellikle tarım ve hayvancılık ön plandadır. Yerel halk kendilerinin üretmiş oldukları ürünleri turistlere satarak büyük bir gelir elde etmektedir. Taraklı ilçesinde turizmde çok önemli bir değer olup, kültür, termal, yayla, mağara ve yamaç paraşütü turizmleri çok büyük bir önemli değer ve bölgede bunlara uygun yerler mevcuttur. İlçenin sokaklarının her noktasında tarihin izlerini bulmak ve görmek mümkündür (Avcu, 2021c: 35).

Sakarya iline bağlı Taraklı ilçesi, 6.894 nüfuslu olup etrafında yüksek dağ ve tepeler mevcuttur. Taraklı ilçesinin gezilip görülebilecek en önemli yerleri ise: Taraklı Sokakları, Su değirmeni, Taraklı evleri, Hisar Tepesi, Tarihi han, Tarihi hamam gibi yerlerdir (Akdere, 2021ğ: 31).

Resim 3.3: Sakarya-Taraklı

Kaynak: (<https://www.tarakli.bel.tr/>, 2023)

2011 Yılında Cittaslow unvanı alan Çanakkale'ye bağlı Gökçeada, Türkiye'nin en büyük adasıdır. Organik tarımın merkezlerinden biri olan Gökçeada, nostaljik evleri ve doğal yaşamı ile ön planda olan turizm merkezi haline gelmiştir. 2008 yılında yapılan doğal tarım Gökçeada'da yerel halkı için çok önemli bir geçim kaynağı olmuştur. Türkiye'nin ve dünyanın Cittaslow unvanı alan ilk ve tek adadır. Şarapları, ekmekleri ve göletleri ile önemli bir değer olan adanın bir diğer

önemli ve kültürel çeşitlilik içerisinde olması Müslüman ve Ortodoksların bir arada sorunsuz yaşamalarıdır. Adada Vasilaki,Kalabakive Mavropali olarak şaraplık üzümlerin var oluşu Kalabaki’de yetiştirilen üzümlerden yapılan şarap yerel halka bir geçim kaynağı olmuştur. En önemli ikramları ise yoğurt ve baldır (Avcu, 2021d: 36).

Doğal güzellikleri ve mimari yapısıyla dikkat çekmektedir. Nüfusu 2022 verilerine göre 10.348’dir. Başlıca gezilecek yerleri ise; Gökçeada Kent Müzesi, Sualtı Milli Parkı, Tuz Gölü, Ada koyları, Rum Köyleri, Peynir Kayalıkları ve Kaya mezarı gibi yerlerdir (Akdere, 2021h: 31).

Resim 3.4: Çanakkale-Gökçeada

Kaynak:(<https://www.gokceada.bel.tr/>, 2023)

2011 Yılında Cittaslow unvanı alan Aydın’ın Yenipazar ilçesi oldukça önemli tarihi değerlere sahip Aydın iline bağlı Yenipazar ilçesi il merkezine 41 km mesafede bulunmaktadır. M.Ö 2000 yılına uzanan bir tarihi vardır. Asırlardır koruduğu yöresel kültürünü günümüze kadar getirmiştir ve çevresi ormanlarla kaplıdır. Yenipazar ilçesi Madra dağının eteğine bulunmaktadır. Bölge halkının ağırlıklı geçim kaynağı zeytin ve pamuk dışında biber, domates, narenciye ve incir üretiminden elde edilen gelirdir. Yerel halk ürettikleri ürünleri pazar yerlerinde gelen ziyaretçilere satarak gelir elde etmektedirler. Yenipazar pidesi ve et lengesi, ekme

dolması gibi çok sayıda yöresel lezzetlerde çok önemli değerdir. Bölgede sosyal anlamda geleneksel olarak Yörük şenlikleri, deve güreşleri ve daha birçok geleneksel etkinlik yapılmaktadır. Bu etkinlikler bölgenin kalkınması ve sosyal etkinlikler olarak çok önemli bir yere sahiptir (Avcu, 2021e: 36).

Madran Baba Dağı'nın eteğinde, Büyük Menderes Havzasının ortasında yer almaktadır. Nüfusu 2023 verilerine göre 11.863'dür. Önemli gezilebilecek yerleri ise; Alham Hamamı,Çamlık Piknik Alanı ve Yel Değirmeni,Aşağı Dip Gülü Tabiat Parkı, Beyler Kulesi, Yörük Ali Efe ve Müzesidir (Akdere, 2021i: 31).

Resim 3.5: Aydın-Yenipazar.

Kaynak: (<https://cittaslowturkiye.org/tr> ,2023)

2012 Yılında Cittaslow unvanı alan Ordu'nun Perşembe ilçesi, Yemyeşil doğası ile herkesi büyüleyen Perşembe ilçesi Ordu ve Samsun arasında yer alan tarihi M.Ö. 8. Yüzyıla dayanan bir sahil kasabasıdır. Ordu merkeze 13 km uzaklıkta ki Perşembe ilçesinin yüzölçümü 226 km²'dir. İlçenin yerleşimi 2500 yıl öncesine dayanmakta olup, Canik dağlarının hemen eteğinde yer alışı ile güzel bir doğa cennetidir. Çok önemli bir tarihi değerleri bulunan Perşembe ilçesi, tarihi

özelliklerini bölgede bulunan Medrese Önü Afirli Cami, Dağanlı Hasan Efendi Türbesi, Hoynat Adası, Oçboynu (Kral) Yolu gibi yerlerden almaktadır. Şelaleleri, ormanları, akarsu ve tepeleri ve bakırlığı hala bozulmamış Perşembe Koyunda ilçenin sınırları içerisinde bulunmaktadır. Muhteşem doğası ve zengin bitki örtüsü bölge topraklarının verimliliği çok çeşitliliği de ortaya çıkarmaktadır. Verimli arazileri ile çok değişik ürünler üretilebilmekte ve bunlar yöre halkına büyük bir ekonomik gelir kapısı olmaktadır (Avcu, 2021f: 37).

Engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Kumsallarıyla ünlü Perşembe ilçesi 2022 verilerine göre nüfusu 30,101'dir. İlçenin önemli gezilecek yerleri ise; Gölge Camp Çavuşun Yeri, Medreseönü Afirli Cami, Etnografya Müzesi, Kordon Tepesi, Yoson Burnu, Efirli camii, Taşbaşı Kilisesi, Koçboynuzu Yolu, Hoynat Adası, Şenyurt Şelalesi, Çaka Kumsalı ve Kurut Kalesidir (Akdere, 2021ı: 32).

Resim 3.6: Ordu-Perşembe

Kaynak: (<http://www.persembe.bel.tr/>, 2023)

Vize ilçesi ise 2012 Yılında Sakin Şehir unvanı aldı. Vize ilçesi, Kırklareli ilinin doğusunda yer almaktadır. Çok önemli bir tarihi değere sahip Trakya'nın bakır kalmayı başarabilen bir ilçesidir. Tarihi dokusu ile zengin olan ilçenin M.Ö 4000 yıllarına kadar giden tarihi bir geçmiş vardır. Vize Kalesi ve Surlar, Tarihi Gazi Süleyman Paşa Camii (Küçük Ayasofya), Şerbetdar Hasan Bey Camii, Ferhat Bey Çeşmesi, Ferhat Bey Hamamı, Antik Tiyatro, Karakoçak Tepe, Asmakayalar Mağara

Manastırı turistler tarafından en çok ziyaret edilen yerlerdir. Bölge halkı bölgede yetişen yerel tohumları koruyarak yerel ve doğal üretim yapmaktadır. Vize ilçesinde yerel halk kurmuş olduğu kooperatiflerle yöresel yemeklerini ve el sanatlarını satışa sunarak kendilerine ekonomik bir gelir elde etmektedirler. Yerel kültürü yaşatmak ve yöresel ürünleri kaybetmemek için Antik Dönem Trak Köyü Projesi ve Trakya Yemek Kültürü Projesi gibi projeleri yapılmış, bu projeler büyük destek görmüştür (Avcu, 2021g: 37).

Vize, zengin bir tarihi miras yanı sıra kültür ve yönetim merkezidir. Vize ilçesi 2022 verilerine göre nüfusu 28.669'dur. Vize ilçesinin gezilebilecek önemli yerleri ise; Gazi Süleyman Paşa Camii, Cehennem Şelalesi, BalkayaŞehiri, Kıyıköy, Ferhat Bey Hamamı, Aya Nikola Manastırı, Kaya Sunakları ve Vize Kalesidir (Akdere, 2021k: 32).

Resim 3.7: Kırklareli-Vize

Kaynak:(<https://www.cittaslow.org/>, 2023)

2012 yılında Cittaslow unvanı alan Isparta'nın Yalvaç ilçesi, Firigyalılara kadar uzanan tarihi ile Isparta'nın en büyük ilçesidir. Asırlık Çınar ağacının etrafında kurulan çay bahçeleri çok önemi dinlenme merkezleri olmuş bir ilçesidir. Çok eski asırlardan günümüze kadar pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Isparta iline bağlı Yalvaç ilçesinde Devlet Han Cami, Kaya Mezarları, Osmanlı Hamamı, Ay Tanrısı Men Kutsal Alanı, Taşzade Konağı, Çınaraltı ve Ayıni Mağarası tarihi

değerleri ön planda olup ilçe halkı geçmişteki kültürleriyle mesleklerini günümüze kadar taşımaktadır. Bu mesleklerden elde etmiş oldukları gelir kaynakları arasında saraciye, demircilik, dericilik ile semercilik meslekleri gelmektedir. Bu meslekleri kendilerine çok önemli bir gelir kapısı oluşturmaktadır (Avcu, 2021ğ: 38).

Isparta ilinin çok zengin tarihi geçmişine sahip Yalvaç ilçesi, 2022 verilerine göre nüfusu 45.931'dir. İlçenin en önemli gezilip görülebilecek yerleri ise: Devlethan Camii, Ayıni Mağarası, Pisidia Antiokheia Antik Kenti, Hoyran Gölü ve Osmanlı Hamamıdır (Akdere, 2021l: 32).

Resim 3.8: Isparta-Yalvaç

Kaynak: (<https://isparta.ktb.gov.tr/>, 2023)

Şanlıurfa'nın Halfeti ilçesi 2013 yılında Cittaslow unvanı almıştır. Birçok medeniyetlere ev sahipliği ve çıkış noktası olan Halfeti, saklı cennet olarak anılmaktadır. Halfeti ilçesi 2022 verilerine göre nüfusu 41.662'dir. Halfeti ilçesinin başlıca gezilebilecek yerleri ise, Halfeti Ulu Camii, Kanterma Mezrası Hanı, Asma Köprü, Rum Kale, Aziz Nerses Kilisesi, Barşavma Kilisesi ve Gürkuyu Kilisesidir (Akdere, 2021m: 32).

Resim 3.9: Şanhurfa-Halfeti

Kaynak: (<https://www.aa.com.tr/>, 2023)

Artvin'in Şavşat ilçesi, İtalya'nın Milano Kentinde 2015 yılında yapılan Cittaslow Genel Kurulunda Sakin Şehir unvanı almıştır. Dağlık ve oldukça engebeli bir arazi yapısı olan ilçenin Tarihi M.Ö. 900 yıllarına kadar uzanmaktadır. Yalnızçam, Karçaldağları ile çevrelenmiş ilçe merkezi etrafı ormanlarla kaplı bir vadi üzerine kurulmuştur. İl merkezine uzaklığı 70 km olup, endemik bitki çeşitliliği açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Dört tarafı dağlarla çevrili muhteşem doğası soğuk suları ile dikkatleri çekmektedir. Bölgede her taraftan akan suları, Yüzen adaları gölleri kamp meraklıları için çok önemli bir merkezdir. Doğaseverlerin ve fotoğraf tutkunlarının çok önemli bir yeri olan Samamiyat gölleri, Şavşat Karagöl, Balıklı Göl, Kazan Gölleri, Ağ göl, Kız Gölü, Dokuz Pınarlar ve Hisli Mağaraya gelen ziyaretçiler doğal güzelliklerin tadını doyasıya çıkarabilmektedirler. Türkiye'nin 1100 yaşında tescillenmiş en yaşlı Armut ağacı ve 80 çeşit Armut ağaçları ve çok çeşitli organik meyve ve sebze üretimi yapılmaktadır. Yöresel yemekleri hayvansal ürünler ön planda olup tarım ve hayvancılık bölge halkının geçim kaynağıdır. İlçede Osmanlı ve Ortaçağ dönemlerine ait izlerini gösteren Kocabey Camii, Meydancık Taş Kemer Köprüsü, Parih Kalesi, Ustamis Kalesi, Cevizli (Tibet) Kilisesi, Şavşat Kalesi, Tamara'nın Odaları kentin tarihi değerlerinden sadece bazılarıdır (Avcu, 2021h: 38).

Endemik bitkileri, Tarihi ve doğal güzellikleri ile ön plana çıkan Şavşat İlçesinin 2022 verilerine göre nüfusu 16.564'dür. İlçenin başlıca gezilecek yerleri;

Karagöl, Kocabey Köyü Camii, Meydancık Taş Kemer Köprüsü, Şavşat Kalesi, Yavuzköy Seyir yeri, Tibet Kilisesi, Sahara Milli Parkı, Arsiyan’da ki Yüzen Adalar Tamara’nın Odaları ve Yoncalı Köyündeki tescillenmiş 100 Yaşında ki Dünyanın en yaşlı Armut Ağacıdır (Akdere, 2021n: 32).

Resim 3.10: Artvin-Şavşat

Kaynak: (<https://www.savsat.bel.tr/>, 2023)

Erzurum’un Uzundere ilçesi 2016 yılında Cittaslow unvanı almış olup, biyo çeşitlilik açısından önemli bir yere sahiptir. Türkiye’nin çok önemli bir şelalesine sahip olan Uzundere ilçesi, İl merkezine uzaklığı 84 km’dir. Erzurum’un en sakin ve huzurlu bir ilçesi olan Uzundere çok önemli kırsal yaşam kültürü ve coğrafya yapısından kaynaklı doğa sporları yapılabilme özelliklerimevcuttur. Tarihi M.Ö. 650 Yılına kadar uzandığı için çok önemli uygarlıkların izlerini görmek mümkündür. Nefes kesici doğası çok sayıda endemik bitki çeşitliliği ile çok sayıda bitki ve hayvana ev sahipliği yapmaktadır. Uzundere ilçesi biyolojik çeşitlilik bakımından

oldukça zengin olan ilçede rafting,kano ve yelken sporları yapılmaktadır (Avcu, 2021i: 39).

Birçok endemik bitki ve farklı hayvan türlerini barındıran Uzundere ilçesi; 2022 verilerine göre nüfusu 7.625'dir. İlçenin önemli gezilecek yerleri: İnçer Camii, Öşkivank Manastırı, Tortum Gölü, Yedigöller, Tortum Şelalesi, ve Engüzek Kalesi'dir (Akdere, 2021o: 32).

Resim 3.11: Erzurum-Uzundere

Kaynak: (<https://www.trthaber.com/>, 2023)

Sinop'un Gerze ilçesi 2017 yılında Cittaslow unvanı almış olup, Karadeniz Bölgesi'nde çok önemli doğal güzelliklere sahiptir. Sinop ilinin en turistik, en bakımlı ilçelerinden biri olan Gerze, Sinop ilçesi ile Boyabat, Durağan, Dikmen ilçeleri ile komşu olup il merkezine 39 km mesafede olup 594 km² yüzölçümüne sahiptir. Oldukça zengin bitki çeşitliliğine sahip Gerze, ilçesindeki köyler orman içi, orman kenarı ve ova olmak üzere 3 yerleşim bölgesi vardır. İlçenin çok yağış alması nedeniyle bölge yeşil ve ormanlık alanları oldukça fazladır. Orman ürünleri çeşitliliğinin çok oluşu yöre halkını bu konularda çalışmaya yönlendirmiştir. Orman ürünleri yanı sıra ilçede birçok yerel ürün çeşitliliğini görmek mümkündür. Gerze de yetişen ürünler bölgenin yemek çeşitliliğine de yansımaktadır (Avcu, 2021i: 39).

Gerze ilçesi 2022 verilerine göre nüfusu 27.967'dir. Önemli gezilecek yerleri ise; Çeçe Sultan Türbesi, Esmazade Mustafa Paşa Camii, Gerze Şahin Tepesi,

Yakup Ağa Konağı, Gerze yangın evleri, Sorkun Şelalesi, Yelken Tepe ve Gebze Feneri'dir (Akdere, 2021ö: 33).

Resim 3.12: Sinop-Gerze

Kaynak: (<https://e-belediyeler.net/tr>, 2023)

Isparta'nın Eğirdir ilçesi 2017 Yılında Cittaslow unvanı almış, Tarihi ve doğal güzellikleriyle ön planda olan bir ilçedir. Sürekli renk değiştirme özelliğine sahip Eğirdir Gölü, Kassel Meşesi ve Apollon Kelebeği ilçenin en önemli turizm merkezlerindedir (Avcu, 2021k: 39).

Eğirdir ilçesi Göller Bölgesi'nin önemli yerlerinden biri olup, 2022 verilerine göre nüfusu 30.854'dür. Önemli gezilebilecek yerleri ise; Dünder Bey Medresesi, Eğirdir Kalesi, Eğirdir Hızır Bey Camii, Kovada Gölü Milli Parkı, Yeşilada, Canada, Altınkum Plajı'dır (Akdere, 2021p: 33).

Resim 3.13: Isparta-Eğirdir

Kaynak: (<https://egirdir.meb.gov.tr/>, 2023)

Bolu'nun Göynük ilçesi 2017 yılında Cittaslow unvanı almış olup, tipik bir Osmanlı ilçesidir. İçerisinde barındırdığı tarihi değerlerine sahip Göynük, Bolu iline 98 km uzaklıktadır. Eşsiz mimarisi ve doğal güzellikleri ile ön planda olan Göynük ilçesi yamaçların eteğine kurulmuş bir vadiye yer almaktadır. Tipik bir Osmanlı kasabası görünümündedir. 20. Yüzyıldan kalma 135 tarihi konut vardır. Bu tarihi değerlerin tamamı tescilli olup, Gazi Süleyman Paşa hamamı, Ak Şemsettin Türbesi, Gazi Süleyman Paşa Camii, Ömer Sekin Türbesi gibi çok sayıda tarihi değerleri vardır. İlçede tahta oymacılığı ve el dokumacılığı ön planda olup yerel halkın en önemli geçim kaynaklarından biridir (Avcu, 2021: 40).

Tepeler arasında yer alan Göynük ilçesi 2022 verilerine göre nüfusu 14.434'dür. Önemli gezilecek yerleri: Gazi Süleyman Paşa Camii ve Hamamı, Ak Şemsettin Hazretleri Türbesi, Çubuk Gölü, Zafer Kulesi, Sünnet Gölü Tabiat Parkı ve Şarlahan Şelalesidir (Akdere, 2021r: 33).

Resim 3.14: Bolu-Göynük

Kaynak:(<https://www.aa.com.tr/>, 2023)

Bolu'nun Mudurnu ilçesi ise 2018 de Cittaslow unvanı almış olup,yeşillikleriyle ünlü muhteşem doğal güzellikleri ve çok önemli Türk Evleriyle değerine değer katmaktadır. Mudurnu deresinin her iki yakasına kurulan ilçe çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Mudurnu 1300 yıllardan kalma tarihi eserleri ve tarihi yüzyıldan fazla tarihi ahşap evleri ile ünlüdür. Ahilik kültürünün çok önemli olduğu ilçede her yıl Ekim ayında bu kültürle ilgili olarak kutlamalar yapılmaktadır. Mudurnu ilçesinin en önemli turizm merkezi, aynı zamanda UNESCO Dünya mirası geçici listesinde de yer alan Orta Çarşı Babas ve Sarot kaplıcaları çok önemli bir turizm çekme potansiyeline sahiptir (Avcu, 2021m: 40).

Mudurnu ilçesi 2022 verilerine göre nüfusu 18.456'dır. Önemi gezilebilecek yerleri ise; Sülüklü Göl, Yıldırım Beyazıt ve Kanuni Sultan Süleyman Cami, Armutçular Konağı ve Şehriman Tepesi, Saat Kulesi, Babas ve Sarot Kaplıcaları ve Abant Gölü'dür (Akdere, 2021s: 33).

Resim 3.15: Bolu-Mudurnu

Kaynak: (<https://mudurnu.bel.tr/>, 2023)

Bitlis'in Ahlat ilçesi ise 2019 da Cittaslow unvanı almış olup çok önemli bir karayolu ulaşım ağına sahiptir. Van gölünün hemen kenarında konumlanma nedeni ile doğal güzellikleri açısından son derece zengin bir yer olan Ahlat ilçesi Süphan ve Nemrut Dağları arasındaki plato üzerine kurulmuş Doğu Anadolu bölgesinde şirin bir ilçedir. Geçmiş dönemlerde bu ilçe Selçuklular ve Osmanlılar da dahil olmak üzere çok sayıda medeniyete ev sahipliği yaparak tarihte adeta doğu ve batı arasında bir köprü görevi üstlenmiştir. Bundan dolayı Ahlat birbirinde değerli ve etkileyici tarihi izler mevcuttur (Avcu, 2021n: 41).

İlçenin 2022 verilerine göre nüfusu 42.810'dur. İlçenin gezilebilecek en önemli yerleri; İskender Paşa Camii, Selçuklu Mezarlığı, Emir Bayındır Kümbeti, Çifte Kümbetler, Nazik Gölü, Kuş Cenneti, Ahlat Müzesi, Sütey Yaylası'dır(Akdere, 2021ş: 33).

Resim 3.16: Bitlis-Ahlat

Kaynak:(<https://www.bitlis.pol.tr/>, 2023)

Muğla'nın Köyceğiz ilçesi ise 2019 da Cittaslow unvanı almış olup yüksek dağlar ve tepeler arasındadır. Tarihi M.Ö 3400'lü yıllara kadar geri giden Köyceğiz, adını ilçede bulunan bir gölün adından almaktadır. İlin en sakin en huzurlu ilçelerinden biri olan Köyceğiz, İlçenin geçim kaynağı büyük bir ölçüde hayvancılık, tarım, ormancılık ve turizm kaynaklarıdır. Ülkemizin Rize ilinden sonra en çok yağış alan ilçesi olan Köyceğiz de bulunan su şişeleme fabrikaları, Narenciye fabrikaları ve alabalık tesisleri yerli halk için çok önemli bir iş kapısı ve büyük bir geçim kaynakları olmuştur (Avcu, 2021o: 40).

İlçenin 2022 verilerine göre nüfusu 39.242'dir. Köyceğiz ilçesinin önemli gezilecek yerleri; Sultaniye kaplıcaları, Palmiye Merkezi, Ağla Yaylası, Kaunos Aslan Heykeli, Topgözü Kanyonu, Sandras Dağı ve Toparlar Şelalesi'dir (Akdere, 2021t: 33).

Resim 3.17: Muğla-Köyceğiz

Kaynak: (<http://www.koycegiz.gov.tr/>, 2023)

Ankara'nın Güdül ilçesi ise 2020 yılında Cittaslow unvanı almış olup, İç Anadolu Bölgesi'nin ilk Sakin Şehridir. Ankara iline bağlı küçük bir ilçesi durumundaki Güdül il merkezine 90km. Mesafededir. Mimarisi ve yöresel değerli ile önemli bir Cittaslow kenti olan Güdül, Ankara iline bağlı Beypazarı, Çamlıdere, Ayaş, Kızılcahamam ilçeleri ile sınırı bulunan çok önemli bir merkez konumundadır. Yöresel mutfağı ile önemli olan Güdül ilçesi asırlar öncesine dayanan mağaraları, göleti ve müzesi çok önemli değerleri arasında yer almaktadır. Kirmir, Süvari ve İlhan çaylarının ilçenin içerisinden geçmesi dolayış ile tarım ve hayvancılık çok önemli bir yer tutmaktadır. Tiftik keçisi yetiştiriciliğı çok önemli bir ölçüde bu ilçede yapılmaktadır (Avcu, 2021ö: 41).

Güdül İlçesi doğası ve mimarisi ile önemli bir yerdir. Güdül ilçesi 2022nüfus sayımına göre 8.155 olup ilçenin gezilebilecek en önemli yerleri olarak Güdül Kent Müzesi, Sorgun Göleti, Kirmir Çayı, İnönü Mağarası, Güdül Evleri, Salihler Kaya Yazıtlarıdır (Akdere, 2021u: 34).

Resim 3.18: Ankara-Güdül

Kaynak: (<https://www.gudul.bel.tr/>, 2023)

İzmir'in Foça ilçesi 2021 yılında Cittaslow unvanı almıştır. Birçok arkeolojik kazıların yapıldığı yer olan Foça 2022 yılına göre nüfusu 34.946'dır. Foça'nın gezilebilecek çok yeri vardır bunların en önemlileri Kybele Açık hava Tapınağı, Antik Tiyatro, Sazlıca Plajı, Foça Dalış Merkezi, Taş evleri, Mersinaki Koyu, Şeytan Hamamı gibi yerlerdir. Foça tertemiz plajları da deniz keyfinin en önemli ölçüde çıkarıldığı yerlerden biridir.

Resim 3.19: İzmir-Foça

Kaynak: (<https://izmir.ktb.gov.tr/>, 2023)

Malatya'nın Arapgir ilçesi 2021 yılında Cittaslow unvanı almış olup, tarihi değerleri çok üst düzeyde olan bir şehrimizdir. İlçenin Nüfusu 2022 yılı verilerine göre 9.964 dır. Gezilebilecek en önemli yerleri; Cafer Paşa Camii, Gümrükçü Osman Paşa Camii, Şakir Paşa Camii, Tarihi Meydan Köprüsü, Asırlık Konaklar, Göz Kanyonu, Kozluk Çayı, Ömür Baba Türbesi, Tarihi köprüler, Kayaarası Kanyonu'dur.

Resim 3.20: Malatya-Arapgir

Kaynak:(<http://www.malatya.gov.tr/>, 2023)

Bursa'nın İznik ilçesi 2021 yılında Cittaslow unvanı almış olup, ülkemizin çok önemli tarihi ve turistik merkezlerinden biridir. Dört farklı İmparatorluğa başkentlik yapan İznik, ayrıca Anadolu da ki ilk Türk Başkentidir. İznik 2022 verilerine göre 44.236 nüfusa sahiptir. Gezilebilecek en önemli yerleri, Ayasofya Camii, Süleyman Paşa Medresesi, Çandarlı İbrahim Paşa Türbesi, Sarı Saltuk Türbesi, İznik Müzesi, İznik Kalesi, Nicaea, Murat Hamamı, Sansarak Kanyonu'dur.

Resim 3.21: Bursa-İznik

Kaynak: (<https://iznik.meb.gov.tr/>, 2023)

Antalya iline bağlı Finike ilçesi,Sakin Şehir unvanı alan 22. ilçe olmuştur. 14-15 Nisan tarihlerinde yapılan Cittaslowgenel kurulunda Finike ilçesinin Sakin Şehir olmasına karar verilmiştir. Polonya'nın Reszel şehrinde yapılmış olan Cittaslow modeli uygulamalarının genel kurulunda Finike ilçesinin Sakin Şehir olma yolundaki üç yıllık mücadelesine olumlu görüş bildirilmiştir. Antalya ilinin tamamında önemsenen bu durum ilin büyükşehir belediyesi tarafından da destek görmüştür. (BirGün, 2023,1)

Finike 2022 verilerine göre 49.720 nüfusa sahiptir.

Resim 3.22: Antalya-Finike

Kaynak:(<https://www.birgun.net/>, 2023)

Cittaslow Sakin Şehir unvanı alan yerler nüfusu 50 binden az olan şu ana kadar önemli bir turizm merkezi olmayan fakat içerisinde çok önemli keşfedilmemiş kendine özgü tarihi turistik ve kültürel değerleri olan bu değerleri ön plana çıkararak yerel kalınmayı hedefleyen yerlerdir. Nüfus yoğunluğu az olan bu yerlerde destinasyonlar açısından diğer bölgeler ile rekabet edebilmeyi yerel kalkınma ile bunu bir fırsat olarak görür. Bu yerlerin yerel değerleri ile marka değerleri kazanmada ve bunu pazarlamada bu yerler büyük bir önem kazanmaktadır. Yerel yönetimlerin bu çalışmaları yerel halkın kalkınmasına büyük bir katkı sağlayacağı için bölge halkının da bunu kabullenmesi ve inanması ile büyük bir önem taşımaktadır (Pashı, 2021a: 1008).

Küreselleşmenin etkisi ile hızlı hareket etme ve modern hayata alternatif olarak ortaya çıkan Cittaslow felsefesi bölgede yaşayan yerel halkın gelenek göreneklerine sahip çıkmanın yanı sıra günün teknolojisinden faydalanarak yöre halkı için kendine yeten yeni ekonomik kaynaklar oluşturmaktadırlar.

Buldukları bölgelere göre farklılık gösteren ülkemizin Sakin Şehirleri, hepsi farklı, sosyo- ekonomik gelişmişlik seviyelerine sahip ve bunları yöneten belediyelerin yönetimlerinde değişik siyasi partilere mensup olmaları da bu işin ne

kadar özgün olduğunu göstermektedir. Yerel halkın desteği bu hareketin sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır (Paslı, 2021b: 1008).

2009 yılında Sakin Şehir unvanı kazanmış olan Seferihisar Türkiye'nin ilk Cittaslow unvanı almış bir ilçedir. Birçok kaynaklarda 129 yazılsa da 2021 yılı sonunda 182 ve şu an 204 ülke Sakin Şehir unvanı almıştır. Ülkemizde Cittaslow kenti 2021 yılına kadar 18 olmasına rağmen 2021 yılında 3 ilçenin daha bu unvanı alması ile 21 İlçemiz Sakin Şehir unvanı almıştır. Son Cittaslow kenti ise 2023 yılında Antalya'nın Finike İlçesi olmuştur böylece 22 ilçemiz bu unvanı almıştır (Avcu, 2021p: 33).

Seferihisar ilçesi, 28 Kasım 2009 tarihinde Cittaslow unvanı olarak ilk Cittaslow kenti olmuştur. Kendisine özgü değerleri ve bunların yanında bozulmamış doğal güzellikleri içerisinde barındıran birçok ilçe Cittaslow unvanı alabilmek için şartlarını yerine getirme noktasında büyük bir çaba göstermektedirler. Bu çaba içerisinde olan kentlerin kendi özelliklerini ve yapılarını korumaları için Sakin Şehir anlayışını kentin kültürünü tarihi ve turistik değerlerini koruma merkezi olarak görmektedirler. Çevre ile dost yerel kalkınmayı amaçlayan bu hareket mimarisinden tarihi değerlerine, yemeğinden coğrafi güzelliklerine kadar daha çok önemli değerlerini gelecek yıllara bozulmadan saklama imkanı sağlamakla birlikte yerel halkın yerel kalkınma modelini benimsemesi ön plana gelmektedir. Kentin kalkınmasının tamı doğa zarar vermeden gerçekleşecek olması da bölge için çok önemli bir artı olarak ortaya çıkmaktadır (Kesgin, 2021a: 73-74).

Çok geniş bir coğrafyası olan Anadolu da bu hareket çok önemli değerleri koruma ve geleceğe bozulmadan taşıma açısından çok önemlidir. Önemli tarihi ve turistik değerleri yanı sıra farklı iklimler, farklı şekillere sahip olan ülkemizde tarihimizde çok büyük zenginliğe sahip olduğu görülmektedir. Tarihin her döneminde bu coğrafya birçok medeniyetlerin bu bölgede yerleşmesi ayrıca çok önemli savaşlar, göçlere şahitlik etmiştir. Bu kadar önemli değerleri içinde bulunduran ülkemizin Sakin Şehir modeli ve uygulamaları noktasında da çok önemli bir potansiyeli olduğunu görmek mümkündür. Ülkemiz sınırları içerisinde tarihi kalıntıların coğrafi güzelliklerin görülmediği yer yoktur (Kesgin, 2021b: 74).

Ülkenin her tarafında tarihsel dokümanlardan başkakültürel mirasların mutfak kültürünün ve mimarı yapının farklılıkları iklim farklılıkları ve daha birçok özellik ve güzellikleri görmek mümkündür (Kesgin, 2021c: 74).

Doğudan batıya, Kuzeyden Güneye ülkenin her bölgesinde yer yerinde hatta küçük bir ilçenin ayrı ayrı mahallelerinde bile farklı gelenek ve göreneklere görmek mümkündür. Bu da ülkemizin ne kadar zenginlikleri içerisinde barındırdığı ve Cittaslow harekâtına uygunluğunu göstermektedir. Şehirlerde yaşanılabilir bir hayat hareketli yaşamdan yavaş yaşama geçme noktasında yerelde olan bunca değerlerin en iyi şekilde kullanılarak yerel kalınma ile bölge halkının işsizlik sorununun tamamına yakınının giderileceği için Cittaslow hareketi içerisinde yer alacak çok kentimiz olduğu bilinmektedir. Bunun için yerel yöneticilerin çalışmalarını bu doğrultuda yapmaları ve bunu yerel halka en iyi şekilde anlatmaları gerekmektedir (Kesgin, 2021d: 74).

Sakin Şehir anlayışı, şehirlerde huzurun, barışın, adresi olduğu gibi Cittaslow unvanı almış bu şehirlere ulaşımı da kolaylaştırıp yerel kalkınmanın bile bu doğrultuda olabileceği anlayışının temel noktasıdır (Kesgin, 2021e: 74).

Şehri yaşanılabilir kılınması için yollar, kaldırımları, parkları, kamusal mekânları ve yeşil alanları en güzel şekilde getirilerek halkın rahat hareket etmesi sağlanmış olur. Tüm bunları yanı sıra yerel esnaflar, çiftçiler, üreticiler, hatta sanatçılar bile desteklenerek çok önemli bir düzeye getirilebilmenin tek kapısıdır. Küreselleşmenin getirdiği sıradanlaştırmaya karşı, bütün değerlere sahip çıkarak yerel halkın kalkınması ön planda tutulmaktadır. Ülkemizde Sakin Şehir sayısının artması sahip olduğumuz bu kadar önemli özel değerlerin en üst düzeyde korunarak geleceğe bozulmadan ve bunların yanı sıra içindeki yerel o bölgeye özgü ürünlerin en güzel bir şekilde değerlendirilmeleri sağlanmakta. Buda yerel kalkınmayı beraberinde getirdiği gibi, çok önemli değerlerin bozulmadan geleceğe taşınarak sürdürülebilirliği sağlanması anlamına gelecek ve büyük bir fayda sağlayacaktır.

4. LİTERATÜR

Acar (2016) tarafından yapılan “Turistlerin Sakin Şehirleri Tercih Nedenleri, Memnuniyet Düzeyleri ve Tekrar Ziyaret Etme Niyetleri: Türkiye’deki Sakin Şehirlerin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmada ülkemizde bulunan Sakin Şehir Birliği’nde bulunan Cittaslow unvanlı kentlerle ilgili olarak detaylı bilgiler sunularak, elde edilen sonuçların kolaylıkla analiz edilebilmesi ve bu verilerin anlamlı bir çerçevede yorumlanabilmesi için ülkemizde bulunan sakin şehir kriterlerini kabul etmiş olan kentlerin gelişmişlik seviyelerine alınmıştır. Bu kentler 2014 yılında gerçekleşen ziyaretçi sayıları dikkate alınmak suretiyle üç gruba ayrılmışlardır. Sakin Şehirleri ziyaret eden yurt içi ve yurt dışı turistlerin sosyo-demografik yapılarında ki farklılıkların, çevresel duyarlılıkları ile küreselleşme muhalifi olan dünya görüşlerine sahip olmalarının Sakin şehir olmaları konusunda tercih sebeplerine yansıyor yansımadağı bu araştırmalar çerçevesinde ele alınmıştır.

Ak (2017) tarafından yapılan “Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı çalışmada Türkiye’deki Cittaslow unvanı almış kentler açısından bu uygulamaların kriterlerini inceleme ve bu hareketin Türkiye’deki başarısı ile uygulanabilir olup olmadıkları üzerine genel değerlendirmeler yapılmıştır.

Ak (2018) tarafından yapılan “Kentsel Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesinde Yavaş Kent (Cittaslow) Uygulamalarının Etkisi Üzerine Bir Analiz: Aydın/Yenipazar Örneği” başlıklı çalışmada Sakin şehir ve kentsel yaşam kalitesi ifadeleri birbirleriyle ilişkili bir şekilde ele alınmıştır. Bu çalışmada “Sakin Şehir” ve “Kentsel yaşam kalitesi” konusunda literatür taraması, anket ve yapılan görüşmeler neticesinden meydana gelen saha araştırmaları ile bu konu hakkında elde edilen uygulamalı veriler değerlendirilmiştir

Akbaş ve Tüfekçi (2021) tarafından yapılan “Cittaslow Unvanı Kent Turizmine Yeni Bir Soluk Getirir mi? Yalvaç Örneği” başlıklı çalışmada Cittaslow (Sakin Şehir) Hareketinin ortaya çıkışı, temel özellikleri ve sahip olduğu önem üzerinde durulmuştur. Dünya’da ve Türkiye’de Sakin şehir hareketi ile ilgili yapılan

örnek araştırma ve çalışmalar ele alınmış, Yalvaç ilçesi ekseninde çeşitli öneriler ortaya konulmuştur.

Akca (2021) tarafından yapılan “Sakin Şehir Hizmetlerinin Sürdürülebilir Turizm Çerçevesinde Yerel Kalkınmaya Etkisinin İncelenmesi: Yalvaç Örneği” başlıklı çalışmada,yerel bir kalkınma modeli olması açısından Sakin Şehir hareketinin ve kriterlerinin kalkınmaya sağladığı faydaları tespit etmek amacı ile çalışma ekiplerine çeşitli nicel ve nitel yöntemler kullanılarak bilimsel inceleme verileri ortaya konulmuştur.

Akdere (2021) tarafından yapılan “Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Avanos’un Sakin Şehir Olma(Ma) Süreci” çalışmasında Nevşehir ili sınırları dahilinde bulunan Kapadokya Bölgesi’nin önde gelen turistik merkezlerinden birisi olan Avanos’un Sakin Şehir Hareketi’ne üye olup olmama noktasında potansiyelinin ne olduğu ile ilgili bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Sakin Şehir Birliği ve Citatslow Genel Kurulunun belirlediği 72 kriterin tamamı ele alınmış ve bu kriterlerle bağlantılı olarak saha çalışmaları yapılarak bu çalışmalar neticesinde genel bir durum değerlendirmesi ile noktalanmıştır. Avanos’un Cittaslow “Sakin Şehir” kriterleri açısından değerlendirilerek tespit edilen on beş kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiş, bu görüşmelerde kişilere9 soru sorulmuştur. Yapılan bu mülakat şeklinde ki çalışmalarda Avanos’un Sakin Şehir birliğine üye olması halinde, ortaya çıkabileceği üzerine durum değerlendirmeleri yapılmıştır. Katılımcıların konu ile ilgili görüşleri ile Sakin Şehir Birliği’ne üye olan kentlerde yapılan çeşitli mülakat ve anket çalışmaları karşılaştırılarak elde edilen varılan sonuçların aynı paralellikte bulunduğu gözlemlenmiştir.

Akoğlan Kozak, Evren ve Çakır (2013) tarafından gerçekleştirilen “Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması” çalışması sonucunda sosyal yapı, üretim biçimleri, teknolojik gelişmeler ve turizm pazarının niteliğinin turizm paradigmasının değişimi noktasında etkili olan 3 farklı örnek modelin ortaya çıktığı vurgulanmıştır. Bu örnek modeller, modern öncesi turizm paradigmaları, modern turizm paradigmaları ve post-modern turizm paradigmaları şeklinde sıralanmıştır. Çalışmada bu paradigmlar hem kronolojik hem sistematik olarak ele alınmıştır.

Alper (2019) tarafından yapılan “Ekonomik Büyümenin Belirleyicileri: Yapısal Kırılmalar Altında Türkiye Örneği” çalışmasında 1974-2017 yılları arasında yaşanan finansal gelişmelerin, yaşanan yüksek enflasyonun, ticari ve finansal açıklıkların ülkemizin ekonomik büyümesi üzerindeki etkileri geniş bir şekilde incelenmiştir. Fourier-Shin eş bütünleşme testinde kullandığı çalışmalarda, bütün serilerin eş bütünleşik olduğu görülmüştür. Uzun vadede ki katsayılara yönelik kullanılan uyarlanmış küçük kareler (Fully Modified Ordinary Least Squares-FMOLS) ile dinamik en küçük kareleri (Dynamic Ordinary Least Squares-DOLS) yöntemleri sonuçlarına göre, finansal gelişmelerin, finansal ve ticari açıklığın ekonomik anlamda ki büyüme üzerinde olan etkilerinin pozitif, enflasyonun etkilerinin de ise negatif yönlü olduğu ortaya konulmuştur.

Aslan (2019) tarafından yapılan “Modern Kent Anlayışına Alternatif Olarak Sakin Şehir: Halfeti” çalışmasında Cittaslow Hareketi’ni ortaya çıkaran sosyal, kültürel ve ekonomik dinamiklerin toplum bilimi alanındaki çalışmaları içerisinde ele alınarak, tüketim kültürünün baskın olduğu modern şehir yaşamları betimlenmiştir. Bu çalışmanın devamında sürdürülebilir yaşam tarzı ile modern bir şehir yaşamına alternatif olan yaşam biçimini kabul eden “Yavaş Hareketler” kapsamında Sakin Şehir belediyeler birliği ağının oluşturulması incelenmiştir. En son olarak Şanlıurfa’nın Halfeti ilçesinde, bir takım nitel araştırma yöntemleri ile tekniklerinin kullanıldığı çeşitli saha araştırmaları yapılmıştır. Bu saha çalışmalarında nitel araştırmalarda kullanılan detaylı görüşmeler neticesinde, gözlem teknikleriyle ortaya çıkan veriler doğrultusunda Sakin Şehir hareketinin 2013 yılından beri Halfeti ilçesinde nasıl ve ne şekillerde bir değişim ve dönüşümlerin yaşandığı, Cittaslow hareketinin halka sağladığı imkanlar, bu hareketin ilçede ortaya çıkardığı başarıları ve olumsuz yönlerinin neler olduğu soruları sorularak cevaplar aranmıştır.

Avcu (2021) tarafından yapılan “Sakin Şehir Ağına Dahil Olmanın Destinasyon Üzerindeki Olumlu ve Olumsuz Etkileri: Akyaka ve Seferihisar Örneği” başlıklı çalışmasınının 1. bölümünde yavaşlık ve sakinlik felsefesi ile sakin şehir hareketi hakkında detaylı genel bilgiler verilmiştir. 2. bölümde, destinasyon yönetimi kavramıyla ilgili literatür taramasına yer verilmiş ve bu konularla ilgili detaylı bilgiler aktarılmıştır. 3. bölümde ise, yapılan araştırmada elde edilen bulguların

yorumlanması yapılmış, ardından sonuç kısmına yer verilmiştir. Bu tez çalışmasında, sakin şehir olmanın çeşitli destinasyonlar üzerindeki etkileri değerlendirilirken karma yöntemden yararlanılmıştır.

Aydoğan (2015) tarafından yapılan “Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı” çalışmasında Dünya’da ve Ülkemizde ki Cittaslow unvanı almış şehirler; sakin şehir kriterlerini gerçekleştirme adına atılan adımlar ve var olan potansiyelleri, planlanan projeleri ile birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir.

Demirer (2010) tarafından yapılan “Yöresel Ürün Ve Coğrafi İşaretler; Fransa Ve Türkiye Üzerine Bir İnceleme” çalışmasında 1. Bölümde Cİ olgusunun hangi gerekçelerle iktisadi analiz nesnesi olduğu tartışılmıştır. 2. Bölümde, Cİ sistemi ile yöreye özgü ürünler piyasası, hukuki düzenlemeler çerçevesinde ele alınmıştır. 3. Bölüm ve son bölümde ise, Fransa’da “Rokfor peyniri” ve ülkemizde ise “Ezine peyniri” üretilen saha çalışması çerçevesinde elde edilen bulgular ile birlikte, Cİ sisteminin gerçekleşme biçiminin nasıl olduğu ele alınmıştır.

Donat (2016) tarafından yapılan “Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisi: Türkiye’deki Sakin Kentler Üzerine Bir İnceleme” çalışmasında ülkemiz bulunan Sakin Şehirlerde bulunan kamusal mekânlardaki etkili faktörler ve bu mekânların durumları açıklanmıştır. Çalışmaların devamında saha araştırmalarına yer verilmiştir. Bu bağlamda 2015 yılından önce Ülkemizde Sakin Şehir (Cittaslow) unvanı almış şehirler ziyaret edilerek bu şehirlerin kamusal mekânları “Gözlem metoduyla” ele alınmıştır.

Ekincek (2014) tarafından yapılan “Sakin Şehir (Cittaslow) Yöneticilerinin Sakin Şehir Hareketine ve Sürdürülebilirliğine Yönelik Değerlendirmeleri” çalışması kapsamında alan-yazın taraması ile soru formülleri oluşturulup uzman görüşleri alınmıştır. Burada ki uzman görüşleri alınanlar Sakin Şehir yöneticileri oluşturmaktadır. Bu soru formu 167 yöneticiye ulaştırılmış, bu yöneticilerden 70 kişi tarafından geri dönüşleri sağlanmıştır. Elde edilen verilerin analizlerinde ise tanımlayıcı istatistiklerden başka olarak Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen neticeler sonucunda Yavaş Kent yöneticilerinin profilleri tespit edilerek, sakin şehirlerin amaç ve hedefleri önemlilik

derecelerine göre değerlendirilmiştir. Ayrıca Sakin Şehir kriterleri zorluk derecelerine göre Cittaslow yöneticileri tarafından sınıflandırılmış, bu harekete katılım süreçleri, sakin şehirlerin sürdürülebilirliğe ile destinasyonuna olan katkıları değerlendirilmiştir.

Erkış (2021) tarafından yapılan “Yerel Kalkınmada Spor Organizasyonları Elmalı Yağlı Pehlivan Güreşleri Örneği” çalışmasında katılımcı görüşlerinin değerlendirilmelerinde “nitel araştırma” yöntemleri kullanılarak, bu araştırmalarla ilgili olan “fenomonoloji deseninden” yararlanılmıştır. Veri toplamalarında “mülakat tekniği” kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında ise “yarı yapılandırılmış görüşme” teknikleri uygulanmıştır.

Güleç (2021) tarafından yapılan “Slow City Statüsüne Alınmanın Türkiye’deki Üye Şehirlere Etkisi” çalışmanın ilk aşamasında literatür taraması yapıldıktan sonra konu ile ilgili gerekli bütün bilgiler toparlanmıştır. Bu çalışmaların sayısal yönünü meydana getirmiş olan istatistiksel bilgiler kurumlardan sağlanmıştır. Çeşitli örneklemeler yapılarak bazı Sakin şehirler gezilmiş burada ki yerel halka hem de bu kenti ziyaret eden turistlere çeşitli anket çalışmaları uygulanmıştır. Bu uygulamalar sonucunda alanda yapılan anketler neticesi elde edilen bulgular ve veriler SPSS 25.0 paket programına yüklenmek suretiyle gerekli tahliller yapılmıştır. Anket çalışması ve saha çalışmaları yapılan gözlem ve mülakatlar ile içerik desteklenmesi sağlanmıştır. Dokümanlar, sahada yapılan gezi, gözlem ve anket çalışmalarından elde edilen veriler okuyucuya istatistikleri, grafik ve tablo olarak sunulmuştur. Ayrıca çeşitli harita ve fotoğraflarla da desteklenmiştir. Yapılan bu araştırmalar sonucunda, Sakin Şehir üyelik kriterlerinin sadece üye olan şehirlere değil diğer üye olmaya şehirlerinde yol gösterici olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bir başarısızlık varsa bu başarısızlığın nedenleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bazı Cittaslow üyesi şehirlerin yöneticileri Sakin Şehir felsefesine olan olumsuz bakışı zamanla Sakin şehir felsefesinden kopuşu, organizasyon tüzüğünde yer alan denetimlerin yapılamaması çalışma disiplininin kaybedilmesi olarak tespit edilmiştir. Çalışmamızda bu sorunlara da çözüm önerileri oluşturulmuştur.

Güral (2016) tarafından yapılan “Sakin Şehirlerde Sosyal Değişime İlişkin Algının Demografik Özellikler Çerçevesinde İncelenmesi: Seferihisar Örneği”

çalışmasında Sakin şehirlerde yaşanan sosyal değişimler, bu yörenin sosyal yapısında, yeme-içme,giyim, konuşma gibi alışkanlıklarında, ailevi değerlerinde meydana gelen değişimler ele alınmıştır. Bu boyutların farklı demografik özellikleri hangi çerçevede ve seviyede olduğu incelenmiştir. Hipotezlerin test edilmesinde ve bu farklılıkların tespitinde tek yönlü MANOVA kullanılmıştır.

Kantaroğlu ve Demirbaş (2018) tarafından yapılan “Türkiye’de Coğrafi İşaretli Gıda Ürünleri Üretim Potansiyelinin Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında Türkiye de coğrafi işaret alınarak koruma altına alınan, yöresel gıdalar ve yöresel ürünlerin zenginlikleri beraber değerlendirilerek, ülke ekonomisine katkısı anlamında bir üretim potansiyelinin olduğu ortaya çıkmıştır. Potansiyele sahip ürünlerin coğrafi işaret almaları istihdam konusunda katma değer sağlaması ile üretimin sürdürülebilirliğine de katkılar sağlamaktadır. Ülkemizin geleneksel ürün sayısı ve çeşitliliği açısından oldukça zengin bir potansiyelivardır. Ülkemizde 2.500 den fazla coğrafi işaret tescili alabilecek ürün olmasına rağmen bunların sadece 200 civarında coğrafi işaret alan ürünler mevcuttur.

Karaca (2021) tarafından yapılan “Küçük Kentlerde Toplumsal Kalkınmayı Sağlama Çabasının Bir Örneği Olarak Cittaslow (Yavaş-Sakin Şehir) Hareketi; Yenipazar Örneği” çalışmasının “Nitel araştırma” yöntemlerinden birisi olan “derinlemesine görüşme tekniği” kullanılarak elde edilmiştir. Bu çalışmanın en önemli örneklerinden birisi Aydın iline bağlı Yenipazar ilçesinde yaşamakta olan 18-80 yaş arası kişilerden oluşmaktadır.

Kesgin (2021) tarafından yapılan “Hızlı Ve Yoğun Şehirleşmeye Karşı Alternatif Bir Şehirleşme Yaklaşımı: Sakin Şehir” çalışmasında ülkemiz açısından Cittaslow “Sakin şehir” anlamı ve önemi ortaya konularak, küreselleşmeye ve bu küreselleşmenin sağladığı hızlı yaşama karşı “Yavaş şehir” alternatifi tartışılmıştır.

Oranlı (2022) tarafından yapılan “Sakin Şehirlerin Sürdürülebilir Destinasyon Pazarlaması Üzerinde Etkileri: Perşembe İlçesi Örneği” çalışmasında şehirlerin yaşam kalitelerini artırmak amacıyla gerçekleştirilen sakin şehir hareketinin şehre olan katkıları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Kentte mevcut olan özelliklerin tanıtılması konusunda değişik öneriler getirilmiştir.

Ören (2020) tarafından yapılan “Sakin Şehir Olmanın Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkilerinin Kent Sakinlerinin Algıları Bağlamında İncelenmesi: Akyaka Örneği” çalışmasının Birinci bölümünde kentsel yaşam kalitesi hakkında bilgiler sunulmaktadır. İkinci bölümde, Cittaslow hareketinin ortaya çıkışı ve gelişiminden üyelik için gerekli kriterlere kadar ve başvurunun nasıl yapılacağından söz edilmiştir. Bununla ilgili olarak hem dünyadan hem ülkemizden örnekler verilmiştir. Üçüncü bölümde ise, Cittaslow hareketinde kentsel yaşamın kalitesi hakkında etkilerinden söz edilmiştir. Kalitenin ölçümü konusunda yapılan diğer çalışmalara da bu başlıklar altında yer verilmiştir. Dördüncü ve son bölümde ise öncelikle alan araştırmalarının yapıldığı çalışmalara değinilmiş, Sakin şehir olan Akyaka kenti hakkında bilgi verildikten sonra, Şubat 2020 tarihinde 18 yaş üzeri 117 kişi ile yapılan alan araştırması sonuçlarına ve yapılan yorumlara yer verilmiştir.

Özbaş (2019) tarafından yapılan “Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirliğin Sağlanabilmesinde Sakin Şehir Yaklaşımının Rolü: Gökçeada Örneği” çalışmasında Sakin Şehir olan Gökçeada’da üretilen yerel ürünler, şehrin kendisine has dokusu ve bunun yanında sahip olduğu karma kültür yapısı ele alınmıştır. Bu özelliklerinden dolayı 2011 yılında Cittaslow hareketine giriş üyeliği gerçekleştirilen Gökçeada, Cittaslow unvanı alarak dünyada ilk ve tek “sakin şehir adası” olma özelliğini kazanması öne çıkarılmıştır.

Öztürk, İpek ve Kayacan (2023) tarafından yapılan “Cittaslow (Sakin Şehir) Yaklaşımının Sürdürülebilir Yerel Kalkınmaya Etkisi: Şavşat Örneği” çalışmasında iki bileşenli bir model ortaya konulmuştur. Çalışmanın ilk bileşeninde mahalli halk anketleri kullanılmış, ikinci aşamada ise Cittaslow üyelik kriterleri eksenli bir puanlandırma sistemi geliştirilmiştir. Bu anket neticelerine göre Sakin şehir hareketi içinde bulunan Artvin’in Şavşat ilçesinde sürdürülebilir yerel kalkınmanın, ekonomik, sosyal ve çevresel açılardan çok olumlu yönden etkilediği görülmüş olsa da bu etkinin çeşitli nedenlerden dolayı şu an orta düzeyde olduğu görülmektedir. 2015-2019 yılları arasında Şavşat ilçesi puanlandırma sistemi sonuçlarına göre Cittaslow üyelik kriterlerinin karşılanma düzeyi olarak sadece %19’luk bir artış söz konusu olurken, sürdürülebilirlik açısından en fazla yüksek sosyal boyutta meydana gelmiştir.

Özür (2016) tarafından yapılan “Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi Ve Yerleşme Coğrafyası” çalışmasında öncelikle bu hareketi anlamaya yönelik betimsel bir yaklaşım yöntemi izlenmiştir. Sakinlik ve yavaşlık kavramının ortaya çıkışı var olan uygulamaları ile tartışılmıştır. Yerleşmenin coğrafyası açısından nasıl bir bakış açısı ortaya koyduğu örneklerle gösterilmiştir.

Paslı (2021) tarafından yapılan “Sakin Şehir Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi” çalışmasında Türkiye’de 2010-2020 yılları arasında bu konu ile ilgili yayımlanan tezlerin tamamına yakını incelenmiştir. Veriler, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanında bulunan “tarama terimi kısmında” Cittaslow (Sakin Şehir), “sakin kent”, “yavaş şehir”, “sakin kent”, “yavaş kent” gibi anahtar kelimeleri ile 10.11.2020-11.11.2020 tarihleri arasında tarama yapılmış ve toplamda 99 Lisans üstü tezin yer aldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen 99 Lisansüstü tezdən 5’ine nedenini bilmediğimiz çeşitli kısıtlamalardan dolayı ulaşamamıştır. Geri kalan ulaşılan 94 Lisansüstü tez incelenmiştir. Yapılan araştırmalar kapsamında, tezin türü, enstitü, danışman unvanı, anabilim dalı, araştırmanın yapıldığı üniversiteler, yayımlandığı yıl gibi parametreler en ince ayrıntılarına göre değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde yüzde ve sıklık dağılımları incelenmiştir. Bu çalışmalarda bibliyometrik analizlerden yararlanılmıştır. Sakin şehir kriterleri ve bu şehirlerle ilgili yapılan çalışmalarda 2019 yılında çok önemli ölçüde bir artış gösterdiği gibi birçok farklı bilim dalları tarafından da incelendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sırım (2012) tarafından yapılan “Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak “Sakin Şehir” Hareketi ve Türkiye’nin Potansiyeli” başlıklı çalışmada Sakin Şehir kriterlerini taşıyan ve bu harekete katılabilecek olan şehirlere yönelik öneriler sunulmuştur.

Yalçın (2019) tarafından yapılan “Küresel Kentte Alternatif Olarak Sakin Şehir: Türkiye Sakin Şehirleri Üzerinden Değerlendirme” çalışmasında küresel kentler, tek tip kentleri ortaya çıkararak hegemonik bir aktarım aracı haline geldiği tespiti yapılmıştır. Yerele ait bir takım maddi ve manevi değerleri yozlaştırdığı gerekçesi ile eleştirilmiştir. Böylece küresel şehirlere bir alternatif olarak, yeni

şehiryşam formlarının oluşturulması gerektiği ortaya konulmuş, bu açıdan Sakin Şehirlerin önemlibir alternatif olabileceği üzerinde durulmuştur.

5. SAKİN ŞEHİR MODELİNİN ÜLKE EKONOMİSİNE MUHTEMEL KATKILARI

Yaşamın devamı ile birlikte kalkınma toplumda yerini almış, bununla birlikte büyümenin gelişmenin hangi şekillerde olacağı düşünülerek çeşitli modeller ortaya atılarak bir kısmı uygulamaya konulmuştur. Bu uygulamalar konulurken yaşanan coğrafi durum, yaşanan yerler, insanın kendi özellikleri, ekonomik değerleri, doğal çevre ve birçok değerler her zaman ön planda olmuştur. Bunların hepsi yerel kalkınmanın temellerini oluştururken genel kalkınmanın da ana damarlarını oluşturmaktadır (Erkiş, 2021b: 1).

Ülke kalkınması tarihin her döneminde insanların mücadele kaynağı olduğu gibi, bu kalkınmaları ve ülke ekonomisini en iyi duruma getirmek için çok değişik uygulamalar ve ekonomik politikalar ortaya atılmıştır. Dünya var oluşundan sonra teknolojinin ilerlemeye başladığı zamanlardan itibaren ülke kalkınmaları 2.Dünya savaşı sonrası ortaya atılmış veya daha çok konuşulan bir durum olduğu görülse de yaşamın var oluşundan beri bu terim insanların her zaman gündeminde yer almıştır (Erkiş, 2021c: 1).

Kalkınmanın ülkesel çapta gerçekleştirilmesi planlanıyorsa, bu konuda çeşitli yöntemlerin denenmesi gerektirecektir. Nüfus ve ihtiyaçlar arttıkça, dünya devletleri ilerlemelerini sürdürdükçe, istenilen seviyeye gelebilmek, gelir seviyelerini artırabilmek için kültürel, sosyal ve ekonomik anlamda gelişmişlik düzeyini yükseltme mecburiyetleri vardır (Erkiş, 2021a: 1).

Toplumların ve ülkelerin kalkınması, diğer gelişmiş ülkeler seviyesine çıkması kalkınma ile ve uygulanacak doğru kalkınma modelleri ile olacaktır. Bu modellerden biride Sakin Şehir uygulamasıdır.

Sakin Şehirlerin ülke ekonomisine katkı açısından önemli bir role sahiptir. Sakin Şehir olan kentlere bakıldığında yerel kalkınmanın devamında ülke ekonomisine çok yönlü katkıları da beraberinde getirdiği görülecektir. Yerel kalkınmanın ne şekilde olacağı, var olan bazı kayıpların ne şekilde kapanacağı belli olmadığı sürece bölgedeki ekonomik istikrarı sağlamak da o kadar zor olacaktır.

Sakin Şehir hareketini hayata geçirirken ülkedeki enflasyona neden olan unsurların çok iyi bir şekilde belirlenmesi gerekmektedir.

Yerel kalkınmanın sosyo-ekonomik etkileriyle, eğitimden sağlığa kadar bütün kamu kurumları ve kuruluşları üzerindeki etkileri, kültürel olarak nelerin değişebileceği düşünülerek hesapları iyi yapılmalı, artı ve eksileri hesaplanmalıdır. Doğru ve yerinde tespitlerle hareket edildiği takdirde ülke ekonomisi önemli ölçüde artışa geçecektir. 70-80 milyon nüfuslu bir ülkede sadece bir-iki kentin Sakin Şehir olmasının ülke ekonomisine katkısı kendisini fazlaca hissettirmeyebilir. Ancak çok sayıdaki yerleşim yerinin Sakin Şehir olması durumunda elbette ülke ekonomisine katkısı daha da belirgin olacaktır.

Örneğin bazı kentlerde bulunan, o yöreye özgü bir ürünün teknolojinin de kullanılması yoluyla üretime geçilmesi halinde, ülke ekonomisine pozitif anlamda bir katkı sağlayacaktır.

Doğru tespit yapılmaması paranın akışını kayganlaştıracağı gibi, pek çok sermaye sahibi müteşebbisin iflasına neden olabilecektir. Bu zorlu süreci yönetebilmenin en etkili yolu yereldeki kendi kendine yetebilen üretimi düzenli ve sürdürülebilir hale getirmektir.

Bütün dünya genelinde, geçmişten günümüze şehir yaşamını sürdürebilmek ve yaşam standartlarını en üst seviyeye çıkarmak için birbirinden farklı modeller hayata geçirilmiştir. Bu kalkınma modelleri içerisinde Sakin Şehir uygulamasının çok önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Sakin Şehir uygulamaları ile başlayan düzenli, planlı, programlı, teknoloji kullanılarak yapılan yerel kalkınma, direk olarak ülke ekonomisini olumlu bir şekilde etkileyecektir.

Yerelde üretilen ürünler ve yerel dinamiklerin harekete geçirilmesi ile unutulmaya yüz tutmuş el emeklerinin tekrar üretilmeye başlanması ve yerel halkın kendisine yeten Sakin Şehir kriterleri doğrultusunda yapılacak ekonomik politikalar ile yerelde sağlanacak olan istikrar elbette ülke ekonomisine de olumlu yansıtacaktır. Üretim yerelde olduğu için nakliyat ve daha birçok giderler ortadan kalkacaktır. Yerelde yaşayan halk dışarıdan temin edilen ürünlerin tüketiminden uzaklaşıp

yerinde üretime başladığında, büyük şehirlerdeki nüfus yığılmasının da önüne geçilecek ve istihdam sağlanacak, bu da ülke ekonomisinde kalkınma ibresini yukarıya doğru yükseltecektir.

Bir ülkede veya şehirde ya da bölgesel anlamda bir kalkınma planlanıyorsa bölgenin yaşam şeklinden coğrafi ve ekonomik durumuna sosyal ve kültürel farklılıklarına göre farklılıklar oluşturmaktadır. Kalkınma sürecinde her zaman o bölgenin, ülkenin, ilin veya ilçenin halkın huzuru ve refahı yanı sıra ekonomik anlamda gelişmeside ön planda tutulmaktadır.

Ülke kalkınması için çeşitli ekonomik politikalar üretilirken bölgesel kalkınmanın önemine dikkat çekilmek suretiyle her zaman yerel kurum ve kuruluşlara büyük bir sorumluluk yüklenmiştir. Ülke kalkınmasında yerel kaynakları kullanmak ve kalkınmanın ilk adımlarını yerelden atmak şeklindeki ekonomik politikalar her zaman önemli bir arayış alanı olmuştur. Elbette bu çabalardan bazıları başarısız olunsa da, bu başarısızlığın temel sebeplerinin Sakin Şehir kriterleri tespit edilirken dikkate alındığını görmekteyiz. Bu sebeptir ki, Sakin Şehir kriterlerinin eksiksiz olarak uygulanması halinde ortaya çıkacak bölgesel kalkınma, ülke kalkınmasını doğrudan etkileyecektir. Günümüzde ülkemizdeki yerel girişimcilerin desteklenmesi süreç olarak aslında Sakin Şehir kriterlerindeki kalkınma modeli ile örtüşmektedir.

Sakin Şehir uygulamaları ve ekonomik politikalarla o bölgede yaşayan nüfusun ülkenin artan gayri safi yurt içi hasılası sonucunda yereldeki yaşayanların da kişi başına düşen milli gelir miktarı artacak, bu artışla ülke kalkınması için olumlu sonuçlar verecektir.

Yerelde yaşanan üretim artışının nüfus hareketliliğinin ve göçün önüne geçecek, yerelde yeni yeni istihdam alanları açılacak ve bölge halkından çeşitli vergi dilimleri ile toplanan gelir sayesinde yerel yönetimler de kalkınacak, böylece merkezi yönetim ve bütçeden maddi destek talepleri azalacaktır. Özel kişilerin ve birçok girişimcilerin bölgede açtıkları iş kolları yereli kalkındırdığı gibi bu gelişme ülke ekonomisini de doğrudan etkileyecektir.

Bir ülkenin ekonomik yönden büyümesi yereldeki yerel kaynakların en etkin ve verimli bir şekilde değerlendirilmesi ile mümkün olabilir. Butemel kural aynı zamanda Sakin Şehir kriterleri içerisinde yer almaktadır. Bu önemli noktadan hareketle Sakin Şehir uygulamalarının ülke kalkınmasına katkı sağlayacak çok önemli bir uygulama olarak gündemde tutulması ve Sakin Şehirlerin sayısının artırılması gerekir. Aynı şekilde Sakin Şehir uygulamaları arasında yer alan doğal kaynakların kullanılması ve bunların teknolojik gelişmeler ile desteklenmesi ülke kalkınmasına yönelik önemli katkıları olacaktır.

Ülke kalkınmasını sadece ekonomik anlamda görmemek gerekir. Yerel kalkınmada kâr amacı güden yeni iş merkezlerinin açılması, pay sahiplerinin de sayısını artıracaktır. Bütün bu sonuçlar ülke ekonomisinin kalkınması açısından beklentileri büyük ölçüde karşılayacaktır.

Sürdürülebilir enerji kaynakları da ülke kalkınmasında çok önemli yer tutmaktadır. Sürdürülebilir enerji kaynaklarını doğal dengeyi bozmadan, en iyi şekilde kullanmak büyük bir gelir artışına neden olacaktır.

Yerelde başlayacak olan tarımsal faaliyetler, hayvancılık ve bunlarla birlikte gelişen pek çok sektör bu kalkınmada önemli yer alacaktır. Günümüz dünyasında her geçen gün değişen dünya dengeleri bu gerçeği ortaya koymaktadır.

Kalkınma eğitimden sağlığa, kültürel yapıdan sosyal durum ve yaşam biçimlerine kadar uyumlu bir politikalar zincirinin hayata geçirilmesiyle gerçekleştirilebilir. Aksi takdirde takip eden süreç içinde çeşitli sorunları beraberinde getirecektir (Omak, 2021b: 1)

Özellikle II. Dünya savaşı sonrası oldukça fazla konuşulan kalkınma o bölgedeki iş imkânlarını, sanayinin ve istihdamın gelişim düzeyini, bunlarla birlikte yatırımların ve üretimin artmasını ifade eder. İstihdamın ve refah düzeyinin artması ile kültürel varlıkların ve çevre bilincinin artmış olduğu bir toplum ortaya çıkaracaktır (Omak, 2021c: 1).

Yerel kalkınma bir bölgeye özgü bir ekonomik gösterge olurken, aynı zamanda yereldeki toplulukların eğitim, sağlık veya daha değişik birimlerde yaşam kalitesinin artırılması yönündeki yapılan çalışma ve yöntemlerin geliştirilmesiyle

kendini gösterir. Yerel kalkınmada toplumun neyi istediği de önemli olmuştur. Yerel kalkınmada en önemli şeylerden birisi kalkınma stratejilerinin belirlenmesidir.

1980’li yıllardan sonra ulus devlet anlayışındaki çöküntü liberal ekonomik anlayışına bağlanmış, küreselleşme olarak kabul edilen bu süreçte devletin etkisi azalarak beraberinde yeni faaliyet ve çalışmaları getirmiştir. Küreselleşme dünya genelinde birçok devlet ve toplulukları sıkıntıya sokarken, bu devletlerin yeni modeller arayışına girmesi gerektiği anlayışının oluşması sonucu diğer devletler seviyesine çıkmak için farklı modeller denenmeye başlanmıştır (Pazarcı, 2022a: 17).

Gelişmiş veya gelişme eğiliminde olan ülkelerin kalkınmalarını sağlamak için önemli anlaşmalar yapılmış, uygulamaya konularak bu devletlerinde yaşam standartlarını üst seviyelere çıkarmaları hedeflenmiştir.

Sakin Şehir hareketi ile özellikle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler için çok önemli bir model ortaya konulmakta ve bu yönde gerçekleştirilen uygulamalar ile çok önemli neticeler ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu gelişmeler yerel kaynakları her zaman en üst seviyede tutmanın, bunları kullanmanın ve kalkınma modellerinde her zaman yerel kaynaklara yer vermenin büyük bir zorunluluk olduğu görülmüştür.

Gerçek anlamda bir kalkınmanın sağlanabilmesi için siyasal, kültürel ve iktisadî anlamda gelişmenin tamamlanmış olması gerekmektedir. Bunların tamamı gerçekleşmemiş ise yerel kalkınmadan söz etmemiz söz konusu değildir (Pazarcı, 2022b: 19)

Bir şehir, bir il veya bir bölgeyi ele aldığımızda yerel kalkınmanın hayati bir öneme sahip olduğu görülecektir. Kalkınma tam olarak gerçekleşmediğinde, siyasal, kültürel ve sosyal anlamda da bir kalkınmadan söz etmek söz konusu olmadığı gibi bütünsel bir kalkınma da gerçekleşmemiş demektir. Bütün anlamdaki kalkınmanın yolu yerel kalkınmadan geçmektedir.

Yerel kalkınma ortaya atılıp bu konuda genel kalkınma düşünüldüğünde her zaman yereldeki değerlerin önemi ortaya çıkmaktadır.

İdari yönetim ile yerel yönetimin veya yereldeki halkın burada bulunan sivil toplum kuruluşları bir bütün olarak düşünülerek hareket edilmelidir.

Ülkemizde bu yerel kalkınma ile ilgili olarak çok çeşitli gelişmeler olduğu dikkat çekmektedir. Büyük kentlerdeki kalkınma modelleri ile Anadolu'nun küçük illerindeki kalkınma şekilleri birbirlerinden kopuk olmaması gerekir. Bu küçük il ve ilçelerdeki sınaî üretim büyük şehirlerdekilerle birbirini tamamlaması gerekir (Pazarcı, 2022c: 20). Bunlar birbirini tamamlamaması halinde çok sık krizler meydana gelebilir. Buda genel kalkınmayı zora sokar. Yaşanan krizler gelir dağılımını etkilediği için, kitleler arasında uçurumlar meydana gelecektir.

Krizlerin sıkça yaşandığı 1980 ile 2000 yılları arasında istihdam artışı ve işsizliğin azaltılması için yerel kalkınmaya ağırlık verilmesi gerektiği fikri giderek ön plana çıkmıştır (Pazarcı, 2022d: 21).

Rekabetin daha çok arttığı küreselleşme sürecinde yerelde bulunan beşeri sermaye ile birlikte diğer ekonomik kaynakların bilgi ve bununla birlikte teknoloji seviyesi ile birlikte hareket etmesi zorunluluk olarak görülmüştür (Çelebi, 2022a: 51).

Yerel yönetimde etkin rol oynayan Belediyeler, Sakin Şehir modeliyle alt yapı ve üst yapıya yönelik faaliyetlerini daha da artırarak sorumluluk yüklenmişlerdir. Belediyelerin bu sorumluluğu üzerlerine almış olması yerel kalkınmayı da beraberinde getirmiştir. Yerel kalkınmada kaynak üretmek çok önemlidir. Onun için yerel yönetimlerin alternatif yatırım projelerini hayata geçirme zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Yerel kalkınma ulusal ve bölgesel kalkınmanın vazgeçilmezidir. Ulusal kalkınmayı besleyecek olan yerel kalkınma yeni stratejiler belirlemesi gerekmektedir. Bütün bu durumlar yerel kalkınma politikaları ve modelleri yerelin kalkınmasına da katkı sağlayacaktır (Çelebi, 2022b: 51).

1980'li yıllarda küreselleşen bir dünya ekonomisi ile yerel kalkınmayı ortaya çıkararak değişim ve dönüşüm süreçlerini başlatmıştır (Akca, 2021a: 48).

Merkezi sistemin yerel kalkınma için yerel dinamikleri harekete geçirmesi zorunluluğu vardır. Yerelde istihdamı sağlamak için, yerelin her zaman

desteklenerek rekabet g¼c¼n¼ artırma zorunluluğu vardır. B¼ylece yerel kalkınma bölgesel kalkınmaya destek sağlayacaktır (Akca, 2021b: 48).

6.SAKİN ŞEHİR MODELİNİN YEREL KALKINMAYA ETKİLERİ

Küreselleşme sürecinde yerel kalkınma için Sakin Şehir modelleri çok önemli bir rol üstlenebilir. Sürdürülebilir kalkınma şartlarına göre gerçekleştirilen yerel kalkınma, toplumun sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasî anlamda ileri atılımları gerçekleştirebilecek bir potansiyel sağlar.

Planlı bir iş birliği ile yereldeki iş gücünün kullanılması sürdürülebilir kalkınmayı destekleyecektir. Kamu ve özel sektör işbirliği ile insan kaynaklarının iyi kullanılması, altyapı çalışmalarının merkezî yönetim tarafından desteklenmesi ve eğitim seviyesinin yükseltilmesi, her zaman yaşam kalitesini artıracak bir etkiye sahiptir (Karakaya, 2021a: 9).

Şehirlerin ekonomik refahının sağlanması hem bölgesel hem ülke çapında bir kalkınmayı beraberinde getirir.

Şehirlerde dışarıdan yeni yatırımları çekebilmek için özel girişimcileri oluşturarak istihdamın sağlanması anlamına gelir.

Kendine yetebilen bir kalkınma dışa bağımlılığı azaltacak, yerelde yeni alanları oluşturacak, böylelikle dışta meydana gelebilecek değişim ve krizler karşısında etkilenmeyi en aza indirecektir (Karakaya, 2021b: 10).

Yerelde doğal kaynakların işlenmemiş ve değerlendirilememiş olmasının önüne geçilerek bu doğal kaynakların kullanılması ile yeni sektörler oluşmasına, yeni iş kollarının açılmasına neden olacaktır.

Bu kaynakların en iyi şekilde kullanılması rekabet gücünü artırarak yeni yatırımcıların ortaya çıkmasını sağlayacaktır. Yeni iş kollarının açılması, yeni mesleklerin öğrenilmesi ve bu mesleklerin en iyi şekilde kullanılması büyümeyi beraberinde getirerek bazı kişilere kariyer yapma imkânını doğuracaktır (Karakaya, 2021c: 10).

Yerelde üretilen ürünlerin iyi bir pazar alanı oluşturulması, dışarıdan kaynak girişi sağlayacaktır (Karakaya,2021d: 10).

Oluşan bilgi ve beceriler, doğal kaynakların iyi kullanılması, ihtiyaçların giderilmesi, bölge halkının eşit bir şekilde kalkınmasını sağlayacak, bilgi ve becerilerini artırarak girişimcilik ruhu oluşturacaktır.

Sakin Şehir uygulamalarının asıl amacı, yerel kalkınmayı sağlamak ve yaşam kalitesini artırmaktır. Artan yaşam kalitesi ise kalkınmada önemli rol oynayacaktır. Halkın kendi kaynaklarını kullanarak kalkınmayı başarması, bunun yanında doğal beslenme ile sağlıklı bir yaşam sürmesi yerelde kalkınmanın temel unsurları olmaktadır.

Yerelde başlayan kalkınma, nüfusun büyük şehirlere kaymasının önüne geçildiği gibi, yerelde üretimin her geçen gün artması, yeni iş kapılarının açılması ve sermayenin sürekli yerelde büyümesi demektir. Yeni iş kolları ve artan üretim faaliyetleri, Sakin Şehir modeli ile daha da önemli bir hal almaktadır. Sakin Şehir uygulamalarındaki 72 kriterin her biri yerel kalkınma için çok önemli uygulama örnekleri barındırır. İlk başlarda yavaş hareket etme olarak ortaya çıkan Sakin Şehir hareketi, ileriye dönük yerel kalkınma içinde bir ışık olmuştur ve halihazırda bunun meyvelerini bütün Sakin Şehir sakinleri yemektedir.

Bu modelde mahalli üretim yapan büyük veya küçük işletmeler desteklenmekte, teşviklerle yatırımcılar özendirilmektedir (Karakaya, 2021e: 11).

Yerel kalkınmanın en önemli amaçları arasında yaşam kalitesinin artırılarak, toplumun huzurunun en üst seviyeye çıkarılması, sosyal dayanışmanın artırılması, halkın refahının sağlanması bulunmaktadır (Uzan, 2021a: 53). Yerelde alt yapı ve üst yapı çalışmalarının yatırımları alınarak halkın hizmetine sunulması bu noktada büyük önem arz etmektedir (Uzan, 2021b: 53).

Son yıllarda sistematik olarak oluşturulan Büyükşehir belediyeleri için, yeni büyükşehir yapılanması ve sürdürülebilir kalkınma noktasında büyükşehirlerde yaşayan halkın büyükşehirlere farklı bir yük oluşturmasından ziyade, halkın yerele kaydırılarak, hem Büyükşehirlerdeki yükü azaltmak, hem de bu kişileri üretime katarak istihdamın sağlanıp, daha rahat bir yaşam kalitesi sunmak yerel kalkınmanın en temel amaçlarıdır.

Sakin Şehirlerde çevreyi adeta insan sağlığı için tehlike oluşturan bazı yenilenemez enerji yerine çevreye zarar vermeyen güneş enerjisi gibi enerji kaynaklarından faydalanmak, ucuz ama sürdürülebilir tarım için çok önemli olan üretim çeşitliliği ve şekli ile AVM gibi dev ticaret merkezleri yerine mahalle ve bölge üreticisinin güçlendirilerek, yerel üretici ve satıcıların, doğal ürünlere yönlenmelerini sağlamak gerekmektedir. Bölge halkının üretmiş olduğu ürünlerden oluşan halk pazarları desteklenmelidir. İnsanların hızlı ve karmaşık yorucu bir yaşamdan ve bunun etkilerinden kurtulup, çevreye ve kendi öz kimliklerini kazandırmayı amaçlayan Sakin Şehir modeli, gelecek kuşaklar için daha yaşanabilir bir yaşam standardı sağlamaktadır. Şehirlerin teknolojinin esaretinden ve modern hızlı yaşam standartlarından kopararak, daha yavaş ve sürdürülebilir ekonomik modeller ile yaşam biçimleri sunmaktadır. Doğanın korunması yanı sıra, o bölgedeki öz değerlerin, örf, adet ve geleneklerin, kültürel birikimin korunması sağlanırken, bu yönde yeni bir şehirleşme anlayışı ortaya koymaktadır. Sakin Şehir hareketi ile şehirlerin yerel tarihî dokularının ve doğal çevresinin korunmasının yanı sıra içerisindeki bütün kültürel değerlerin de korunması amaçlanmaktadır (Oranlı, 2022e: 19).

Teknolojinin hızlandırdığı, alabildiğine karmaşık, nereye varacağı belli olmayan yaşam biçimi yerini yavaş bir yaşama bırakması hızlı kentleşme ve bu kentleşmenin ortaya çıkaracağı sorunlarından uzaklaşmak anlamına gelmektedir.

Yerel değerlerin ve yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bölge halkının huzur ve refahını sağlama noktasında oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Üreten, kendine yeten bölge halkı daha huzurlu olacağı gibi, ekonominin yerelden ulusala katkı sağlaması da söz konusudur.

Bu düşünceler teknolojiyle beraber öz değerleri ön planda tutmak suretiyle daha güçlü ve sürdürülebilir bir gelişim sağlanmış olur. Yaşam tarzlarını ve şekillerini iyileştirmek, daha sağlıklı hale getirmek, bu sayede daha yaşanılabilir bir hale getirmek mümkün olacaktır (Akca, 2021d: 5).

Kentlerin kendi kimliklerine sahip çıkması, küreselleşme sonucunda birbirine benzeyen kentlerin sayısının artmasını engelleme anlamına gelecektir. Böylece yerleşim yerinde var olan öz değerler en iyi şekilde korunmuş olacaktır.

Sakin Şehirler bölgede yaşayan halka daha güzel bir yaşam sunabilmek ve bu yaşam tarzını devamlılık ilkeleri doğrultusunda koruyarak gelecek nesillere aktarmak ve bunun yerel kalkınmaya bir model olarak oluşturulmasını sağlamak amaçlarına sahiptir. Sakin Şehir hareketi ile yöresel mimari ile birlikte, tarımsal faaliyetlerin, el sanatlarının desteklenmesi ile yerel kalkınmanın temelleri atılmış olacaktır.

Sakin Şehir uygulamaları ile çeşitliliği ön planda tutmak, yöresel kültürün ve bütün değerlerin korunması, sağlıklı bir yaşam için bozulmamış doğal çevre ve doğal beslenme sağlanmış olacaktır. Yerel üreticileri destekleyerek yerel bir kalkınma sağlamak, toplumun her kesiminde özellikle çocuklarda ve gençlerde sağlıklı bir yaşam bilinci oluşturmak ve bütün faaliyetleri yerel yaşam etrafında gerçekleştirmek ana hedeflerdir (Acar, 2016d: 30).

Sakin Şehir modeli kendi kendine yetebilmeyi, yani kendi üretim kendi tüketme ilkesini yerel kalkınmanın ana motoru olarak kabul etmektedir.

Sakin Şehir modelinin yerel kalkınma üzerindeki etkilerini yaşanmış ve uygulanmış bir örnek üzerinde görebiliriz. Türkiye'deki Sakin Şehirler halkasına dahil olan Şavşat ilçesi Belediye Başkanı Nihat Acar ve İlçe Sakin Şehir Genel Koordinatörü Filiz Özcan, 15 Ağustos 2023 tarihinde TRT Trabzon Radyosu'nda katılmış oldukları "Yerel Gündem" bu konuda önemli açıklamalarda bulundular.

TRT Yurt Haberler Muhabiri Nurbay Usta'nın Sakin Şehir modeli ve uygulamalarının ilçeye katmış olduğu değerler ve yerel kalkınmaya etkileri ile ilgili olarak soruları cevaplayan Sakin Şehir Şavşat Belediye Başkanı, Nihat Acar, şunları anlattı:

"Şavşat'ımız 1999 Yılında İtalya'da kurulan ve 30 ülkede 280 üyeye sahip Cittaslow birliğine ülkemiz 10. sırada katılmıştır. İlçemiz Sakin Şehir unvanı aldıktan sonra, ilçemizde çok önemli değişiklikler olmuştur. Sakin Şehir modeli el sanatlarının korunması ve hava kalitesinin yükseltilmesi, yenilenebilir enerji

kaynaklarının kullanımı,doğal ürünlerin üretilmesi, yerel ürünlerin kullanılması, geleneksel yapıların korunması, mahalli yemeklerin ve yerel zanaatların yaşatılması ve tanıtılması, gürültü kirliliğinin engellenmesi, gelenek, görenek ve kültürün yaşatılması gibi içerdiği kriterler nedeniyle kolay elde edilemeyen yerel kalkınma modelidir. İlçemizde gözle görülür bir yerel kalkınma bizi ve ilçemiz halkını oldukça mutlu etmiştir. Yerel kalkınmaya çok önemli katkıları içerisinde, bizler yerel yönetim olarak; altyapının tamamının yenilenmesi, hava kirliliğinin kontrolü ve çevrenin bozulmaması için doğalgaz bağlantılarının yapılması, gürültü ve çevre kirliliğine sebep olan iş yerlerinin daha sakin bir yaşama geçmeleri için yapımı tamamlanıp sanayi sitesine taşınması ile daha rahat çalışma imkânlarına kavuşarak daha önemli gelir elde etmektedirler. Tarımsal kalkınma kapsamında üretim faaliyetlerine devam edilmesi, coğrafi işaretli ürünlerin markalaşma ve tanıtım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, İlçemizdeki boş tarım arazilerine ata tohumu ekilerek eski doğal ürünlerimiz yaşatılmakta ve ilçe halkı üretime yönelmektedir.Sakin Şehir uygulamalarının en önemli katkılarından biride ilçemizde atık su arıtma ve tesis yapımı için proje çalışmalarının başlatılması, yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi çalışmalarının başlatılması oldu. Bu yolla yerel kalkınmayı daha üst seviyelere çekmiş olduk. Turizmin geliştirilmesi, geleneklerin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte şenlikler ve festivallerin gerçekleştirerek, halkımıza ekonomik anlamda bir hareketlilik getirdik. Çocuk Belediyesinin faaliyetlerinin desteklenmesi gibi kriterleri yerine getirdik. Şavşat'ımıza çok yakışan bu markanın sürdürülebilirliği bakımından diğer eksik kriterleri de, öncelik sırasına göre, imkanlar ölçüsünde yerine getirdik. Oluşturmuş olduğumuz Çocuk Belediyesi bile üretim konusunda etkili olmuştur. Sakin Şehir kriterleri tamamlandığında Şavşat her yönüyle yaşanılabilir bir ilçeye dönüşecek, halkın refah seviyesi yükselecektir. Bu şekilde Şavşat ve Şavşatlı kazanacaktır. Çünkü Sakin Şehir demek yerel kalkınma demektir. Sakin Şehir modeli sayesinde Şavşat'ımızı ekonomik anlamda güçlü ve mutlu insanların şehri yapmış olduk.”

Yerel kalkınmaya çok önemli etkileri olan yenilenebilir enerji kaynaklarının devreye alınmasıyla Şavşat halkının halkına sunulan imkan ve konfor hakkında Belediye Başkanı Nihat Acar şunları söyledi:

“İlçemizde hem içme suyu ve hem de çok önemli derelerde boş akan sularımız vardır. Devlet Su İşleri’nden tamamen tapusunu almış gibi olduk. Cumhurbaşkanlığının yayınlamış olduğu kararnameyle busularda çevreyi bozmadan mikro-HES izni çıktı. Bizde enerji kaynaklarının yerel halka çok önemli bir katkı sağlayacağı için, bu enerji kaynaklarını ilçemiz halkının yararına sunacağız. İlçenin ihtiyacı olan elektrik enerjisini kendimiz üreteceğiz. Bu da belediyeye ve ilçe halkımıza çok büyük bir fırsat ve ekonomik anlamda katkı sunacaktır.”

Sakin Şehir modelinin yerel kalkınmaya en önemli katkılarından birisi üretim alanında ortaya çıkaracağı olumlu gelişmelerdir. Bu yöne vurgu yapan Şavşat Belediye Başkanı Nihat Acar, yaşanmış örnek olarak şunları aktardı:

“Şu anda, Şavşat’ın genelinde, 66 tane köyde vatandaşın adına kayıtlı tapulu 85.000 dönüm arazi var. Bu araziler şu ana kadar boş duruyordu. Bizler Sakin Şehir modeli uygulamaları çerçevesinde bu arazilere çeşitli ürünler ekerek bunlardan gelir elde etmeye başladık. Bu üretimlerden elde etmiş olduğumuz gelir ile dar gelirli ailelere ve öğrencilerimize yardımcı oluyoruz. Halkımız buradaki ürünleri alarak hem sağlıklı besleniyor hem de burada çalışanlar aile ekonomilerine katkı sağlıyorlar. Bu üretimler ile ilçemiz halkına ve belediyemize çok önemli katkılar sağlanmış oluyor. Şu anda gurbetten gelen vatandaşlar bile, yazın memleketine geldiği zamanyemişlik olsun diye bizim yöresel olarak bostan dediğimiz ekini ekiyor ve bu ürünleri kenditarlalarında elde etmiş oluyor, büyük marketlere para ödemiyorlar. İlçemizde yapmış olduğumuz üretim faaliyetleriyle de, gençlerimiz büyük şehirlere göç etmeden burada iş bulma imkanına kavuşuyor ve istihdamı sağlamış oluyoruz. Bu şekilde yatırımlarla işsizliğe çare bulunmuş oluyoruz. Üretmiş olduğumuz bu ürünlerin tanıtımı noktasında Çocuk Belediyemizde çok önemli bir rol üstlendi. Bu tanıtımlar sayesinde daha çok pazar alanı bulmuş oluyoruz.”

Şavşat ilçesinin Sakin Şehir halkasına dahil olduktan sonra ilçede gözlemlenen yerel kalkınma çerçevesindeki değişiklikleri ve gelişmeleri Sakin Şehir Koordinatörü ve Yazı İşleri Müdürü Filiz Özcan şöyle anlattı:

“Küresel ısınma, coğrafi şartlar, iklim değişiklikleri nedeniyle ilçemizin kalkınmayı devam ettirebilmesi için bizler kesinlikle almış olduğumuz bu Sakin

Şehir unvanını korumamız lazım. Bu marka ilçemize çok önemli bir değer kattı. Öylesine bir kalkınma olmaya başladı ki, ülkemiz Avrupa birliğine girmeden Şavşat ilçesi Avrupa Birliğine girmiş gibi oldu. Yerel kalkınmamıza turizm çok önemli bir değer kattı. Turizm açısından öncelikle çok büyük katkıları oldu. İnsanlar büyük şehirlerden kaçarak Sakin Şehirlere yerleşmek istiyorlar. Bu durum ilçemize önemli bir gelir sağlıyor. İlçemiz Sakin Şehir unvanı aldıktan sonra burada korunan değerleri görmek için başka il ve ilçelerde ve hatta başka ülkelerden bile çok sayıda yerli ve yabancı ziyaretçiler geliyor. Bu ziyaretçilerin gelmesi ilçemizde birçok iş kollarının açılmasına neden oluyor. Bu şekilde yerel kalkınma ve üretilen ürünlerin pazar alanı kolaylıkla sağlanmış oluyor. Bu üretime daha çok yönelmemizi sağlıyor. Daha çok üretim daha çok gelir demektir. Yerel pazarımız daha da hareketleniyor. Yerel kalkınma kapsamında yürütmüş olduğumuz tarımsal kalkınma faaliyetleri kooperatif çalışmaları var. Biz burada üretilen ürünleri de yerel pazara taşıyarak, ayrıca da sanal ortamda satışını sağlamış oluyoruz. Kurmuş olduğumuz satış ofislerinde de önemli bir gelir elde edilmektedir. Ayrıca bu ofislerde bazı vatandaşlarımız iş imkanı bulmuş oluyor. Belirli noktalarda, hem pazarda, hem yerel pazarda, hem de satış noktalarında Şavşat'ta üretilen, gerek kadınların ürettiği, ürünler gerek vatandaşlarımızın ürettiği ürünler, gerekse tarımsal kalkınma kooperatifinin ürettiği ürünler satılmaktadır. Sakin Şehir unvanı ilçemize çok önemli bir kalkınma sürecinin başlamasına neden olmuştur. Biz de dolayısıyla kooperatifteki üretimin daha da çok olması için köylerdeki vatandaşların bahçelerinde boşa giden ürünleri alıyoruz veya alım garantisi verip onları da üretime katıyoruz. Dolayısıyla Sakin Şehir modeli uygulamaları ile hem vatandaşımız hem de belediyemiz kazanmaktadır. Kısaca hepimiz kazanmış oluyoruz”(TRT Trabzon Radyosu 15 Ağustos 2023)

Bütün bu aktarılan ifadeler Sakin Şehir modelini kabul etmiş ve Sakin Şehir unvanını kazanmış olan kentlerde çok önemli bir ekonomik hareketlilik ve dolayısıyla kalkınma söz konusu olmaktadır.

Sakin Şehir unvanı almış olan Artvin'in Şavşat ilçesinde sürdürülebilir yerel kalkınmasına Cittaslow unvanının çok önemli katkıları vardır. Yapılan puanlamalarda 2015-2019 dönemlerinde bu ilçenin Sakin Şehir modeli kriterlerini karşılama düzeyi %19 oranında bir artışla olumlu yönde ivme çizmiştir. Şavşat

ilçesinde yerel kalkınmaya yönelik büyük ölçüde etkilerinin olduğu ilçe genelinde halk üzerinde yapılan puanlamalarda kendini göstermiştir. Sakin Şehirunvanının bütün yerel halk tarafından sahiplenilmesi için kurumlar arası işbirliğinin önemine dikkat çekilerek bu konuda çok önemli çalışmalar yapılmıştır (Kayacan, İpek, Öztürk, 2023, 187).

Bir kentin kalkınmasında en önemli unsur kendi öz kaynaklarını kullanması ve üretimin artırılmasıdır. Sakin Şehirlerde de asıl uygulanması gereken ve amaç olarak belirlenen nokta üretim kaynaklarının artırılmasıdır ve bu üretimin öz varlıkların değerlendirilmesi ile gerçekleştirilmesidir.

6.1. Coğrafi İşaret Alınmış Ürünlerin Tanıtımına Katkısı

Sakin Şehir hareketinin coğrafi işaret alınmış ürünlerin tanıtımına katkısını tam olarak anlayabilmek için coğrafi işaret konusunda özet bilgi vermemiz faydalı olacaktır.

Coğrafi işaret alınan ürünün yıllarca o bölgede üretiliyor veya yetiştiriliyor olması, ürünün çıkış yerinin o bölge olması gerekir. Bunun yanı sıra karakteristik özellikleri olarak da o coğrafyada yetişiyor veya üretiliyor olması gerekir. Ürünün yetiştirilmesi, hammaddesi o bölgeye uygun olarak belirli bir üne sahip olması lazımdır.

Coğrafi işaret alınan ürünlerin o şehrin tanıtımına katkısı bir gerçektir. Sakin Şehir kriterleri arasında bu ve benzeri şartları görmemiz mümkündür. Bölge yönetimi veya bu ürünü üreten ya da üretmek isteyenler tarafından o ürünün doğal yapısını ve özelliklerini bozmadan üretim yapılması ve korunmaya alınması gerekir. İşte bu kural zaten Sakin Şehir kriterleri içerisinde yer almaktadır.

Kökeni bulunduğu yere göre ünlenmiş, o bölge ile özdeşleşmiş, gıda ürünü veya tarımsal ürünler, el sanatları veya sınaî ürünlere Türk Patent Kurumuna yapılan müracaatlar sonucunda coğrafi işaret alınabilmektedir. Coğrafi işaret alınacak olan ürünün bütün esas ve nitelikleri, özellikleri o coğrafi alana ait olması gerekir.

Geleneksel üretimi ve yöresel özelliklerin korunmasını kriterleri içerisinde var olan Sakin Şehir uygulamaları,coğrafi işaretli ürünlerin korunması, tanıtımının yapılması noktasında çok önemli bir değerdir.

Türk Patent ve Marka Kurumu öncülüğünde Artvin'in Şavşat ilçesinde coğrafi işaret alınan ürünlerle ilgili olarak şu bilgileri aktarabiliriz:

Şavşat ilçesi Sakin Şehir olmadan önce bölgede bulunan, Korova, Kete ve Erişte gibi geleneksel yollarla üretilen sadece bazı özel istekler üzerine yapılırken ilçeninSakin Şehir unvanı almasından sonra bu ürünlerin çok iyi bir şekilde tanıtımı yapılmıştır.Tanıtlarla artan talep neticesinde, geleneksel şekilde üretilen bu ürünler ilçede birçok otel, kafe, lokanta gibi yerlerde müşterilerin beğenisine sunulmaktadır. Coğrafi işaret tescili yapılan Korova, Kete ve Erişte gibi ürünler artık bölgede turistik tesislerde dahi doğal beslenmeyi sevenler tarafından tercih edilmektedir. Dolayısıyla bu ürünler Şavşat ilçesinin Sakin Şehir hareketi içerisinde yer almasının ardından daha önemli bir duruma gelmiş, evlerde sadece tek tük üretilen değil, çok sayıda halkın yeme içme için gittiği yerler için üretilmekte ve bu ürünlerden de gelir elde edilmektedir. Gelenekselliği ve yöresel özellikleri korunarak üretilen bu ürünler Sakin Şehir kriterleri ile korunmakta ve çok iyi bir şekilde de tanıtımları yapılmaktadır.

Turistik tesisler, lokanta, kafe ve otel gibi yerlerde müşterilerine sunulurken dahibu ürünlerin dolaylı yoldan tanıtımı yapılmış olmaktadır. Diğer yandan ilçenin tanıtımı için hazırlananreklam, afiş, broşür tanıtım araçlarındabu ürünler ön plana çıkarılmaktadır.

Ülkemizde ilk Cittaslow unvanı almış olan Seferihisar ilçesinde, artık her yer mandalina bahçeleri ile doludur.Şu an Seferihisar denilince coğrafi işareti alınmış olan “Seferihisar Mandalinası” akla gelmektedir ve geniş bir kitle tarafından bilinmektedir. Bunların yanında ülkemiz genelinde coğrafi işaret alınan, hamur işleri, çikolatalar, el sanatları, tatlılar, dondurmalar, pastalar, et ürünleri bal, şekerlemeler, gıda ürünleri, meyve ve sebzeler, hayvansal yağlar ve bitkisel yağlar, et ve süt ürünleri, soslar veya daha çok sayıda ürünlerde coğrafi işaretler alınmış ve alınmaya devam etmektedir.

Coğrafi işaretin alınmış olması yerel üreticiler ve tüketiciler için oldukça önemlidir. Bu konunun önemini fark eden yerel yönetimler ve STK'lar çok önemli çalışmalar yapmaktadır. Bu alandaki çalışmalar Sakin Şehir hareketi içerisinde yer alan kentlerde daha çok yapılmaktadır. Zira coğrafi işaretli ürünler Sakin Şehir modelinde çok önemli bir konumda bulunmaktadır.

Bölge halkının sağlıklı bir şekilde yaşam sürmesi ve yaşam kalitesinin artırılması geleneksel ürün üretiminin canlandırılması, çoğaltılması ve yaygınlaştırılmasından geçmektedir. Sakin Şehir uygulayıcıları coğrafi işaret alınan ürünler ile bölge halkının doğal ürünlerle beslenmesini öngörmektedir. Coğrafi işaret alınan ürünlerde kalite ve güven çok önemli olduğu için tanıtımı yapılırken bölge halkı dışında yaşayanlarında bu ürünlere yönelmeleri kolay olmaktadır. Sakin Şehir hareketi ile tanıtımları yapılan bu ürünler, ilçeye gelenler tarafından ilk akla gelen ve tercih edilen ürünler olmaktadır.

Yaşantımız içerisinde beslenme konusu çok önemlidir. Halk tüketeceği ürünleri satın alırken bu ürünlerin mevsimsel ve bunun yanında doğal, sağlıklı ürünler olmasını ister. Sağlıklı beslenmeyi oldukça önemseyen halk gıda ürünleri üzerindeki etiketleri önemseyen gibi kendi tüketeceği bu ürünlerin doğal ve sağlıklı olmasını ister. Bütün bu nedenlerden dolayı coğrafi işaret almış olan ürünler her zaman tüketicinin oldukça güvendiği ürünler arasında yer alır. Daha çok tercih edilen coğrafi işaret alınmış olan ürünler yerel halka ve ülke ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır. (<https://ci.turkpatent.gov.tr/>).

Yıllarca birçok medeniyetlere ev sahipliği yapmış Anadolu da bu ürünlerin birçoğu kültür haline gelmiş tarihi zenginlikler ve kültürel özelliklerin çok olması nedeniyle ülkemizde şu ana kadar 800'den fazla ürüne coğrafi işaret alınmış olup Sakin Şehir unvanı alan kentlerde bu ürünlerin tanıtımı daha iyi yapılmaktadır. Bu ürünlerin tanıtımlarının yapılmasındaki çaba ve duyarlılık kendini bölge turizminin canlanması konusunda da göstermektedir. Çünkü bu ürünlere alınan coğrafi işaretler sayesinde hem kültür açısından önemli hem de yöresel ürünlerin daha çok kitlelere tanıtılması sağlanmış olmaktadır.

Coğrafi işaretli ürünlerin bütün dünya gastronomisi açısından önemi oldukça büyüktür. Yıllarca yaşamış olduğumuz Anadolu coğrafyası çok sayıda medeniyetlere ev sahipliği yapmış olması nedeniyle önemli bir yemek kültürüne ve bunların yanında çok sayıda yöresel ürünlere sahiptir. Ülkemiz genelinde her yöremizde kendisine özgü ve o bölgelere göre isimlendirilmiş çok sayıda coğrafi işaret almış ürün vardır. Kültürel mirasımızın önemli değerlerinden biri olan bu coğrafi işaret almış ürünler geçmişten bugüne köprü kurma ve kültürel değerlerimizin yaşatılması açısından çok önemlidir. Bu kadar önemli olan coğrafi işaret almış olan ürünlerimizin sayısını artırarak hem kendi ekonomimize hem de ülke ekonomisine büyük katkı sağlamış oluruz (<https://ci.turkpatent.gov.tr/>).

Bütün bu veriler şunu göstermektedir ki coğrafi işaret alan ürünlerin Sakin Şehir uygulamaları ile örtüştüğü için tanıtımları da o ölçüde önemli ve daha da etkili olmaktadır. Geleneksel üretim doğal beslenme, yöresel üretim ile ekonomik katkı gibi konulardan dolayı bu ürünler Sakin Şehirlerde çok önemli bir konuma sahiptir.

6.2. Geçmişte Üretilen ve Günümüzde Üretimi Yapılmayan Ürünlerin Yeniden Üretime Kazandırılması

Sakin Şehir kriterlerini kabul ederek Sakin Şehir olan bir kentin ilk yapması gereken uygulamalardan birisi geçmişte üretimi yapıldığı halde günümüzde üretimi yapılmayan ürünlerin yeniden üretime kazandırılması çalışmasıdır.

Son zamanlarda özellikle yerelde, geçmişte üretilip daha sonra çeşitli nedenlerden dolayı üretimine ara verilmiş ürünlerin yeniden üretilmeye geçilmesi ve insanlığın faydasına sunulması Sakin Şehir uygulamaları ile daha da öncelikli bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Sakin Şehir unvanı alınabilmesi için gerekli kriterler içerisinde yer alan yöresel ürünlerin korunması ve kaybolmaya yüz tutmuş olanların yeniden üretilmeye başlaması ile ilgili alan taramaları gerçekleştirilmekte, öncelikle bu ürünlerin tespitleri yapılmaktadır. Yapılan bu tespitler sonucunda ilk etapta üretilmesi belirlenen ürünlerin üretilmesi için alt yapı çalışmalarına geçilmekte, bu çalışmalar tamamlandıktan sonra üretim işlemine geçilmektedir. Bu üretim bölge hakkında geçmişten günümüze bir köprü görevi göreceği için, bölge halkı tarafından

önemsenecektir. Sakin Şehir unvanı alan kentlerde yıllar öncesinde kullanılıp bugün kullanılmayan ürünlerle ilgili çok önemli çalışmalar yapılarak hediyelik eşyadan gıda ürünlerine ve el sanatlarına kadar pek çok ürünün üretimi hayata geçirilerek, yerel halka yeniden kazandırılmaktadır.

Bu ürünlerin yeniden üretilmeye başlaması aynı zamanda yeni istihdam alanları oluşturduğu gibi bölge halkı için de farklı bir uğraş olmaları nedeni ile oldukça dikkat çekici olmaktadır. Bu ürünler eski yıllarda üretilen ve son zamanlarda üretilmeyen ürünler olduğu için kültür varlıkları olarak da değerlendirmektedir. Kültür varlıkları ve bu ürünlerle ilgili alan çalışması olarak belirlenen ülkemizde Sakin Şehir üyelik sonrası geliştirilen yerel ürünlerin üretilmesi ve koruma çalışmaları kapsamlı olarak ele alınmalıdır.

Bu ürünlerin üretilmesi için ilgili birimlerle görüşülüp bunların üretilmesi noktasında çeşitli destekler alınması mümkün olacaktır. Son yıllarda üretilmeyen ürünlerin üretilmesi kapsamında ele alınan ve hazırlanan projeler desteklenmektedir.

Gerçekleştirdiğimiz araştırmalar sonucu yıllar önce Artvin'in Şavşat ilçesinde üretilenpekçok ürünün son zamanlarda üretimini yapılmadığını, hatta unutulduğunu tespit ettik. İlçenin Sakin Şehirolmasından sonra bazı üreticiler yıllar önce ekilen bu ürünleri çeşitli şekilde temin ederek yeniden üretime başladılar. Bu üretimler hem üreticiye hem de bölge halkına çok önemli bir ekonomik gelir kaynağı haline geldi. İlçenin Çavdarlı Köyünde yaşayan Mustafa Faruk Altun isimli bir çiftçi bölgede yarım asır öncesine kadar üretimi yapılan, fakat son 30-40 yıldır üretilmeyen birçok ürünün üretimini yaparak çok önemli bir gelir kaynağı oluştururken,bölge insanının bu ürünlerden faydalanmasına imkan sağladı.

Yıllarca İstanbul'da ikamet ettikten sonra, Artvin'in Şavşat ilçesininSakin Şehirolmasının ardından köyüne geri dönen Mustafa Faruk Altun, yıllarca unutulmaya yüz tutmuş ürünlerin bir kısmını tekrar üretmeye başladı. Bölgede daha önceden üretilen, fakat günümüzde üretimi yapılmayan Karabuğday (Greçka), Döl Buğdayı, Aronya meyvesi üreten ve aynı zamanda arıcılık yapan Mustafa Faruk Altun, "Ben uzun yıllar İstanbul'dakaldıktan sonra Çavdarlı köyüne dönüş yaptım geldim. Çavdarlı köyünde birçok ürünüzzerinden üretim yapıyorum. Başlıca ürün

olarak Karabuğday (Greçka) üretimi yapıyorum. Daha sonra Döl Buğdayı üretimi yapıyorum. Arıcılık yapıyorum, bal üretiyorum. Bu bölgede yeni yaygınlaşan Aronya meyvesini üretiyorum. Bütün ürünlerin hasadını gerçekleştirdik. Birçok üründen numune getirdim buraya. Burada mevcut hepsi” dedi (Gündem Artvin, 2023, 1).

Resim 6.1: Üretici Mustafa Faruk Altun

Kaynak: (<https://www.gundemartvin.com/>, 2023)

Resim 6.2: Mustafa Faruk Altun tarafından üretilen tahıl ürünleri

Kaynak: (<https://www.gundemartvin.com/>, 2023)

Yine ilçenin Tepeköy köyünde “Geleneksel Yaşam Müzesi” kurularak yaklaşık 250-300 yıllık ziraî araç ve gereçler toparlanarak sergilenmeye başlandı. Burada oluşturulan sergi bölgede turizmin artırılması için de çok önemli bir ziyaret yeri haline geldi. Bu müzede şu an eski yıllarda kullanılan 600’den fazla araç ve gereç ile el sanatı ürünler sergilenmektedir.

Bu ve benzeri faaliyetler diğer Sakin Şehir Kentlerinde de mevcuttur.

Sakin Şehir Ahlat ilçesindeki biyo-çeşitliliğin korunmasına yönelik atılan adımlar, kriterler doğrultusunda kentin kendi kimliğini koruması adına önemli bir örnek teşkil etmektedir.

Vize ilçesinin ıhlamuru, Seferihisar’ın Boz Yelkovan Kuşu ve Mandalinası için yerel yönetimlerce korunma kararları alınmıştır. Biyo-çeşitliliğin korunması gibi daha öncelerden hiçbir aktif koruma ve çalışma olmamasına rağmen Sakin Şehir kentlerinde bu ve benzeri ürünler hem yeniden üretilmeye başlamış hem de koruma altına alınmıştır.

Eskiden üretimi yapıldığı halde şimdi yapılmayan ürünlerin üretilmesi noktasında Sakin Şehirlerde oluşturulan Çocuk Belediyeleri de çok önemli faaliyetler gerçekleştirmektedir. Diğer yandan kadınlarca üretilen el sanatları, halı, kilim gibi dokumalar bu konuda çok önemli bir değer ifade etmektedir.

Sakin Şehir Ahlat ilçesinde yaşayankadınların eski kümbet ve mezar taşları üzerine yaptıkları Selçuklu ve Osmanlı döneminden kalma motifler, Sakin Şehir Şavşat ilçesinde, Şavşatlı kadınların kök boya ile yaptıkları Türkiye haritası büyük dikkat çekmesiyle birlikte, buna benzer ürünleri üretilip gelir elde edilmeye de başlamışlardır.

Yerel el sanatlarının ve zanaatların, bunların yanında ürünlerin korunması ve yapımına devam edilmesi için, bu ürünlerin üretimiyle ilgilenen kişilere bu faaliyetlerinden gelir elde etmeleri sağlanmaktadır. Sakin Şehir kentlerinde yerel halkın gelir elde etmeye başlaması, bu ürünlerin üretimine dair ilgiyi artırmaktadır.

Sakin Şehir belediyelerinde yerel halkın üretmiş oldukları bu ürünlere Pazar alanı oluşturulması, Sakin Şehir pazarlarının kurulması üreticilerin işlerini

kolaylaştırmaktadır. Yerel üreticilere ürünlerini satabilecekleri alanları sağlamak Sakin Şehir uygulamaları içerisinde yer almaktadır.

Sakin Şehir unvanı almış bütün yerlerde Sakin Şehir pazarları bulunmaktadır. Bu ürünler yeniden üretime geçirilirken aynı zamanda yeni meslekler ve iş kolları da ortaya çıkmaktadır. Geleneksel meslekleri yaşatmak için bu mesleklerin icra edildiği yerlere çeşitli atölyeler kurularak ve kurucuları desteklenerek bölgede en üst düzeyde bir verim elde edilmesi hedeflenmektedir.

Yerel ürünlerin üretildiği ve imal edildiği yerler çeşitli şekillerde desteklenmelidir. Bu desteklemeler teknoloji ile birlikte birleştirildiğinde çok daha iyi verimler elde edilecektir. Atölyelerin ve dükkânların desteklenmesi gerekmektedir.

Birçok Sakin Şehir'de bulunan, yıllarca işletilmeyen tarihi fırın, el değirmeni, su değirmeni, kasap ve demirci dükkânları gibi yerler yeniden gündeme getirilerek buralarda çeşitli iş kolları ortaya çıkması sağlanabilir.

Bu ve benzeri yerler ilk önce buraya yapılan ziyaretler esnasında duygusal bağlar kurulmakta, daha sonraki yıllarda buralarda çeşitli üretimler gerçekleştirilerek bölge ekonomisine de katkı sağlanmaktadır.

Yerel üretimin desteklenmesi ve geliştirilmesi kapsamında ürünlerin yerel ürün ve el yapımı olduğunun ispatlanabilmesi için etiket ve marka kullanılması gerekmektedir. Satış miktarı arttıkça ürünlerin sahteleri yapılmakta ve içeriği, yapım tekniği, yerelliği gibi konularda özen gösterilmemektedir. Bu nedenle yerel üreticilerin ürünlerinin korunması için diğerlerinden ayırt edilebilmesi için markalı veya etiketli bir şekilde satılmaları gerekmektedir.

Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerlerinin arttırılması için kentlerin kendi sahip olduğu şartlar çerçevesinde çözümler uygulaması gerekmektedir. Bu konuda değerinin arttırılması istenen tekniğe göre farklı yöntemler geliştirilebilir.

Yerel üretimin desteklenmesi, kentin kendi kimliğine sahip çıkması, tarım üretiminin arttırılması gibi hedeflerin gerçekleşmesi için kırsal nüfusun azalmasının önüne geçilmesi gerekmektedir. Günümüzde insanlar kırsaldan kent merkezlerine ve

büyükşehirlere göç etmekte, bunun sonucu olarak da büyük şehirlerde büyük bir nüfus artışı olmaktadır. Bu nüfus artışı büyük şehirlerde büyük bir sıkıntı yaratmaktadır. Büyük şehirlerdeki nüfus artışı hareketli ve hızlı yaşamı beraberinde getirmektedir. Bütün bunların önüne geçecek ise Sakin Şehir modeli ve uygulamalarıdır.

Geleneksel kültürel etkinlikler o kentte yaşamış herkesin kültürlerinin izlerini taşıyan değerlerdir. Bu geleneksel etkinlikler toplumu bir arada tutan, topluma aidiyeti tesis eden, geçmişle bağları koruyan kentin hafızasını oluşturan etkinliklerdir. Bu kriter kapsamında ilçede hangi geleneksel etkinliklerin yapılacağı da tespit edilerek bu yönde tanıtımlar noktasında çeşitli faaliyetler yapılmalıdır. Bu etkinliklerde yöresel ürünlerin ve geleneksel kültürün yaşatılması gerekir. Bunun içinmesela eskiden kullanılan araç ve gereçlerin maketlerinin yapılması, ahşap oymacılık, sepetçilik, çini seramik, ahşap külek, kolopa yapımı, taş işçiliği, halı-kilim gibi el sanatları ön planda tutularak desteklemeler yöntemi ile üretimlerinin artırılması gerekmektedir.

SakinŞehirlerimizden biri olan Şavşat ilçesinde eskiden var ama son yıllarda yerini beton yığınlarına bırakmaya başladığı bir dönemde, tarihi 300 yıl gerilere uzanan, Cevizli köyünde bulunan Kültür Bakanlığı onaylı Şavşat Evi'nin mimari yapısı ile Şavşat'ın en gözde Yavuzköy seyir yerine yapılması Sakin Şehirlerde kültür varlıklarının ve eskiden üretilip son zamanlarda üretilmeyen ürünlerin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Yine Şavşat ilçesinde gerçekleştirilen geleneksel Pancarcı Şenliklerini bu çerçevede değerlendirmek doğru olacaktır. Bunun yanı sıra Şavşat'ın yerel mutfak ürünleri, kilimcilik, sepetçilik, demircilik, dokumacılık, ip bükme, ahşap maket yapıcılığı ve folkloru bu alanda değerlendirilebilecek önemli aktörlerdir. Bunlar aynı zamanda bölge halkının kendi kültürüne sahip çıkmasını sağlamaktadır. Halk oyunları, halk türküleri, yerel mutfak ürünleri ve kilimcilik geleneği bu bilinçle yaşatılmaktadır.

Ayrıca ilçe merkezi ve köylerinde geleneksel anlamda kutlanan, Ciritdüzü köyünde yapılan cirit oyunları ve rahvan at yarışmaları, Veliköy köyündeki kar üstü

karakucak güreşleri, Çavdarlı köyündeki Saperkule Festivali, Sahara Geleneksel Kültür Sanat ve Pancarı Festivali, Eskikale köyü Marioba Yayla Yürüyüş Şenliği, Meydancık Satave Gevrek Festivali, Mısırlı köyündeki Şuvantoba Şenlikleri yaşatılan ve yaşatılacak olan kültürel değerler arasında sayılabilir.

Geleneksel olarak ilçeye bağlı Yavuzköy köyündeki kış şenlikleri hala kutlanmaktadır, Meşeli köyü Karagöl Şenlikleri, Ilıca köyü Kültür Festivali gibi kültürel faaliyetler aracılığıyla eski gelenek göreneklerin yaşatılması yanında bu etkinliklerde de çok eskilerde yapılan fakat unutulmaya yüz tutmuş birçok ürünlerin tanıtımları gerçekleştirilmekte, üretimleri konusunda teşvik edilmekte, geçmişten geleceğe bir köprü oluşturularak geleneksel yaşamın güzel örnekleri sergilenmektedir.

Şavşat ilçesindeki yerleşim yerlerinde bulunan geleneksel mimarî yapının korunması noktasında çeşitli kamu ve özel binalarda restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. Bunlar içerisinde en önemlilerinden birisi 2014 yılında ilçeye bağlı Kocabey köyündeki Kocabey Cami'dir (Cittaslow Türkiye, 2014).

Bölgede yeni yapılmakta olan binalar yüksek katlı ve betonarme olarak inşa edildiğini görmek mümkün olmaktadır. Yerleşim yerlerinde artık bu gibi çok katlı betonarme binalara izin verilmeden, yöresel mimarî ile binalar, evler, iş yerleri, lokanta ve dükkân gibi yerler yapılmakta, bunlar eski mimarî yapının yaşatılması yönünde çok etkili olmaktadır.

Çok katlı beton binalar yerleşimin mimarî yapısına tezatlık oluşturmaktadır. Tamamen ahşaptan yapılan bu geleneksel evlerin çok güzel görünüşleri, bölgenin mimarî yapısıyla uyumlu bir şekilde tasarlanarak yapılan özel evler, kamu binaları ve konaklama yerleri son zamanlarda daha çok kendini göstermekte, hatta birçok turistik oteller yöresel mimariye uygun ahşap evler, bungalovlar şeklinde inşa edilmektedir. Bu ahşap konaklama yerleri eski Şavşat mimarisi ile benzer şekilde yapılmaktadır. Hatta ilçe merkezinin en gözde yerine konuşlandırılan Yavuzköy seyir yerinde "Şavşat" evi yapılmış, bu ev restoran hizmeti vermesi yanı sıra, hemen yanında bulunan Devlet Konuk evi de yöresel mimarî ile inşa edilmiştir. Şavşat Evi'nde eskiden kullanılan ürünler ve eşyalar sergilenmekte, bazı ürünler isteyenlere

satılmaktadır. Restoran hizmetinde ise bölgede coğrafi işaret almış Korova, Kete, Erişte gibi ürünlerin yanı sıra Sinor, Pancar Çorbası gibi geleneksel yemek ve çorbalar ikram edilerek yaşatılmaktadır.

Artvin'in Şavşat ilçesinin 2015 yılı Haziran ayında Sakin Şehir genel kurulunda unvanının onaylanması ve üyelik belgesini almasından sonra çok sayıda ürünlerin üretilmesi ve tanıtılması noktasında Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansının (DOKA) çok önemli destekleri olmuştur. Sakin Şehir unvanı almış olan Şavşat ilçesine bağlı köylerde günümüzde yaşatılan el sanatlarının tespiti yapılarak her yıl geleneksel olarak yapılan etkinliklerde yaşatılmaya devam edilmektedir.

Sadece ürünler veya el sanatları bazında değil, yöresel tohumların toplanması yoluyla eski sebze ve meyvelerin yaşatılması sağlanmaktadır.

Ülkemizin ilk Sakin Şehiri unvanına sahip olan Seferihisar'ın o dönemdeki Belediye Başkanı Tunç Soyer yöresel tohumların yaşatılması ile ilgili önemli çalışmalara imza atmıştır. Yöresel tohumların yaşatılmasına yönelik olarak ata tohumlarının tarladan sofraya uzanan süreçlerini ölümsüzleştirmek ve en sağlıklı ürünleri yetiştirmek noktasında bu tohumların üretilmesine yönelik önemli adımlar atılmıştır.

Geçmiş zamanlarda kullanılan ata tohumlarının korunması ve üretiminin yapılması bu üretimin ne kadar önemli olduğu yapılan etkinliklerle, bizzat okullara gidilerek öğrencilere anlatılmıştır. Daha önceleri Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yetişen ürünlerin tohumları korunarak, yok olmak üzere olan bu tohumların gen çeşitliliğinin gelecek nesillere aktarılması hedeflenmiştir (<https://www.izmir.bel.tr/>).

Bu ürünlerin tespitinin yapılması ve yaşatılması noktasında sadece Belediyelerin değil, bazı Sakin Şehirlerdeki kadın ve çocuklarında yönetime katılmaları yoluyla benzer faaliyetler de yürütülmektedir. Kadın girişimci üretim ve tüketim kooperatifleri ve Çocuk Belediyeleri bu ürünlerin yaşatılması ve tanıtılması noktasında çok önemli etkileri olmaktadır. Kurulan Çocuk Belediyeleri Sakin Şehir kentlerinde kadınların ve çocukların kaynaşmasına, dayanışmasına yönelik çeşitli çalışmalar gerçekleştirdikleri gibi düzenlemiş oldukları kültür sanat festivallerinde Sakin Şehir tanıtımının en üst düzeyde gerçekleştirmektedirler. Örneğin Şavşat

ilçesinde bölge halkının bu konuyla ilgili bilinçlendirilmesi amacıyla bir ofis kurulmuş, 2016 yılında 40. Turizm Haftası Şenlikleri,Cittaslow Birliğini'nin bütün dünyaya tanıtımı noktasında Şavşat ilçesinde çeşitli etkinlikler yapılmıştır (F. Özcan, kişisel iletişim, 30 Haziran 2016).

6.3. Sakin Şehir Modelinin Turizm Ekonomisine Katkıları

Sakin Şehir modelinin turizme katkıları oldukça önemli olduğu gibi çok önemli bir gelir kaynağı olma özelliğini taşır.

Sakin Şehir modeli uygulanan yerlerde, ekonomik açıdan çok önemli değişiklikler meydana gelmektedir. Dört mevsim her türlü turizm taleplerini karşılayabilecek konumda olan ülkemizde Sakin Şehirler, turizm ekonomisinin en canlı olacağı yerler arasında bulunmaktadır. Bu özelliği sebebiyle Sakin Şehirler turizm yatırımcılarının en çok tercih ettikleri yerlerden birisi arasına girmiştir.

Son yıllarda turistik aktivitelerde bulunan yerli ve yabancı ziyaretçilerin en çok gidip görmek istedikleri yerlerde bozulmamış doğa, çevre güzelliği, yöresel mimarî, yöresel ürünler, kültürel mirasa dair uygulamalara dair izler ve eserler aramamaktadırlar. Sakin Şehir bölgesinde üretimi yapılan doğal ve organik ürünler, hiç görmedikleri, ilk defa o bölgede görecekları el sanatları, coğrafi işaret alınan yiyecek içecek ve muhtelif ürünler, misafirperverlik turistlerin en çok aradıkları ve görmek, bulmak istedikleri şeyler haline gelmiştir. İşte bu nedenlerden dolayı Sakin Şehirler turizm ekonomisi adına çok büyük bir potansiyel barındırmaktadır.

Sakin Şehir modelinin kabul edildiği kentlerdeki turizm müdürlükleri de Sakin Şehir hareketi kriterlerine uygun çeşitli projeler geliştirerek bölgeye turist akışını daha da artırabilecek adımlar atmaktadırlar. Kentin kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla var olan coğrafi değerlerin ve sosyo-ekonomik potansiyellerin tamamının değerlendirilerek Sakin Şehir kriterlerine uyumlu bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Bölgeye turist akışının artması, o kentte yeni iş kollarının açılmasına ve daha çok kişinin istihdam edilmesine imkan sağlanmaktadır. Yöresellik anlamında üretilen ürünlerin daha fazla üretilmesiyle gelir elde eden Sakin Şehir sakinleri,

bozulmamış doğanın, eski ürünlerin, doğal beslenmenin, coğrafi işaret alınan yiyecek-içecek ve ürünlerin, eskiden kullanılan ve daha sonra kullanılmayan araç gereçlerin ve ürünlerin yeniden üretimine başlanmasıyla bunlardan gelir elde edecekler, böylelikle ilçe halkının turizm yatırımları hızla artacaktır.Örneğin, Ordu iline bağlı Perşembe ilçesi, kendi içerisindeki öz değerleri, turizm potansiyelleri, bunlarla birlikte elde etmiş olduğu kazanımlarla büyük bir ilerleme örneği gösteren bir yerleşim yeri haline gelmiştir. Bu ve benzeri çalışmalarda turizmin gelir getirebilecek bir sektör olabilmesi için kendi öz kaynakları, yöresel mutfaktan müziğine, sanattan kültürel dokusuna, folklorik yapısından misafirperverliğine kadar her alanda değişikliklerin yapılması ve bunların değerlendirilmesiturizm ekonomisinin canlanmasına katkı sağlayacaktır.

Turist dinlenmek, eğlenmek, yeni şeyler görmek tanımak amaçlı geziler yaparken,özellikle şahid olacağı misafirperverlik değişmez beklentiler arasında bulunmaktadır. Bu beklentiye sahip olanların en çok ve en fazla rahat edecekleri yerler kesinlikle Sakin Şehir modelinin uygulandığı yerlerdir. Sakin Şehir hareketi içerisinde bütün bunları buldukları içinde turizm potansiyeli her geçen gün artacak ve bu artış hem şehre hem bölgeye çok önemli bir gelir kaynağı olacaktır.

Turizm insanların çeşitli amaçlarla kendi moral motivasyonlarını yükseltme noktasında ve bu beklentilerle seyahat eden kişilerin yapmış olduğu bireylem olduğu için Sakin Şehir hareketinin uygulamaları özellikle iç turizm ve dış turizmde çok önemlidir.

Bu sektör çok değişik alanlardan beslenebilir. Ülkemizde oldukça hızlı bir şekilde gelişen turizm sektörü, daha net bir şekilde ele alındığında bölge ekonomisine katkıları tartışılmazdır. Yeter ki turistin istediği şeyler sağlanmalı ki, o da harcamasını rahatlıkla ve cömertçe yapsın (<https://akademi.tursab.org.tr/>).

Turistik amaçlı ülke içinden veya dışından bölgeye kültürel amaçlı veya sağlık, spor ya da tatil amaçlı gerçekleşen gezilerin tamamı Sakin Şehirlere olan ilgiyi artıracaktır. Bununla birlikte turizm kaynaklı olarak elde edilen ekonomik gelir Sakin Şehir kentlerinin daha da gelişmesini sağlayacaktır. Çünkü Sakin Şehir modeli

uygulanan kentlerin en önemli iktisadi kalkınması bu sektörle olmaktadır (Arabacı, 2018:108-109).

Pazar payının sürekli büyümesini isteyen Sakin Şehirler, turizmin bölgeye sağladığı ekonomik katkılar Sakin Şehir kentlerinde daha da üst düzeydedir. Turizmin getirisini ve potansiyellerinin incelenip bu konuda çeşitli projeler üreterek turizmden daha çok fayda sağlanma imkanı ortaya çıkmış olacaktır (Akoğlan Kozak-Evren-Çakır, 2013:7).

Özetle vurgulamak gerekirse, turizm ekonomisi Sakin Şehirlerin kalkınmasına ciddi katkılar sağlamaktadır. Turizm sektörü bir hizmet sektörü olduğu için ekonomilerde üretimi ve beraberinde istihdamı artırıcı özelliği vardır. Sakin Şehirlerde yaşayan yöre halkı bu turizm faaliyetlerine nitelikli ve niteliksiz iş gücü olarak kaliteli bir hizmet verebilir. Turizm çok önemli bir gelir getiren sektör olduğu için yerelde istihdamın artmasına çok önemli bir katkı sağlayacaktır. Sakin Şehir kentlerinde turizm faaliyetleri yerelde yaşayan halkın özellikleriyle kaliteli bir hizmet verebilir. Turizm sektöründe elde edilen gelir arttıkça kalkınmada o ölçüde pozitif yönde bir artış olacaktır. Turistler gittikleri yerlerde bölge halkının yaşam biçimini, yemekleri, inançları, kültürünü ve bölgenin kendisine özgü değerlerini tanımak istemektedir. Onun için bölge halkının iyi bir iletişim kurması ve hatta rahat anlaşabilmesi için dil sorununun da çözülmesi gerekir. Bu sayede yöre halkı kendi kültürünü anlatma ve tanıtmaya imkânı da doğacaktır. Sakin Şehir modeli kentlerinde turizme her nereden bakarsanız bakın ekonomik açıdan çok büyük faydaları olacaktır.

6.4. Sakin Şehir Uygulamalarının Yaşam Tercihlerine Etkisi

Sakin Şehirlerde yaşam tercihleri Cittaslow kriterleri doğrultusunda etki ederek değişime uğrayacaktır. Çünkü Sakin Şehir hareketinin kuruluş amacı ve belirlenen temel kriterler yaşam şeklindeki tercihleri değiştirmektir. Bunlardan birisi kentlerin birbirlerine benzemelerinin önüne geçmektir. Bu amaç aynı zamanda küreselleşmeden uzaklaşarak kendi öz değerlerine sahip çıkılması anlamına gelmektedir.

Sakin Şehir modeli ve uygulamaları hızlı ve hareketli yaşamın yerine yaşamın daha yavaş, daha zevkli olması sağlamayı hedeflemektedir. Dolayısıyla Sakin Şehir felsefesi ve modeli yaşam şeklinin değişmesi için ortaya çıkarılmış bir harekettir.

Hızlı yaşamdan yavaş yaşama dönmek bile yaşam tercihlerinin değişimi için en önemli etken olarak karşımıza çıkar. Dünya genelinde artan hızlı yaşamın önünü keserek yavaş yaşamayı esas alan bir uygulama şekli olan Sakin Şehir hareketi, aşırı kentleşme ve beraberinde getirmiş olduğu aşırı tüketim yerini küreselleşme karşıtlığına ve tüketimden çok üretime yönelme gibi amaca odaklanmaktadır. Büyük şehirlerde eki koşturmacaların aksine yavaş yaşam tercihleri ve Sakin Şehirlerde oluşan yeni iş kolları en önemli faktör olarak ortadadır. Bu sayede hızlı iş koşturmacası için kilometrelerce yol gitme, yerini en yakın yerde bulunana, bir iş ile daha verimli bir çalışma şekline dönüşmüş olacaktır. Sakin Şehir felsefesi ile istihdamın sağlanması, aşırı tüketim yerini üretime bırakması, bölge halkının psikolojisine etkileri, sorunlu sıkıntılı bir yaşam, yerini yaşamdan zevk alma şekline dönüştürecektir. Alt yapı politikaları, çevre politikaları ve diğer faktörler yerel halkın yaşam tercihlerini değiştirecektir.

Kentsel yaşam kalitesi, tarımsal faaliyetler, halk arasındaki uyum, ortaklıklar, huzur güven ortamı, misafirperverlik gibi insani uygulamalar adeta toplumun önünü açacak ve güzel bir yaşamın adımları atılmış olacaktır.

Sakin Şehirlerde oluşturulan Çocuk Belediyeleri ve kadın kooperatifleri çok önemli yaşam tercihleri arasındadır. Çocuk belediyeleri yapmış olduğu etkinlikler ile “Çocuk akli değil, çocuk haklı” sloganı ile yola çıkılarak yerel bölge halkının çocuklarına bile ayrı ve çok güzel bir yaşam sunmaktadır. Çocukların yönetimde söz sahibi olması, çocukların geleceği konularında çok önemli adımların atılmasına neden olmaktadır. Sakin Şehirlerdeki Çocuk Belediyeleri yerel yönetime katkı sunmakta, yaşam tercihleri açısından pek çok projelerin üretilmesine imkan sağlamaktadır. Sakin Şehir belediyelerinde oluşturulan Çocuk Belediyeleri demokrasinin gelişmesi noktasında çocukların düşüncelerini daha rahat ve özgüvenli bir şekilde söylemeleri, sorunlar karşısında çözüm bularak bu konularla ilgili kararlar

alabilmeleri, kısaca çocukların yönetime katılmaları hedeflenmektedir (İzmir Büyükşehir Belediyesi,<https://www.izmir.bel.tr/>).

Çocukların sosyal aktiviteler içerisinde olması, sorumluluk bilinciyle yetişmeleri çocuklar için önemli olduğu gibi, onların önünü açarak yeni bir yaşam şekli ortaya çıkarmaktadır.Çocukların bu etkinliklerde söz sahibi olmaları temiz bir toplum ve sorunsuz bir gelecek ortaya çıkmalarını sağlayacaktır.

İlk defa Seferihisar da ortaya atılan “Çocuk Belediyesi” kavramı, daha sonra diğer Sakin Şehirlerde de uygulamaya başlanmış, yeni yaşam tercihleri ortaya koymada önemli bir rol üstlenmiştir.

Sakin Şehir belediyelerinde oluşturulan Çocuk Belediyelerinde görev alan çocukların her yıl seçimlere gitmesi, seçilen çocukların değişik fikirleri gündeme getirerek yaşam kalitesini artırmada ve çocukların gelecekleri konularında bir nevi uygulamalı eğitim yapmaktadırlar.

Çocuk Belediyeleri çocukların kültürel faaliyetleri, sanat anlayışları ve edebiyata olumlu bakışlarını en üst seviyeye çıkarmayı amaç edinerek çok önemli katkılar sunmaktadır.Çocuk haklarının yaygınlaşması ve hakların kullanımında, korunmasında etkin rol oynamaktadırlar (İzmir Büyükşehir Belediyesi,<https://www.izmir.bel.tr/>).

Sakin Şehirlerdeki asıl amaç, yerel halkın öz değerlerine bağlı kalarak küreselleşme sonucunda oluşan birbirine benzer şehirlerden, yaşam biçimlerinden uzak bir yaşam tarzını seçmektir. Yöresel yemeklerden bölgenin mimarî yapısına, örf adet ve geleneklerine, el sanatlarına, zanaatlarına, esnafına sahip çıkarak oluşturulan kriterler vasıtasıyla farklı ve yaşanılabilir zevkli bir yaşam şekli ortaya çıkarmaktır. Ayrıca bu yaşam şeklinin doğal ürünler ile desteklenip sağlıklı bireyler oluşturmak, açılan yeni iş kolları ile istihdamı sağlayarak yüksek bir verimlilik ile tüketimden üretime geçme şeklinde bir yaşam şekli ortaya çıkarmaktır.

Kentsel yaşam kalitesi, turizm ve tarım politikaları ile esnafın rahatlatılması da ayrı bir yaşam tercihi olacaktır.

Misafirperverlik, farkındalıklar, sosyal ve kültürel eğitimler ve bu doğrultuda oluşturulan planlar ile sosyal uyumun sağlanması, gerçek bir Sakin Şehirhayatını ortaya çıkardığı gibi yaşam tercihi açısından da önem taşımaktadır.

Sakin Şehirlerde oluşan yeni iş kolları ve ortaya çıkan meslekler bölge halkının olduğu gibi dışarıdan bu bölgeye gelecekler için de bir yaşam tercihi olabilir. Geçmişten bugüne köprü görevi gören Sakin Şehir kriterleri doğrultusunda, yöresel ürünlerin doğallığı, sağlıklı ve ucuz oluşu, küresel yaşamdaki hareketlilik yerini sakin bir yaşama bırakması, kaybolmakta olan bazı iş kollarının ortaya çıkışı, istihdam, üretimin artması yaşam tercihleri arasında yer almaktadır.

SONUÇ

Sakin Şehir modelinin ortaya çıkardığı en önemli çıktılardan başında yerel kalkınmaya olan açık katkısıdır. He ne kadar Sakin Şehir olabilme için şart koşulan 72 kriterinsosyal, kültürel, tarihsel ve geleneksel yönleri öne çıkarma gibi bir amacı olsa da, bunların tamamının birleşmesiyle ortaya bir yerel kalkınma modeli çıkmaktadır. Yerelden ulusala, kalkınma ile insan sağlığından kültüre, yemeklerden yöresel mimariye, sürdürülebilir enerjiye, misafirperverlikten yerel kaynakları kullanmaya, iş alanlarından turizme kadar olumlu etkileri her geçen gün daha açık halen gelen Sakin Şehir modeli, geçmişten geleceğe uzanan çizgide gizli kalmış, unutulmuş değerleri açığa çıkarma, birer ekonomik değere dönüştürme gibi önemli bir sonucu beraberinde getirmektedir.

Küreselleşme insanları birbirine benzeyen şehirler ortaya çıkarırken yerelden uzak kaldıkça yereldeki değerler göz ardı edilmiştir. Yerel kalkınma adınayereelin sahip olduğu çok önemli değerleri önemi oldukça fazla olmasına rağmen, küreselleşme adeta bunu görünmez hale getirmiştir. Yerel kalkınmanın önünde olan setler adeta Sakin Şehir modelive uygulamaları ile yıkılmaya, şehirler kendi kimliğini kazanmaya başlamıştır.

Doğanın ve doğadaki birçok değerlerin, enerji kaynaklarının bilinçsiz bir şekilde tüketilmesi özellikle büyük kentlerde oldukça büyük sorunlar ortaya çıkarmıştır. Büyük kitleler halinde insanların yaşamlarını devam ettirebilmeleri, geçimlerini sağlayabilmeleri için büyük şehirlere akın etmesi, büyük şehirlerde sorunları da beraberinde getirmiştir. Tüketim üretimin önüne geçmiş, yerel kaynaklar kullanılmayıp atıl bırakıldıkça büyük kentlerde hayatın belirli alanlarında ilerleme yerine gerileme meydana gelmiştir. Büyük şehirlerdeki bu olumsuzluklar, merkezîotoriteyi yeni ekonomik model arayışı içerisine sokmuş ve sonuç olarak Sakin Şehir modeli özellikle yerel yönetimlerce adeta bir kurtuluş olarak görülmüştür.

Dünya üzerinde mevcut teknolojik potansiyelbir yandan kitlesel üretim ve tüketime, diğer yandan hızlı yaşam olgusunu iyice perçinleme adına kullanılmakta, dünya insanlığı bu döngü içinde birer tüketim makinasına ve robotuna

dönüştürülmektedir.Seri tüketimin sürekli ön planda olduğu bir zeminde gerçek birkalkınmadan söz etmek oldukça zor olacaktır. Tüketim beraberinde hızlı yaşamı, koşturmacayı, düşük moral motivasyonu hareket eden geniş kitleleri ortaya çıkarmıştır. Böyle biratmosfer kaliteli yaşamı ortadan kaldırırken,insanlar sakinliğin getirdiği zenginliği arar hale gelmişlerdir.Sakin Şehir modeli bu kadar olumsuzlukların karşısında, yerel kalkına uygulamaları ile adeta kurtarıcı bir can simidi olarak görülmüştür.

Sakin Şehir modeli,yereldeki değerleri ile kendi kimliklerini oluşturma, var olan kimliklere yeniden kavuşma ve bunu bir yaşam modeli haline getirmeye yönelik kriterler ortaya koymaktadır. İtalya da dört belediyenin oluşturmuş olduğu ve çeşitli kriterlere bağlanan Sakin Şehir hareketi,küçük kentlere bir kalkınma modeli olarak görülmüş, dünyada 287 ve ülkemizde de 22 kent tarafından hayata geçirilmiştir. Salyangoz logolu “Cittaslow” unvanı alan şehirler, aynı zamanda aldıkları bu unvanı koruyabilmek için bütün kriterleri yerine getirmeye ve bunu sürekli hale getirmeye büyük çaba göstermektedirler.

Sakin Şehir modeli aynı zamanda üretimde kaliteyi beraberinde getirdiği için yapı olarak kalkınmanın ilk ve sağlam adımları olmaktadır. Geleneksel üretimi kolay bir şekilde benimseyen yerel halk, büyük şehirlerdeki kalıplardan çıkarak kendi istediği ve yıllardan beri atalarından, dedelerinden görmüş olduğu üretim şeklini teknoloji ile birleştirmekte, daha verimli bir üretim gerçekleştirmektedirler. Bu üretim şekli ile önemli ölçüde yeni ortaya çıkan iş kolları istihdamın sağlanmasına zemin hazırlamaktadır.

Yavaş yaşam yerel halkın yaşam kalitesini yükseltmekte kalmayıp, stresli yaşamdan yorulan insanların yerele doğru gelmesine ve işgücünü yerelde kullanmasına neden olmaktadır. Sakin Şehir felsefesi ile çevre bilincinin de en iyi şekilde işlenmesi geleceğe bozulmamış bir doğa ve şehirlerkalmasını sağlayacaktır. Yerelde ki kalkınma bütün ülke geneline yansıyacak, milli gelirin yükselmesine neden olacaktır.

Sakin Şehir hareketi yerel halkta “şehir” kelimesinin de anlamını farklı düşünmeye sevk edecek, şehirlerin karmaşık yapıdan ibaret olduğuna dair olumsuz imajını da silecektir.

Normal şartlarda nüfusu az olan kentler herhangi bir ekonomik dalgalanmadan daha çok etkilenme durumu varken,Sakin Şehir unvanı almış ve bu kriterleri hayata geçirmiş kentlerde bu ekonomik dalgalanmaların ve krizlerin etkisi daha az olacaktır. Sürdürülebilir kalkınma şartları dikkate alınarak gerçekleştirilen bir yerel kalkınma, toplumun sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasî anlamda ileri atılımları olabileceği anlamına gelir. Doğal güzellikleri kaybetmeden, çevreyi koruyarak değişimi sağlamak, bu değişimden güçlü bir yerel kalkınmayı sağlamak Sakin Şehirler modelinin en önemli çıktısıdır.

Yerel kalkınma modeli olarak değerlendirebileceğimiz Sakin Şehir uygulamaları aynı zamanda turizm ekonomisine olan katkısıyla da kendini gösterir. Turizm faaliyetleriyle bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlerin yerel değerlerin ve ürünlerin tamamına en özgün ve bozulmamış haliyle ulaşması sağlanmış olacaktır. Yerel kalkınmada çok önemli bir etken olan turizm faaliyetleri, önemli bir ekonomik gelir kapısı olduğu gibi yerelde üretilen ürünler içinde pazar imkanı oluşturduğu görülmektedir.

Yerel ve kültürel gelenekleri yaşatan Sakin Şehir modeline dahil olan kentlerin uygulamaları gereken kriterler konusunda sürekli denetleniyor oluşu, yerel halka bu uygulamanın devam edeceği mesajını güçlü bir şekilde verdiği için bölge insanın motivasyonu sürekli üst seviyelerde olacak, gerçekleştirdikleri üretim her geçen gün artacaktır.

Sakin Şehirler ağına katılan kentler aynı zamanda bu birliktelik içerisinde olmanın büyük avantajlarından da yararlanacaklardır. Çünkü dünya çapında faaliyet gösteren Cittaslow ağı, sürekli olarak üyeleri hakkında bilgiler vermekte, tanıtımlar yapmakta, çeşitli organizasyonlarla bu konuya ilgi duyan geniş bir kitleyi sürekli bilgilendirmektedir. Bu faaliyetler aynı zamanda, birliğe üye olan her bir şehrin de kendiliğinden tanıtım anlamına gelmektedir.

Sakin Şehirlerde yaşayan insanlar, gelenekleri canlandırmanın yanı sıra, sahip oldukları bir takım yetenekleri açığa çıkarma veya ekonomik bir getiri fırsatına dönüştürme imkanı da bulmaktadır. Kültürü yaşatma ve gelenek görenekleri canlandırmaya yönelik sergilenen gayretlerle pek çok proje hayata geçecek, kelebek etkisiyle her bir birey bir faaliyetin içinde yer alacaktır.

Sosyo ekonomik hayatın canlanması beraberinde sağlıklı, güvenli ve huzurlu bir toplumu ortaya çıkaracaktır. Yerel halk sakin kentlerin sunduğu imkanlarla üretirken gelir elde etmenin, kendi kendine yetebilmenin huzurunu yaşayacaktır. Dünyadaki küresel yaşamı bir kenara bırakıp, birbirine benzeyen binalardan uzak, yerel mimarinin korunarak hızlı yaşamdan yavaş yaşama geçmenin bölge halkı üzerindeki olumlu etkileri uygulamalarda açıkça görülmektedir. Yerel değerlerin korunarak bunlardan faydalanmanın ve yerel kaynakları kullanmanın önü açılmış olduğu için, yerelde yaşayan halka yeni iş kolları da ortaya çıkmaktadır.

Sakin Şehir modelini diğer modellerden ayıran farklardan birisi, halkın bu modeli zorla değil, isteyerek ve gönüllü olarak kabul etmesi ve tüm kamuoyuyla birlikte uygulamaya geçirmesidir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi halkın kendini yereldeki öz değerleri ile iç içe görmesi, birçok uygulamalarda kendisini ve kendi öz değerlerini bulmasıdır. Bu durum şehir sakinlerinin Sakin Şehir kriterlerini daha kolay kabullenmesi, hayata geçirmesi ve gerekli faaliyetleri desteklemeleri sonucunu doğurmaktadır.

Sakin Şehir modelinin uygulandığı bölgelerde Cittaslow kriterleri doğrultusunda bölgede coğrafi işaret almış ürünlerin sayısını artırma çabaları da kendini göstermektedir. Bu durum bir yandan bölge halkına yeni gelir kapıları aralarken, diğer yandan o şehrin hemen her alanda, yurt içinde ve yurt dışında tanınmasına sebep olmakta, şehir ilgi odağı haline gelmektedir. Yapılan tanıtımlar ile şehrin marka değeri artmaktadır.

Çok önemli kayıp olarak görülen, geçmişte üretilen fakat sonra çeşitli nedenlerden dolayı üretimi durdurulmuş ürünlerin yeniden üretilmeye başlanması yerel halkın kendi kültürlerini yeniden hatırlama ve yaşatmaya başlamasını beraberinde getirecektir..

Sakin Şehir modelinin en önemli amaçları içerisinde olan yerel değerlerin korunarak yavaş yaşama geçilmesi, tüketimden üretime dönülmesi, bozulmamış doğa ve korunan kültürel değerler, hatta Sakin Şehir olma yolunda ki 72 kriterin tamamına yakını Sakin Şehir olan kentleri bir yaşanılabilir yer haline getirmekte, böylelikle Sakin Şehirlerin insanların yaşam tercihinin yapıldığı bir yer olmasına neden olmaktadır.

Ülkemizdeki Sakin Şehir modeline geçmiş ve bu uygulamaları kabul eden kentlerde kadın emeğinden çocukların oluşturmuş olduğu Çocuk Belediyelerine kadar gerçekleştirilen faaliyet ve organizasyonlar aynı zamanda birer ekonomik kalkınma faaliyeti özelliğini taşımakta, toplumun her kesimi üretimin içinde yer almaktadır. Bu sayede Sakin Şehirler huzurun, güvenin ve sükunetin içinde sağlıklı yaşamın birer mekanı olmakla kalmamakta, aynı zamandayeni bir yerel kalkınma modeli olarak kendini göstermektedir.

Sakin Şehir modelini uygulayan yerel yöneticilerimizin alt yapı ve üst yapı çalışmalarını bitirdikten sonra yerel değerleri ve sürdürülebilir enerji kaynaklarını en üst düzeyde kullanmaları gerekmektedir.

Yerel yöneticiler tarafından yerel ürünlerin değerlendirilerek halka sağlıklı beslenme yanısıra bu ürünlerin iş kapısı olarak istihdamın sağlanmasına öncülük yapmaları gerekir.

Geçmişten günümüze gelen mimari yapıyı korumalıdır. Korunan bu mimari yapı turizm gelirlerinin artmasında önemli bir kaynak olacaktır. Yeni yerler görmek, yeni bir şeyler keşfetmek, yeni lezzetler tatmak isteyen turistler için kent genelinde farkındalık ve misafirperverliği ön planda tutmalıdırlar.

Sürdürülebilir enerji kaynaklarını en üst düzeyde kullanarak tüketen değil üreten bir toplum oluşturmalıdırlar. Yerel ürünlerin üretimlerinin halk tarafından yapılabilmesi için ata tohumları bulma noktasında üreticilere öncülük yapmalıdır.

Yerel yöneticiler halkın üretmiş olduğu ürünlerin pazarlanması noktasında sakın şehir belediyelerinin Pazar alanları oluşturarak üretimde kadın ve çocukların da istihdamını sağlamalıdır.

7. KAYNAKÇA

Acar, Y. (2016). Turistlerin Sakin Şehirleri Tercih Nedenleri, Memnuniyet Düzeyleri ve Tekrar Ziyaret Etme Niyetleri: Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Değerlendirilmesi (Doktora Tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.

Ak, D. (2017). Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 10(52). 884-885.

Ak, D. (2018). Kentsel Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesinde Yavaş Kent (Cittaslow) Uygulamalarının Etkisi Üzerine Bir Analiz: Aydın/Yenipazar Örneği (Doktora Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Akbaş, L. Tüfekçi, Ö.K (2021). "Cittaslow" Unvanı Kent Turizmine Yeni Bir Soluk Getirir Mi? Yalvaç Örneği. Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi. 1(1). 2-3.

Akca, C.C. (2021). Sakin Şehir Hizmetlerinin Sürdürülebilir Turizm Çerçevesinde Yerel Kalkınmaya Etkisinin İncelenmesi: Yalvaç Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Akdere, S. (2021). Sürdürülebilir Kalkınma Ekseninde Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi: Avanos'un Sakin Şehir Olma (ma) Süreci. (Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Akoğlan K., M. Evren, S. Çakır, O. (2013). Tarihsel Süreç İçinde Turizm Paradigması. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi. 24(1). 7.

Alper, F.Ö. (2019). Ekonomik Büyümenin Belirleyicileri: Yapısal Kırımlar Altında Türkiye Örneği. 3(1). 203.

Aslan, D. (2019). Modern Kent Anlayışına Alternatif Olarak Sakin Şehir: Halfeti (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Aslan, Y.E. (2021). Sürdürülebilir Kentleşme Bağlamında Sakin Şehirler: Karadeniz Bölgesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Avcu, İ. (2021). Sakin Şehir Ağına Dahil Olmanın Destinasyon Üzerindeki Olumsuz ve Olumsuz Etkileri: Akyaka ve Seferihisar Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Aydoğan, S. (2015). Sürdürülebilir Mimarlıkta Sakin Şehir (Cittaslow) Yaklaşımı. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

Aytekin, B. (2017). Adam Smith'in İktisadi Büyüme Düşüncesinden Bugüne Bakmak: Krizlerin Sürekliliği. İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, 5(1), 28-29.

Bal, O. (2017). Sürdürülebilir Ekonomik Büyüme Kavramına Teorik Bakış. International Conference On Eurasian Economies, 348.

Başar, N. (2021). Sakin Şehirde Yaşayan Halkın Turizm Algısının Belirlenmesi: Eğirdir/Isparta Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Birol, Ö. Gencer, A. (2014). Neo-Klasik İktisat ve Neo- Klasik Sentez. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(1), 259-260.

Celebi, H.İ. (2022). Bir Yerel Kalkınma Modeli Olarak Kooperatifçilik: Hatay Büyükşehir Belediyesi Örneği. (Doktora Tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Demirer, H.R. (2010). Yöresel Ürün ve Coğrafi İşaretler; Fransa ve Türkiye Üzerine Bir İnceleme. (Doktora Tezi). Akdeniz Üniversitesi İktisat Anabilim Dalı, Antalya.

Doğan, N. (2019). Karl Marx'da Kapitalizm Eleştirisi: Makineleşme ve İnsan. Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 5(14), 75.

Doğan, Zehra. (2014). Ekonomik Büyüme Süreçlerinin Analizinde Yeni Açılımlar ve Büyümenin Yersel Dinamikleri. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(6), 365

Donat, O. (2016). Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekanlara Etkisi: Türkiye'deki Sakin Kentler Üzerine Bir İnceleme (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli

Ekincek, S. (2014). Sakin Şehir (Cittaslow) Yöneticilerinin Sakin Şehir Hareketi ne ve Sürdürülebilirliğine Yönelik Değerlendirmeleri (Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir

Erkiş, S. (2021). Yerel Kalkınmada Spor Organizasyonları Elmalı Yağlı Pehlivan Güreşleri Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya

Fisunoğlu, M. Tan, B.G. Keynes Devrimi ve Keynesyen İktisat. Ekonomik Yaklaşım Dergisi, 20(70), 36-37.

Gedik, Y. (2020). Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Boyutlarla Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Kalkınma. International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences, 3(3), 196-197.

Güleç, M. (2021). “Slow City” Statüsüne Alınmanın Türkiye’deki Üye Şehirlere Etkisi (Yüksek Lisans Tezi). Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa

Güral, F.N. (2016). Sakin Şehirlerde Sosyal Değişime İlişkin Algının Demografik Özellikler Çerçevesinde İncelenmesi: Seferihisar Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Güreşçi, G. (2018). Uyarlanmış Solow ve Uzawa-Lucas Modelleri Çerçevesinde İnsan Sermayesi – Ekonomik Büyüme İlişkisinin Karşılaştırılması. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7(2), 1340.

Hazman, G.G. (2011). Türkiye’de Gelir Dağılımında Adalet ve Sosyal Güvenlik Harcamaları Arasındaki Nedensellik İlişkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1), 205-206.

Kamaşak, R. Yozgat, U. (2013). Endüstriyel Faktörler, Benzersiz Kaynaklar ve Performans İlişkisi: İmalat ve Hizmet Sektörü İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma. Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, (27), 114-116.

Kantaroğlu, M. Demirbaş, N. (2018). Türkiye’de Coğrafi İşaretli Gıda Ürünleri Üretim Potansiyelinin Değerlendirilmesi, VIII. IBANESS Kongreler Serisi, Bulgaristan

Karaca, B. (2021). Küçük Kentlerde Toplumsal Kalkınmayı Sağlama Çabasının Bir Örneği Olarak Cittaslow (Yavaş-Sakin Şehir) Hareketi; Yenipazar Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas

Karakaya, D. (2021). Yerel Kalkınmada Şehirlerin Pazarlanması ve Marka Kent Oluşturma Süreçleri: Siirt Marka Kent Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.

Kardaş, Ş. (2008). Amartya Sen Örneğinde Özgürlükler ve Gelişme. 177-178.

Kesgin, B. (2021). Hızlı ve Yoğun Şehirleşmeye Karşı Alternatif Bir Şehirleşme Yaklaşımı: Sakin Şehir. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 11(2), 73-74.

Milani, C. (2009). Bilgi Ekonomisi Sürecinde Yapısal Dönüşüm ve Yeni Büyüme Modelleri (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı, İstanbul.

Nişancı, M. Sarı, S. Doker, C.A.C. Çelik, A.A. Emsen, Ö.S. (2017). Lewis'in İki Sektörlü Büyüme Modeline Çin Özelinde Bakış: Büyümenin Sınırlarına Gelindi Mi? 339-340.

Omak, A. (2021). Yerel Kalkınmada Spor Tesisleri (Hesarek Kayak Tesisi Örneği) (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Oranlı, E.C. (2022). Sakin Şehirlerin Sürdürülebilir Destinasyon Pazarlaması Üzerinde Etkileri: Perşembe İlçesi Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.

Orer, G. Ekonomik Kamu Düzeni ve Devletin Ekonomiye Müdahalesi. 363-364.

Ören, F.S. (2020). "Sakin Şehir" Olmanın Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkilerinin Kent Sakinlerinin Algıları Bağlamında İncelenmesi: Akyaka Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Özbaş, Ö. (2019). Sosyo-Kültürel Sürdürülebilirliğin Sağlanabilmesinde Sakir Şehir Yaklaşımının Rolü: Gökçeada Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Özel, H.A. (2012). Ekonomik Büyümenin Teorik Temelleri. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(1), 63-64.

Öztürk, A. İpek, F. Kayacan, B. (2023). Cittaslow (Sakin Şehir) Yaklaşımının Sürdürülebilir Yerel Kalkınmaya Etkisi: Şavşat Örneği. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(1), 187-188.

Özür, N.K. (2016). Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, (37), 154-155.

Paslı, M.M. (2021). Sakin Şehir Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 5(2), 1008-1009.

Pazarıcı, F. (2022). Türkiye’de Köy Üzerinden Kalkınma Projeleri Çerçevesinde Sürdürülebilir Bir Yerel Kalkınma Örneği Olarak “Uydu Köy” Önerisi (Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çorum.

Pekin, A. (2021). Sürdürülebilir Bir Kalkınma Modeli Olarak Türkiye’de “Sakin Şehir (Cittaslow/Slow City) Hareketi” Üzerine Bir Analiz (Yüksek Lisans Tezi), Gümüşhane Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gümüşhane.

Sırım, V. (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak “Sakin Şehir” Hareketi ve Türkiye’nin Potansiyeli. Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 1(4), 119-131.

Şahin, A. Meral, Y. (2012). Türkiye’de Coğrafi İşaretleme ve Yöresel Ürünler. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, 5(2), 88-92.

Şahinöz, A. (2019). Sürdürülemeyen ‘Sürdürülebilir Kalkınma’. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 77-79.

Şen, S. Tabar, Ç. Tokatlıoğlu, M. Küresel Krizde Devlet Müdahalesi ve Maliye Politikası, 1.

Topuz, H. Coşkun, E.C. (2018). Ricardo'nun Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi: Türkiye, Kolombiya ve Güney Kore Üçlüsünün Sektörel Bazda Uygulamalı Bir Analizi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(25), 673.

Tunç, T. Dik, E. (2022). Romer'in İçsel Büyüme Teorisi ve Mekan Tasarımı: Kiralık Şehirler. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 30, 328.

Turan, T. (2001). Neoklasik Büyüme Modeli ve Koşullu Yakınsama Hipotezi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İngilizce İktisat Bölümü, İstanbul.

Uzan, H.K. (2021). 6360 Sayılı Yasa Sonrasında Büyükşehir Belediyelerinde Yaşanan Değişim ve Dönüşümün Yerel Kalkınma Kapsamında İncelenmesi: Mülki İdare Amirleri ve Belediye Başkanlarının Bakışı (Doktora Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Uzun, B.Ş. (2019). Sakin Şehirlerin Ekonomik Kalkınma Potansiyellerinin Belirlenmesi: Seyitgazi Örneği (Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Vural, A.G. (2023). John Maynard Keynes'in İstihdam Faiz ve Paranın Genel Teorisi'nin Türkçe Serüveni. Politik Ekonomik Kuram Araştırma Makalesi, 1(13), 6.

Yalçın, E. (2019). Küresel Kente Alternatif Olarak Sakin Şehir: Türkiye Sakin Şehirleri Üzerinden Değerlendirme. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19(38), 202-203.

Yıldırım, M. Örnek, İ. (2012). Walt Whitman Rostow'un Kalkınma Aşamaları Yaklaşımına Göre Gaziantep Ekonomisinin İncelenmesi. Türkiye Ekonomi Kurumu Tartışma Metni, 4.

Elektronik Kaynaklar

<https://akademi.tursab.org.tr/> (Erişim Tarihi 26 Eylül 2023).

<https://ci.turkpatent.gov.tr/> (Erişim Tarihi 16 Kasım 2023).

<https://e-belediyeler.net/tr> (Erişim Tarihi 23 Aralık 2023).

<https://egirdir.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi 22 Aralık 2023).

<https://mudurnu.bel.tr/> (Erişim Tarihi 24 Aralık 2023).

<https://isparta.ktb.gov.tr/> (Erişim Tarihi 23 Aralık 2023).

<https://iznik.meb.gov.tr/> (Erişim Tarihi 17 Aralık 2023).

<https://izmir.ktb.gov.tr/> (Erişim Tarihi 19 Aralık 2023).

<https://www.aa.com.tr/> (Erişim Tarihi 24 Aralık 2023).

<https://www.birgun.net/> (Erişim Tarihi 17 Aralık 2023).

<https://www.bitlis.pol.tr/> (Erişim Tarihi 23 Aralık 2023).

<https://www.gokceada.bel.tr/> (Erişim Tarihi 23 Aralık 2023).

<https://www.gudul.bel.tr/> (Erişim Tarihi 19 Aralık 2023).

<https://www.gundemartvin.com/> (Erişim Tarihi 25 Ekim).

<http://www.koycegiz.gov.tr/> (Erişim Tarihi 20 Aralık 2023).

<http://www.malatya.gov.tr/> (Erişim Tarihi 18 Aralık 2023).

<http://www.persembe.bel.tr/> (Erişim Tarihi 23 Aralık 2023).

<https://www.savsat.bel.tr/> (Erişim Tarihi 24 Aralık 2023).

<https://www.tarakli.bel.tr/> (Erişim Tarihi 23 Aralık 2023).

<https://www.trthaber.com/> (Erişim Tarihi 22 Aralık 2023).

www.cittaslow.org (Erişim Tarihi: 24 Aralık 2023).

Yüzyüze Görüşme

Nihat Acar, Şavşat Belediye Başkanı ve Filiz Özcan, Şavşat Belediyesi Cittaslow Koordinatörü, 15 Ağustos 2023.